

Gülmüş Güneş

Hız. Fatıma

Dr. HÜLİYE - AYŞELİYE

 NESİL

İSLAM
TARİHİ

Gül'ün (a.s.m.) Goncası

Hız. Fatıma

Dr. HİLAL KARA - ABDULLAH KARA

 NESİL

HZ. FATİMA

Gül'ün^(a.s.m.) Goncası

Hilal Çelikkol Kara - Abdullah Kara

Jenerik

Yayın Yönetmeni: Ali Erdoğan
Yayın Danışmanı: Metin Karabaşoğlu
Editör: Ahmet Selim Tepegöz
İç Tasarım: Ahmet Ay
Kapak Tasarımı: Sefer Koçan
ISBN: 9 789752 693272

Sanayi Cd., Bilge Sk., No: 2 Yenibosna
34196 Bahçelievler / İstanbul
Tel: (0212) 551 3225
Faks: (0212) 551 2659
www.nesilyayinlari.com
nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak **Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.**'ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Dijital Yayıncılık Direktörü: Uğur Turan
Dijital Yayın Tarihi: Aralık 2013
Bu eserin e-kitap çevrimi **Nesil Digital** tarafından yapılmıştır.
www.nesildigital.com

Biyografi

Dr. Hilal Kara

e-mail: hilalabdullah@hotmail.com

1988 yılında Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Hadis Bilim Dalında yüksek lisansını tamamladı. Almanya'da Psikoloji dalında yüksek lisans, Pedagoji dalında doktora yaptı. 1986-1989 yılları arasında Kur'an Kursu Öğreticisi, 1989-2000 yılları arasında İmam-Hatip Liselerinde Meslek Dersleri Öğretmeni olarak çalıştı. Çeşitli vakıf ve derneklerde Kişisel Gelişim ve Anne Eğitim Seminerleri verdi. Halen akademik çalışmalarına Almanya'da devam eden yazar, Almanca, İngilizce ve Arapça bilmektedir.

Abdullah Kara

e-mail: abd_kara7@hotmail.com

1988 yılında Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Cizreli Şeyh Muhammed Said'in Halifesi İbrahim Güneş'ten yedi yıl Arapça ve İslamî İlimler tahsil etti. Bir süre İmam-Hatip Liselerinde Meslek Dersleri Öğretmenliği yapan yazarın birçok çeviri ve telif eserleri bulunmaktadır.

Yayınlanmış Eserleri

- Kur'ân'ı Anlamak
- İstanbul Semalarını Aydınlatan Bir Yıldız Eyyûb Sultan (r.a.)
- İslam Kahramanları
- Mustazaflar I-II
- Gül'ün Goncası Hz. Fatıma
- Cennetle Müjdelenen Hanımlar
- Ashab-ı Suffe-Peygamber Okulunun Yıldızları

- İlklerin Annesi Hz. Hatice
- Şehit Sahabiler
- Üç Bilal (r.a.)
- Hanım Sahabeler
- Çocuk Sahabiler
- Candan Öte Sevmek
- Annelerimiz-Ezvac-ı Tahirat
- Asr-ı Saadet'te Ramazan
- Sahabenin Ateşle İmtihanı
- Asr-ı Saadet'te Derin Fitne
- İki Sultan İki Kurban

Sözbaşı

Bugün insanlığın en çok ihtiyaç duyduğu şey model insan ve örnek hayatlardır. Günümüzde nice problemin çözümü bu hayatlarda gizlidir.

Efendiler Efendisi Allah Resulü'nün (a.s.m.) evinde, dizinin dibinde yetişmiş annelerimizin örnek hayatları, inananların, özellikle de ailenin temel direği, geleceğin mimarı ve çocuklarımızın ilk eğitimcisi olan annelerin en çok ihtiyaç duyduğu hayatlardır. Onlar özel, ailevi ve sosyal hayatlarında ilahî yönlendirme ve nebevî terbiye ile şekillenerek bizler için ideal bir mümin portresi çizmektedirler.

Bugün arzulanan mümin tipi, inananların önüne konulacak yıldız mesabesindeki sahabelerin hayatlarında saklıdır. Günümüz insanı onların gölgesinde rotasını çizip kemâle erecektir.

Kâinatın Efendisi Allah Resulü (a.s.m.) ile hanımların en faziletliyelerinden olan Hz. Hatice annemizin kızı Fatımatü'z-Zehrâ, işte onlardan biridir.

Hz. Fatıma, gerek eşi, gerekse çocukları ve çevresi ile ilişkilerinde, hayatımızı daha güzele doğru yönlendirmemizde bize önemli örnekler sunmakta; hayatımıza anlam katıp, yaşadığı eşsiz tablolarla, Rabbimizin gösterdiği yolda daha emin adımlarla yürüyebilmemiz için rehberlik etmekte ve yolumuzu aydınlatmaktadır.

Bütün bunlar, onun hayatını bizler için çok önemli kılmaktadır. Bunun içindir ki, annemizin hayatını kaleme alırken, mümkün olduğu kadar daha fazla temel kaynağa ulaşp detaylı ve doğru bilgi toplamaya çalıştık. Bunu yaparken, tekrarlardan ve sağlam olmayan bilgileri aktarmaktan mümkün olduğunca uzak durmaya gayret ettik.

Bir peygamber kızının, Allah Resulü'nün terbiyesi altında büyüyen Ehl-i Beyt'in gözdesinin, Hz. Ali gibi kahraman bir sahabe ile evli, zamanında yaşadığı kadınların en hayırlısı olan bir hanımefendinin, dünyanın dört bir köşesinde ümmeti irşad eden seyyidlerin annesinin hayatını öğrenmek ve yazmak, hazzı tarifsiz büyük bir bahtiyarlık...

Bunu en iyi şekilde değerlendirip onun hayatından daha fazla istifade edebilmek için, onu resmeden fotoğraflar üzerinde yoğunlaşmak, ona dair anekdotlar üzerinde derinlemesine düşünmek gerekir. Buna vesile olmak adına bir katkımız olursa kendimizi bahtiyar sayarız...

Hilal elikkol KARA & Abdullah KARA
Haziran 2007, Üsküdar

Kimliği

O, onu sevenleri, Allah'ın cehennemden koruduğu *Fatıma*'dır. Bunun için Allah Resulü (a.s.m.) ona:

– Senin kızdığına Allah da kızar, senin sevdiğini Allah da sever, buyurmuştur.^[1]

O, Allah Resulü'nün (a.s.m.) *Zehrâ*'sı yani çiçeğidir.

O, mâsivadan yüz çevirip Allah'a yönelen, kendini ibadete adayan *Betül*'dür.

O, bütün kötülüklerden arınmış, *Tâhire*'dir.

O, babasına çok düşkün olan, onu koruyup kollamak için çırpınan, *Ümmü Ebîhâ*'dır (babasının annesi), Allah Resulü'nün (a.s.m.) çok sevdiği kızı *Binti Ebîhâ*'dır (babasının kızı).^[2]

O, Hz. Peygamber'in kızı olması dolayısıyla, bizzat onun dizinin dibinde, onun terbiyesi altında yetişen, Allah Resulü'nün (a.s.m.) soyunu devam ettiren biricik evladı, bu yönü ile kıyamete kadar gelecek olan seyyidlerin annesidir.

O, hanım sahabelerin en seçkinlerinden, *Fatımatü'z-Zehrâ*'dır. O, sahabe efendilerimizin her yönden en seçkinlerinden biri olan Hz. Ali'nin eşi, Hz. Hasan ve Hüseyin efendilerimizin *anneleridir*.

Fatıma annemiz, Allah Resulü (a.s.m.) peygamber olarak görevlendirilmeden beş yıl önce, Kâbe'nin yıkılıp yeniden yapıldığı yılda, Mekke'de doğdu.

Babası, kâinatın efendisi, son peygamber, Hz. Muhammed'dir. Annesi, hanımların en faziletlisi, kemal merdivenlerinin en üst noktasına kadar çıkmış, her yönden mükemmel bir kişiliğe sahip, eşine hizmetinden dolayı Rabbi'nden selam gelen ve Cennet'te inciden bir sarayla müjdelenen Hz. Hatice'dir.

Allah Resulü'ne (a.s.m.) vahiy inmeye başlarken, henüz beş yaşında olan Hz. Fatıma annemiz, çocukluktan itibaren vahyin indiği, anlatılıp konuşulduğu manevî bir ortamda büyüdü. O bir taraftan vahyin manevî atmosferini yaşarken, bir taraftan da büyük bir mücadelenin tam ortasında yetişti. Bu mücadele sırasında her yönden kendini geliştirdi. Nebevî terbiye altında pişerek olgunlaştı. Belki onu annesinden farklı kılan da tam bu noktaydı. Her anı dolu dolu geçen bir hayatı, dünyanın en kâmil anne-babasının terbiyesi altında, huzur dolu bir yuvada büyüyerek yaşamasıydı.

Biz, Hatice annemizi kâmil bir kadın olarak tanıdık. Onun her hareketinde kemâlâtı gördük. Fatıma annemiz ise, Nebevî terbiye okulunun en güzide öğrencisiydi. Onun öğrencilik safhalarını araştırıp takip ettiğimizde, orada kendi hayatımıza ve çıkmazlarımıza dair pek çok tablo ile karşılaşır ve çözümü konusunda aydınlandığımızı görürüz.

15 yaşında iken annesini kaybetmesi, onun Allah Resulü'ne (a.s.m.) daha da yakınlaşmasına vesile oldu. Bu ilgi onun hayatındaki, önemli değişikliklerin kapısını araladı.

Annemizin hayatının akışını değiştiren önemli olaylardan bir diğeri de onun Hz. Ali ile evlenmesidir. Bilindiği üzere Hz. Ali, Allah Resulü'nü (a.s.m.) yetiştirip ona bakan Fatıma b. Esed'in oğlu ve Efendimizin bizzat yetiştirdiği seçkin sahabelerden idi.

Onunla birlikte hayatı, ayrı bir renk ve anlam kazandı.

Bundan sonra, Allah Resulü'nün (a.s.m.) soyunu devam ettirecek olan, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'i dünyaya getirmesi de yine onun hayatına farklı bir zenginlik kattı. Çocuklarının ve torunlarının ümmetin aydınlatılması ve hakkın yanında olması için verdikleri mücadele ve bu yolda gösterdikleri olağanüstü gayret Müslümanlara hep örnek olmaya devam etti.

Annemizin hayatını etkileyen en önemli olay şüphesiz ki Allah Resulü'nün (a.s.m.) vefatıdır. Allah Resulü (a.s.m.) vefat edince, yaşam sevinci kaybolan annemiz, Efendimizden altı ay sonra çok genç yaşta vefat etmiştir.

[1]. Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 4/196.

[2]. Ahmed Sâiyh el-Hüseyinî, el-Edvâ fî Menâkibi ez-Zehrâ, 13.

. Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 4/196.

. Ahmed Sâiyh el-Hüseyinî, el-Edvâ fî Menâkibi ez-Zehrâ, 13.

– Senin kızdığını Allah da kızar, senin sevdiğini Allah da sever, buyurmuştur.

O, babasına çok düşkün olan, onu koruyup kollamak için çırpınan, *Ümmü Ebîhâ*'dır (babasının annesi), Allah Resulü'nün (a.s.m.) çok sevdiği kızı *Binti Ebîhâ*'dır (babasının kızı).

BİRİNCİ BÖLÜM

Yaşam Seyri

Yetiştiiği Ortam

Doğumu

Allah Resulü (a.s.m.) ve Hz. Hatice annemizin en küçük kızları olan Fatımatü'z-Zehrâ, İslâm Tarihi için not düşülen çok önemli bir yılda dünyaya geldi. O Kâbe'nin yıkılıp yeniden yapıldığı, Allah Resulü'nün (a.s.m.) hakemlik yapıp Hacerü'l-Esved'i bizzat kendi elleri ile yerine koyduğu, inanlar için çok önemli tarihi bir yılda dünyaya gözlerini açtı.^[3]

O sırada Efendimiz 35, Hz. Hatice annemiz ise 50 yaşındaydı. Efendimizin en çok sevdiği çocuğu, hatta hayatta en fazla sevdiği kişi olan Fatımatü'z-Zehrâ'nın doğumu, anne-babası dâhil herkesi çok sevindirdi.

Efendimiz ve Hatice annemiz, diğer kızları gibi onun doğumunda da *akîka kurbanı* keserek fakirlere dağıttılar. Doğduğu günden itibaren yedi gün Hatice annemizden süt emen Fatıma annemiz, Araplarda âdet olduğu üzere yedi gün sonra, diğer kardeşleri gibi o da süt emmek için, Allah Resulü'nün (a.s.m.) halası *Safiye b. Abdulmuttalib'in cariyesi Selma* hanıma gönderildi.^[4] Fatıma annemiz, her yönden Efendimize en çok benzeyen kişiydi. Çok iyi bir gözlemci olan Hz. Âişe annemiz, bu benzerliği ve Allah Resulü'nün (a.s.m.) ona olan sevgisini şöyle ifade etmektedir:

“Allah Resulü'ne (a.s.m.), sözleri ve konuşması Fatıma'dan daha fazla benzeyen birini daha görmedim. Fatıma yanına gelince, Allah Resulü (a.s.m.) ayağı kalkar, onu öper ve “Hoş geldin!” diyerek karşılardı. Babası onun yanına vardığında, Fatıma da babasını aynı şekilde karşılardı.”^[5]

Âişe annemiz, bir başka zaman ise Fatıma annemizin yürüyüş, hal ve hareketlerinin Efendimize çok benzediğini anlatmaktadır.

İslâm'a Giriş

Allah Resulü'ne (a.s.m.) ilk vahiy geldiğinde henüz beş yaşında olan Fatıma annemiz, o zamandan itibaren vahyin manevî atmosferinde yetişerek büyüdü. İlk vahiy geldikten sonra üç yıl boyunca vahyin kesildiği Fetret döneminde Allah Resulü (a.s.m.) çok üzüldü. Büyük bir manevî ıstırap çekti. Vahiy kesildiği sıralarda

İnsanlığın Efendisi'nin ne kadar büyük bir sıkıntı çektiğini tam olarak anlamasa da, bu manevî duyularını hissede hissede büyüdü.

Allah Resulü (a.s.m.), Allah tarafından davetle görevlendirildiğinde sekiz yaşına gelmişti. O:

“Ey bürünüp sarılan (Resulüm)! Kalk ve (insanları) uyar”^[6] ayetini ilk kez duyan, davet emrine ilk olarak şahit olan ev halkının fertlerinden biriydi. Ve artık o, bu çağrının ne anlama geldiğini bilecek yaşıydı.

Annesi Hz. Hatice, Allah Resulü'nün (a.s.m.) insanları davetle görevlendiğini öğrenip tereddüt etmeden hemen Müslüman olunca, çocuklarına da durumu anlatıp Müslüman olmaları gerektiğini açıkladı. Bu haber, bir evladın babası hakkında duyabileceği en güzel müjdeydi. Babası hem üç yıldır çektiği bir ıstıraptan kurtulmuş, hem davetle görevlendirilmişti. Annesinin konuşması bitince bütün kardeşleri ile birlikte hemen babalarının yanına giden Fatıma annemiz, babasına sarılarak Müslüman oldu.^[7]

Mücadelesi

O sıralarda en büyük ablası Zeynep evlenmişti. Çocuk olarak bu kutlu hanede yalnızca üç kız kardeş (Rukiyye, Ümmü Gülsüm, Fatıma) ve Hz. Ali kalmıştı. Onlar, insanlığın en kâmil anne ve babalarının terbiyesi altında, vahyin geldiği bir ortamda, en güzel bir şekilde büyüyorlardı.

Davet başlayınca, vahyin manevî atmosferini solurken; bir taraftan evlerinde cereyan eden İslâm davetine, diğer taraftan yavaş yavaş kendisini hissettiren İslâm davet mücadelesine şahit oluyordu. Allah'ın Resulü olan babası, çoğu zaman kendi yanında hakarete uğruyor, alay edilip tartaklanıyordu.

Fatıma annemiz, henüz 8-10 yaşlarında bir çocuk olmasına rağmen, çoğu zaman, Abdullah b. Mes'ud'un da ifade ettiği gibi, güçlü kuvvetli sahabelerin bile karışmaya cesaret edemediği olaylarda öne atılıp zulme karşı durarak büyük bir cesaretle müşriklerle mücadele ederdi. İşte bu özel anlardan, tarihçilerin çizdikleri birkaç tablo:

Allah Resulü (a.s.m.) insanları İslâm'a davet etmeye başladığında, insanların birer ikişer Müslüman olduğunu gören müşrikler, bu durumu hazmedemiyor, her fırsatta Allah Resulü'ne (a.s.m.)

müdahale ederek onu incitiyor ve rahatsız ediyorlardı. Bazen yaptıkları hakaret ve fiilî müdahalelerin dozunu oldukça kaçırıyorlardı.

Bir gün Allah Resulü (a.s.m.), içlerinde Abdullah b. Mes'ud'un da olduğu bir grup sahabe ile birlikte Kâbe'ye gitti. Müslümanlar, bir kenara çekilip otururken, Allah Resulü (a.s.m.) uygun bir yere geçerek namaz kılmaya başladı. Müslümanlar Kâbe'ye gelmeden hemen önce müşriklerden biri, Kâbe'nin bir tarafında putları için bir kurban kesmişti. İşkembesi halen kanlı, pis bir şekilde Mescid-i Haram'da duruyordu. O sırada Ebû Cehil, Ukbe b. Ebû Muayt ve bir grup müşrik de Kâbe'nin yakınında oturmuş, kendi aralarında konuşuyorlardı.

Bir tarafta devenin işkembesini, diğer tarafta da Allah Resulü'nün (a.s.m.) namaz kıldığını gören Ebû Cehil'in şeytani zekası harekete geçti. Kalbinde kin ve hasetten başka duygulara yer kalmamış olan Allah düşmanı, Allah Resulü'nü (a.s.m.) kastederek çevresindekilere:

– Şu iki yüzlüye bakın! Devenin işkembesini alıp, secdeye vardığında Muhammed'in omuzları arasına kim koyabilir? diye sordu. Ukbe b. Ebû Muayt:

– Ben yaparım, diyerek hızla yerinden kalktı. İşkembeyi alıp Allah Resulü'ne (a.s.m.) doğru yöneldi. Allah Resulü (a.s.m.) secdede iken işkembeyi onun sırtına attı. Müslümanlar, büyük bir üzüntü ve şaşkınlık içinde olanları seyrediyor, kalpleri burkulsa, içleri acısa da korkularından müdahale etmeye cesaret bile edemiyorlardı. O sırada Allah Resulü (a.s.m.) hiçbir şey olmamış gibi secdesine devam ediyordu. Müşrikler ise olanları büyük bir zevkle seyrediyor, gördükleri manzara karşısında gayet memnun bir şekilde gülüyor, Allah Resulü (a.s.m.) ile alay ediyorlardı.

O sırada biri koşarak gidip durumu Fatıma annemize bildirdi. Fatıma annemiz hızla Kâbe'ye geldi. Gördüğü manzara karşısında dehşete düştü. Hemen babasının üzerinden deve işkembesini kaldırarak üzerini temizledi. Allah Resulü (a.s.m.) ise halen secdede Rabbine en yakın olduğu anı dolu dolu yaşıyor, huzurunu bozmadan ibadetini devam ediyordu. O sırada henüz on yaşında olan Fatıma annemiz, babası namaza devam ederken büyük bir cesaretle babasına bunu yapan müşriklerin karşısına dikildi. Onları en ağır kelimelerle ayıplayarak, yaptıkları bu kötülükten dolayı onları kınadı.

O anda Allah bütün müşriklerin ağzını dilini bağlamıştı sanki. Böyle bir tepki ile karşılaşacaklarını akıllarının ucundan bile geçirmeyen müşrikler, başlarını yere eğerek sessizce annemizi dinlediler. Hiçbiri, ona karşı tek bir kelime dahi söyleyemedi.^[8]

Müslümanlarla müşrikler arasındaki amansız mücadelenin hızla devam ettiği günlerden birinde Fatıma annemizin yolu Kâbe'den geçiyordu. Yürürken, Kâbe'nin bir tarafında halka kurmuş oturan müşriklerin hararetle hararetle konuştuklarını gördü. Onların bu hali dikkatini çeken Fatıma annemiz, babasına kötülük etmek için bir hazırlık içerisinde olabilirler endişesi ile sessizce yanlarına yaklaştı. Allah Resulü (a.s.m.) ve İslâm hakkında konuştuklarını farkedince görünmeden dinlemeye başladı. Konuşulanları tam olarak anlayamasa da, Lât ve Uzzâ üzerine yemin ederek şöyle dediklerini işitti:

– Muhammed buradan geçtiğinde, hep beraber üzerine atılıp onu öldürelim.

Duydukları karşısında dehşete kapılan Fatıma annemiz, hemen Efendimizin yanına koştu. Hüngür hüngür ağlıyordu. Allah Resulü (a.s.m.) onu sakinleştirmeye çalışırken, o hem ağlıyor hem duyduklarını anlatıyordu:

– Kureyşlilerin yanından geliyorum. Onlar Hicr mevkiinde toplanmışlar; Lât, Uzzâ, Menat ve Nâile'ye yemin ederek aralarında anlaşma yapıyorlardı. Seni gördüklerinde hep birlikte kılıçlarını sıyırıp üzerine atılarak seni öldürecekler, dedi. Kızını teselli eden Allah Resulü (a.s.m.), eşsiz bir iman ve teslimiyetle:

– Ağlama ey kızım! Allah buna engel olur, buyurdu. Sonra Fatıma annemize:

– Ey kızım bana su getir, buyurdu.

Fatıma annemiz su getirince onun ile abdest alan Efendimiz, dışarı çıktı. Fatıma annemizin göğsü yırtarcasına atan kalp atışları arasında yürüyerek Kâbe'ye geldi. Yerden bir miktar toprak aldı, müşriklere dönüp “Yüzleri kara olsun!” diye dua ederek toprağı onlara doğru saçtı. Sonra yanlarından geçerek her zamanki gibi Kâbe'de namaz kıldı. Aralarında sözleşen müşrikler, ya onu görmediler ya da ona bir şey yapmaya cesaret edemediler.^[9]

Bir başka gün, Fatıma annemiz Ebû Cehil'in bulunduğu bir yerden geçmek durumunda kalmıştı. Yanından annemizin geçtiğini gören

Ebû Cehil, Allah Resulü'ne (a.s.m.) olan bütün hıncını ondan çıkarmak istercesine ona sert sert baktı. Ebû Cehil'in bakışları annemizi oldukça rahatsız ettiyse de bir şey olmamış gibi yoluna devam etti. Bir anda yerinden düşmana atılan ok gibi fırlayan Ebû Cehil, Fatıma annemizin peşine takıldı. Ona yetişince, olanca gücü ile Fatıma annemize bir tokat attı. Annemizin canı çok yanmış, gururu incinmişti. Ağlamamak için kendini zor tutuyordu. Çok üzüldü, hüznünlendi, içi acıdı. Hiç bir şey söylemeden uzaklaşıp evine yöneldi. Yolda Kureyşlilerin liderlerinden Ebû Süfyan ile karşılaştı. Ona Ebû Cehil'in bakışları ile kendisini nasıl rahatsız ettiğini, sonra da olanca gücü ile yüzüne nasıl tokat attığını anlattı. O an hakperestliği tutan Ebû Süfyan, Ebû Cehil'e çok kızdı. Hemen Fatıma annemizi de yanına alarak Ebû Cehil'in bulunduğu yere gitti. Karşısına dikilerek:

– Allah seni kahretsin! Şu küçük kıza mı tokat attın, diye çıkıştı. Ona bazı sözler söyledikten sonra, Ebû Cehil'e vurması için Fatıma annemize işaret etti. *Fatıma annemiz, ondan korkup çekinmeden, büyük bir cesaretle, var gücünü toplayarak Ebû Cehil'e sert bir tokat vurdu.* Tıpkı annemiz gibi, canı acıyan gururu incinen Ebû Cehil, ses çıkarmadan utancından yere baktı.

Oradan ayrılan annemiz, hemen eve gelip olanları Efendimize anlattı. Efendimiz, Ebû Süfyan'ın kızına yardım etmesine sevinerek ona dua etti.^[10]

Acı Olaylar

Bir taraftan davet mücadelesinden dolayı çekilen sıkıntılar sürerken, bir taraftan da, tebliğle ilgili ya da ilgisiz birçok acı olay yaşıyordu. Fatıma annemiz henüz 8-9 yaşlarında bir çocukken, Ebû Leheb'in iki oğlu Utbe ve Uteybe ile nişanlı olan ablaları Rukiyye ve Ümmü Gülsüm, sadece Müslüman oldukları ve babaları peygamber olduğu için, Kureyşin kin ve nefretinin bir başka tezâhürü olarak aynı anda nişanları atıldı. Diğer ablası Zeyneb'in eşine de, müşrikler tarafından boşanması için uzun süre baskı yapıldı. Bütün bunlar Fatıma annemizi derinden etkiledi. Bundan bir süre önce de henüz iki yaşında olan küçük kardeşi Abdullah vefat etmişti. Peş peşe gelen bu acı olaylar annemizi ve ailesini derinden yaralıyordu.

Bir süre sonra ablalarından Rukiyye annemiz, Hz. Osman ile evlenince biraz olsun rahatladılar. Ancak müşrikler onları da rahat bırakmadı. Hz. Osman ve Rukiyye annemiz, maruz kaldıkları işkenceler yüzünden Habeşistan'a hicret etmek mecburiyetinde kaldılar. Böylece Hz. Fatıma'nın hayatına gurbet ve hasret terimleri yerleşmiş oldu.

Üst üste yaşadığı korkular, endişeler ve acılar onu çabuk olgunlaştırıyor, duygu yüklü olgun bir hanım yapıyordu. Özellikle babasına yapılanlar, onun hem duygusal hem de mücadele yönünü geliştiriyordu.

İlim-İrfan Evinde

İnançlarından dolayı büyük çileler çekseler de, yaşadıkları ev, yeryüzünde yaşayan her insanı imrendirecek kadar manevî güzellikler ve huzurla dolu kutlu bir evdi. Çevresindeki kişiler, insanlığın en seçkin simalarıydı.

Babası, Allah'ın "Habîbim" dediği Resulü, annesi "zamanının en hayırlı hanımı"^[11] idi. Kardeşlerinin her biri diğerinden değerli peygamber çocuklarıydı.

Çevresindekiler ise, Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali gibi faziletleri kelimelerle anlatılamayacak insanlardı. Çevresindeki, cennetle müjdelenen insanlardan duydukları ve gördükleri onu ayrıca etkiliyordu.

Her şeyden önemlisi, yaşadığı bu kutlu evde, hemen her gün, Allah tarafından bütün insanlığa iletilmesi için vahiy geliyordu. Vahyin gelişine şahit olmak, Fatıma annemizde derin etkiler bırakıyor, imanını *yakîn derecesine* ulaştırıyordu. Farkında olsa da, olmasa da mana basamaklarını bir bir çıkarak, *kıyamete kadar gelecek insanlığın mâna sultanı* oluyordu.

Annemiz, Allah Resulü'ne (a.s.m.) inen ayetleri hemen öğrenip üzerinde tefekkür ediyordu. Her ayet onun üzerinde ayrı bir tesirde bulunuyor, onu eğitip olgunlaştırıyor, imanını artırıyor, ahlakını güzelleştiriyordu.

Yaşadığı ev, Fatıma annemiz için, bir *vahiy okulu, risâlet mektebi, davet merkeziydi*.

Allah Resulü (a.s.m.), Erkam b. Ebû'l-Erkam'ın evinde davete başlayıncaya kadar, kendi evini tebliğ merkezi yapmıştı. İnsanlarla

burada görüşüyor, onlara burada İslâm'ı tebliğ ediyordu. Davetle ilgili görüşmeleri, planları bu evde yapıyor, stratejileri burada belirliyordu.

Annemiz, bütün bu olanların tam ortasında, her şeyi çok güzel şekilde gözlemleyerek ondan alması gereken dersleri alıyor, üzerine düşen sorumlulukları büyük fedakârlıklarla ve en güzel şekilde yerine getiriyordu.

[3]. İbn Hacer, İsâbe, 11579. sahabe; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe.

[4]. Abdu'l-Mün'im, Hatice Ümmü'l-Müminîn, 71.

[5]. Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. şahıs.

[6]. Müdessir, 74/1-2.

[7]. Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. şahıs.

[8]. Buhârî, Vudu', 69, Salât, 109, Cihâd, 98; Müslim, Cihâd, 109; Beyhakî, Delâilü'n-Nübüvve, 2/278; İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 1/384.

[9]. Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 4/114, 12/107; A.H.Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 557.

[10]. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 559.

[11]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 69.

Efendimiz ve Hatice annemiz, diğer kızları gibi onun doğumunda da *akîka kurbanı* keserek fakirlere dağıttılar. Doğduğu günden itibaren yedi gün Hatice annemizden süt emen Fatıma annemiz, Araplarda âdet olduğu üzere yedi gün sonra, diğer kardeşleri gibi o da süt emmek için, Allah Resulü'nün (a.s.m.) halası *Safiye b. Abdulmuttalib'in cariyesi Selma* hanıma gönderildi. Fatıma annemiz, her yönden Efendimize en çok benzeyen kişiydi. Çok iyi bir gözlemci olan Hz. Âişe annemiz, bu benzerliği ve Allah Resulü'nün (a.s.m.) ona olan sevgisini şöyle ifade etmektedir:

. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 69.

. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 559.

Allah Resulü (a.s.m.) ve Hz. Hatice annemizin en küçük kızları olan Fatımatü'z-Zehrâ, İslâm Tarihi için not düşülen çok önemli bir yılda dünyaya geldi. O Kâbe'nin yıkılıp yeniden yapıldığı, Allah Resulü'nün (a.s.m.) hakemlik yapıp Hacerü'l-Esved'i bizzat kendi elleri ile yerine koyduğu, inanlar için çok önemli tarihi bir yılda dünyaya gözlerini açtı.

Annesi Hz. Hatice, Allah Resulü'nün (a.s.m.) insanları davetle görevlendiğini öğrenip tereddüt etmeden hemen Müslüman olunca, çocuklarına da durumu anlatıp Müslüman olmaları gerektiğini açıkladı. Bu haber, bir evladın babası hakkında duyabileceği en güzel müjdeydi. Babası hem üç yıldır çektiği bir ıstıraptan kurtulmuş, hem davetle görevlendirilmişti. Annesinin konuşması bitince bütün kardeşleri ile birlikte hemen babalarının yanına giden Fatıma annemiz, babasına sarılarak Müslüman oldu.

. Buhârî, Vudu', 69, Salât, 109, Cihâd, 98; Müslim, Cihâd, 109; Beyhakî, Delâilü'n-Nübüvve, 2/278; İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 1/384.

. Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. şahıs.

. Müdessir, 74/1-2.

. Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. şahıs.

. Abdu'l-Mün'im, Hatice Ümmü'l-Müminîn, 71.

. İbn Hacer, İsâbe, 11579. sahabe; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe.

. Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 4/114, 12/107; A.H.Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 557.

Fatıma annemiz su getirince onun ile abdest alan Efendimiz, dışarı çıktı. Fatıma annemizin göğsü yırtarcasına atan kalp atışları arasında yürüyerek Kâbe'ye geldi. Yerden bir miktar toprak aldı, müşriklere dönüp "Yüzleri kara olsun!" diye dua ederek toprağı onlara doğru saçtı. Sonra yanlarından geçerek her zamanki gibi Kâbe'de namaz kıldı. Aralarında sözleşen müşrikler, ya onu görmediler ya da ona bir şey yapmaya cesaret edemediler.

"Ey bürünüp sarılan (Resulüm)! Kalk ve (insanları) uyar" ayetini ilk kez duyan, davet emrine ilk olarak şahit olan ev halkının fertlerinden biriydi. Ve artık o, bu çağrının ne anlama geldiğini bilecek yaşıyordu.

Oradan ayrılan annemiz, hemen eve gelip olanları Efendimize anlattı. Efendimiz, Ebû Süfyan'ın kızına yardım etmesine sevinerek ona dua etti.

Babası, Allah'ın "Habîbim" dediği Resulü, annesi "zamanının en hayırlı hanımı" idi. Kardeşlerinin her biri diğerinden değerli peygamber çocuklarıydı.

O sırada biri koşarak gidip durumu Fatıma annemize bildirdi. Fatıma annemiz hızla Kâbe'ye geldi. Gördüğü manzara karşısında dehşete düştü. Hemen babasının üzerinden deve işkembesini kaldırarak üzerini temizledi. Allah Resulü (a.s.m.) ise halen secdede Rabbine en yakın olduğu anı dolu dolu yaşıyor, huzurunu bozmadan ibadetine devam ediyordu. O sırada henüz on yaşında olan Fatıma annemiz, babası namaza devam ederken büyük bir cesaretle babasına bunu yapan müşriklerin karşısına dikildi. Onları en ağır kelimelerle ayıplayarak, yaptıkları bu kötülükten dolayı onları kınadı. O anda Allah bütün müşriklerin ağzını dilini bağlamıştı sanki. Böyle bir tepki ile karşılaşacaklarını akıllarının ucundan bile geçirmeyen müşrikler, başlarını yere eğerek sessizce annemizi dinlediler. Hiçbiri, ona karşı tek bir kelime dahi söyleyemedi.

“Allah Resulü'ne (a.s.m.), sözleri ve konuşması Fatıma'dan daha fazla benzeyen birini daha görmedim. Fatıma yanına gelince, Allah Resulü (a.s.m.) ayağı kalkar, onu öper ve “Hoş geldin!” diyerek karşılardı. Babası onun yanına vardığında, Fatıma da babasını aynı şekilde karşılardı.”

Acı Günler

İşkence ve Abluka

Onun en önemli görevi Allah Resulü'nü (a.s.m.) takip etmektir. Babasını çok seven ve ona son derece düşkün olan Fatıma annemiz, her fırsatta Efendimizi takip eder, elinden geldiğince ona yardım ederdi. Sevgililer Sevgilisi babası müşrikler tarafından tartaklanıp kanlar içinde bırakıldığında yüreği sızlar, yardımına koşamayıp babasını kurtaramadığı için kendini yer bitirirdi.

Babası, müşriklere karşı bazen Ebû Tâlib, bazen de melekler tarafından korunurdu. Bazen de Hz. Ebû Bekir, Sevgililer Sevgilisi'nin imdadına koşar, Efendimizin başına üşüşen kin ve nefretten gözleri dönmüş Kureyşlileri dağıtarak onların kızgınlıklarını kendi üzerine çeker,

– Yalnızca “Rabbim Allah'tır” dediği için onu öldürecek misiniz, diyerek onları uzaklaştırmaya çalışırdı. Onu duyan müşrikler, Allah Resulü'nü (a.s.m.) bırakıp Hz. Ebû Bekir'e saldırmaya başlardı. Olayları bir kenardan gizlice seyreden Fatıma annemiz, ortalık sakinleşince yerinden ok gibi fırlayarak Efendimizin yanına gelir, gözlerinden inci gibi yaşlar dökerek Efendimizin mübarek yanaklarındaki kanı yıkayıp temizlerdi. Efendimiz de onu teselli ederek gözlerinden süzülen yaşları silerdi.

Fakat, tüm bu eziyet ve sıkıntılarla birlikte, bütün Mekkeli Müslümanlar gibi onun da en fazla sıkıntı çektiği dönem, abluka dönemi oldu. Bu üç yıl süren bir mihnet dönemiydi.

Şehrin kenarındaki çıplak bir arazi üzerinde olan Şi'b-i Ebî Tâlib mahallesine hapsedilerek dünya ile bütün bağlarının kesildiği, yiyecek ve içecek temin edebilecekleri bütün kaynakların kurutulduğu, çağımızdaki toplama kamplarındaki yaşamdan beter bir hayatın yaşandığı bir dönem...

Dayanılmaz sıcaklık, açlık, susuzluk ve hastalıkların iniltisinde, çocukların ağlaşan, yürekleri mızrak gibi delen sesleri arasında geçen koskoca üç yıl!...

Kadın-ihtiyar, çocuk-hasta, evlat-kardeş demeden, göçüp gidenlerin ardından yakılan ağıtların Faran Dağları'nda çınlayan yankılarına aldırmadan devam eden zulüm...

Kin ve nefretin zirvede yaşandığı bir boykot ve mahrumiyet... Zengin bir ailenin çocuğu olan Fatıma annemiz, müşriklerin Müslümanları abluka altına aldıkları bu sıkıntılı günlerde geçirdiği üç yıl boyunca, açlık ve susuzluğun ne olduğunu çok, ama çok iyi öğrendi. Burada kaldığı süre içinde ağzına bir lokma yiyecek koyamadan aç ve susuz geçirdiği pek çok gün oldu. Bir şekilde açlığa karşı dirense de, bütün sahabe efendilerimiz gibi o da en çok, açlıktan ağlayarak ölen çocukların çığlıklarına dayanamıyor, bu çığlıkları hiç unutamıyordu.

Nitekim o sıralarda 65 yaşına gelen Hatice annemiz, bu acı ve çığlıklara daha fazla dayanamayarak, açlık ve sıkıntı içerisinde iki büklüm, sürgündeki derme çatma çadırında fani âlemde *incilerle bezenmiş, içinde ne bir gürültü ne de bir sıkıntı ve hüznün olmayan cennetteki ebedî mekânına*^[12] irtihâl ediyordu.

Annesinin vefatı, Efendimiz gibi Fatıma annemizi de derinden etkiledi. Annesinin vefatından sonra Fatıma annemizin Efendimize olan düşkünlüğü daha da arttı. Artık bir an olsun sevgili babası aklından çıkmaz oldu.

Ümmü Ebîhâ (Babasının Annesi)

Hız. Hatice annemizin vefatı bütün aileyi ve Müslümanları derinden sarsmıştı. O, arkasında yeri doldurulamayacak büyük bir boşluk bırakarak dünyaya ve dünya hayatındaki dertlere veda etmişti.

O, erken bir zamanda doğmuş, Hakk'a erkenden uymuş ve şimdi de erkenden ebedi yurda gidiyordu. Arkasında, gözü yaşlı eşini, ona ve Rabbi'ne emanet ettiği yetimlerini bırakarak gidiyordu...

O, her yönden Allah Resulü'ne (a.s.m.) ve İslâm davetine büyük bir destek vermiş, sevgi, şefkat ve tesellileri ile Allah Resulü'nün (a.s.m.) sıkıntılarını büyük ölçüde hafifletmiş sadık yârânıydı.

Onun ilk olmayı temsil eden bu gidişi, Efendiler Efendisini derin bir hüznün, büyük bir hicrana sevk eden Hız. Hatice'nin vefat ettiği yıla "Hüznün Yılı" denmesine neden olacaktı.

Annemiz vefat ettiğinde evde iki kızı vardı. Onlardan biri 16 yaşında olan Ümmü Gülsüm, diğeri ise 15 yaşında olan Fatıma annemizdi. Annelerinin vefatı ile babaları gibi ayrılığın hicranını, yetimliğin acısını, yalnızlığın hüznünü yaşarken; annelerinin inci, yakut ve mercanlarla bezenmiş bir köşkte kendilerini seyrettiğinin

hayaline daldılar. Ancak onları en az annelerinin vefatı kadar üzen bir şey daha vardı. Babalarının üzüntüsü ve manevî desteğini kaybetmesiydi.

Annelerinin vefatından sonra kızlar bir taraftan ev işlerini çekip çevirmeye çalışırken, diğer taraftan da annelerinin görevini üstlenmeye gayret ederek biraz olsun babalarını teselli etmeye, rahatlatmaya çalışıyorlardı. Ümmü Gülsüm annemiz daha çok ev işlerini düzenlerken, Fatıma annemiz dışarıda babasını gözetmeye ve ona yardımcı olmaya çalışıyordu.

Babasına olan aşırı sevgi ve düşkünlüğü ona sahabeler tarafından *Ümmü Ebîhâ (Babasının annesi)* lakabının verilmesine neden oldu. [\[13\]](#)

Hem fitrat bakımından, hem babasına olan bu yakınlaşmasından olsa gerek, Fatıma annemizin, vücut yapısı gibi, hal ve hareketleri de, Efendimize çok benziyor ve bu benzerlik her geçen gün biraz daha artıyordu. Hanım olmasına rağmen, simasından yürüyüşüne, konuşmasından sözlerine, ahlakından yaşantısına kadar her açıdan babasına benziyordu. Açıkça görülen bu benzerliği Hz. Âişe annemiz her vesile ile sık sık dile getirir, onun bu benzerliğinden gıpta ile bahsederdi. [\[14\]](#)

Babasına olan sevgisi ve ilgisi Fatıma annemizi adeta Fenâ fi'r-Resul yapmıştı. O, bu sevgisini her vesile ile gösterir, bunun için her cefaya katlanırdı. Babasında da karşılık bulan bu sevgi, Efendimizin de onu çok sevmesi ile tezahür etmişti. Nitekim Efendimizde karşılık bulan bu sevgiden dolayı Fatıma annemize *Binti Ebîhâ (Babasının kızı)* denmiştir. [\[15\]](#)

Hüzün Yılları

Allah Resulü'ne (a.s.m.) maddi-manevî büyük destek veren eşi ve amcasını peş peşe kaybetmesi ve bundan dolayı müşriklerin baskılarının daha da artması, büyük bir sıkıntıya ve üzüntüye sebep olmuştu. Başta kızları olmak üzere tüm Müslümanlar, bu boşluğu doldurmaya, Efendimizi rahatlatmaya çalışsa da, Allah Resulü'nün (a.s.m.) üzüntüsü dinmiyor, hatta üzüntünün çok fazla olmasının her açıdan damgasını vurduğu bu yıla *Hüzün Yılı* deniyordu.

Mekke'de barınamaz duruma gelen Allah Resulü (a.s.m.), iki büyük desteğini de kaybedince, Mekke'de kalmanın artık imkânsız hale

geldiğini anlamış, yeni bir yurt arama işini hızlandırmıştı. Bunun için Zeyd b. Hârise'yi de yanına alarak, Tâif'e gitmeye karar verdi. Kızlarını, teyzeleri Hâle binti Huveylid ile Sevde b. Zema'ya emanet ederek yola çıktı. Sonucunun ne olacağı belirsiz olan uzun Tâif yolculuğu, Efendimizin kızlarını çok endişelendirdi.

Acaba ne olacaktı?

Taifliler Efendimizi nasıl karşılayacaklardı?

Ona bir zarar verirler miydi?

Bitip tükenmeyen sorular... Kaygı ve üzüntü içinde günlerce, babalarının dönüşünü beklediler. Günler sonra Efendimiz döndüğünde, korktuklarının Efendimizin başına geldiğini gördüler. Duydukları karşısında üzüntüden kahroldular. Efendimiz, Tâif'den dönmüştü. Ancak doğup büyüdüğü, 50 yıldır yaşadığı Mekke'ye giremiyordu. Birinin koruması altında Mekke'ye girmediğinde Mekkeliler tarafından ölüm dâhil her türlü kötülük yapılabilirdi. Mekke'ye girmek için Abdullah b. Uraykıt'ı Ahnes b. Şerîk'e göndererek ondan sığınma istedi. Ancak o:

– Ben Mekke'nin yerlisi değil, buraya sonradan yerleşen anlaşılmı biriyim. Mekkeliler, anlaşılmı olarak Mekke'de oturan kişinin, birini koruma altına almasını kabul etmezler, diyerek Allah Resulü'nün (a.s.m.) korunma talebini reddetti. Allah Resulü (a.s.m.) bu kez Süheyl b. Âmir'e adam gönderdi. Ancak o da:

– Âmir b. Lüey oğulları Ka'b b. Lüey oğullarını koruma altına alamaz, diyerek Allah Resulü'nün (a.s.m.) isteğini reddetti. Allah Resulü (a.s.m.) bu kez Mut'im b. Adiy'e haber gönderdi. Mut'im:

– Olur, diyerek Allah Resulü'nü (a.s.m.) koruması altına aldı.^[16] Bütün bunları duyup olanları anbean yaşayan annelerimiz, endişe ve kaygıdan ölecekmiş gibiydiler. Allah Resulü'nü (a.s.m.) yaralı bir halde görünce üzüntüleri katbekat arttı. Efendimiz bir süre dinlendikten sonra başına gelenleri anlattı. O anlattı, annelerimiz ağladılar. Gözyaşları sel oldu adeta. Bir süre sonra kendilerini toplayarak, acılarını bağırklarına basıp Efendimizi teselli etmeye çalıştılar. Ancak kızlarının durumunu gören Efendimiz onları teselli ederek, bütün bunların geride kalacağını, geleceğin güzel günler doğuracağını söyledi.^[17]

Sevde binti Zem'a Aileye Katılıyor

İslâm davet mücadelesi, ardından abluka, peşinden annesini kaybetmesi ve onun boşluğunu doldurma çabaları, Hz. Fatıma'yı yıpratıp zayıf düşürdü. Hanım sahabeler bütün bu gelişmeleri görüyor, üzülüyor, onlara yardımcı olmaya çalışıyorlardı. Ancak bunun yeterli olmadığının da farkındaydılar. Bunlardan biri de Habeşistan'a hicret edip geri dönen, Havle binti Hâkim'di. Havle sık sık Fatıma annemizin yanına gelir, onlarla ilgilenir, yardımcı olur, dertleşerek onları rahatlatmaya çalışırdı.

Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) evde otururken, Osman b. Maz'un'un eşi olan Havle Hanım, yine onların ziyaretlerine geldi. İçeri girmek için izin istedi. İzin verilince içeri girerek Efendimiz ile merhabalaştı, hal ve hatırını sordu. Efendimiz, hüznünü bir türlü üzerinden atamamıştı. Havle, Efendimizi üzgün görünce, onu biraz olsun rahatlatacak bir çare düşünmeye başladı. Aklına gelen tek çare ise, her açıdan aileye yardımcı olacak olan saliha bir hanımdı. Ancak bunu Efendimize nasıl söyleyecekti?

O böyle bir teklifi nasıl karşılardı? Biraz çekinse de cesaretini toplayarak Allah Resulü'ne (a.s.m.):

– Yâ Resulallah! Hatice'yi kaybetmekten dolayı sizi büyük bir hüznün kapladığını görüyorum, diye söze başladı. Allah Resulü (a.s.m.):

– Evet, onun ölümü bizi çok üzdü. O evimin hanımefendisi, çocuklarımla annesiydi, buyurdu. Bu sözlerden iyice cesaret alan Havle:

– Yâ Resulallah! Senin için bir hanım bakalım mı, diye sordu. Allah Resulü (a.s.m.):

– Evet, siz hanımlar bu konuda daha hassassınız, buyurdu. Allah Resulü'nden (a.s.m.) muvafakat alan Havle Hanım, bir süre sonra Sevde binti Zem'a annemizle görüşerek, ona Allah Resulü (a.s.m.) ile aralarında geçen konuşmayı aktardı. Sevde annemiz bu teklife çok sevinerek, Allah Resulü (a.s.m.) kabul ederse onun eşi olmaktan şeref duyacağını bildirdi. O sırada Sevde annemiz elli yaşlarındaydı. Havle Hanımın görüşmeleri sonuçlanınca, Efendimiz Sevde annemizle evlendi.^[18]

Hasret Yılları

Allah Resulü'nün (a.s.m.) hicret için yeni bir yurt arayışları aralıksız devam etti. Allah celle alâ, Efendimizin Medinelilerle tanışma yollarını açarak yeryüzünün en güzel insanlarını ona yardımcı kıldı. Medine'den gelen bu güzel insanlarla Birinci ve İkinci Akabe Biatlerini yaptıktan sonra sahabelerine Medine'ye hicret etmek için izin verdi. Bundan sonra sahabeler, birer ikişer hicret etmeye başladılar. Mekke'de hanımlar ve zayıf Müslümanlardan başka neredeyse kimse kalmadı. Daha sonra Allah Resulü (a.s.m.) de, Ebû Bekir Efendimize hazırlanmasını emrederek onunla birlikte Medine'ye hicret etti.

Fatıma, Ümmü Gülsüm ve Sevde annelerimiz, Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte hicret etmeyip Mekke'de kalmışlardı. Allah Resulü (a.s.m.) hicret etmeden hemen önce, onu öldürmeyi planlayan müşrikler, Allah Resulü'nün (a.s.m.) hicret ettiğini öğrenince, hayal kırıklığına uğradılar.

Bu hayal kırıklığı onları daha da kızdırmıştı. Büyük bir hırsla Allah Resulü'nü (a.s.m.) aramaya başladılar. Nerede görseler, hemen oracıkta öldüreceklerdi. Bütün Mekke onu bulmak için seferber olmuş, arıyordu. Hatta onu yakalayacak olanlara büyük bir ödül sözü verilmişti.

Mekkelilerin Allah Resulü'nü (a.s.m.) bulmak için koşuştuklarını gören Fatıma annemiz, onları adım adım takip ediyor, bu arama sırasında gelen haberleri duydukça yüreği ağzına geliyor, kaygıdan ölüp ölüp diriliyordu.

Acaba babam emin bir yere saklandı mı?

Mekkeliler onu yakaladılar mı?

Yakalarlarsa gerçekten de babamı öldürürler mi?

Bitip tükenmeyen kahredici sorular...

Bütün ev halkı, üzüntü ve endişeden bitap düşmüştü. Efendimizden haber alamamaları onları hem kahrediyor, hem sevindiriyordu. Nasıl olduğunu bilmeseler de, en azından müşriklere yakalanmadığından emindiler. Günlerce süren kaygılı bir bekleyişten sonra, nihayet Efendimizin müşriklere yakalanmadan Medine'ye hicret ettiğini öğrendiler. Bu haber onları çok sevindirdi.

Mekke'deki çileleri henüz bitmemişti. Bundan sonra sekiz-on ay sürecektir bir hasret dönemi başladı. Fatıma annemiz bu dönemde, bir taraftan Allah Resulü (a.s.m.) müşriklerden kurtuldu diye seviniyor,

diğer taraftan ondan uzakta olduğu için üzülyordu. O asla müşrikler kendilerine bir şey yapar endişesi içinde olmadı. Hem Allah Resulü (a.s.m.) hayatta olduktan sonra, kendinin ne önemi vardı. Yeter ki o üzülmesin; gerisi bir şekilde hallolurdu.

[12]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 72.

[13]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe.

[14]. H. A. Akk, Uzama Havle'r-Resûl, 3/1546.

[15]. İbn Hacer, İsâbe, 11579. sahabe.

[16]. İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 5. kitap 74. madde.

[17]. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 562.

[18]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/57.

Hem fitrat bakımından, hem babasına olan bu yakınlaşmasından olsa gerek, Fatıma annemizin, vücut yapısı gibi, hal ve hareketleri de, Efendimize çok benziyor ve bu benzerlik her geçen gün biraz daha artıyordu. Hanım olmasına rağmen, simasından yürüyüşüne, konuşmasından sözlerine, ahlakından yaşantısına kadar her açıdan babasına benziyordu. Açıkça görülen bu benzerliği Hz. Âişe annemiz her vesile ile sık sık dile getirir, onun bu benzerliğinden gıpta ile bahsederdi.

Babasına olan aşırı sevgi ve düşkünlüğü ona sahabeler tarafından *Ümmü Ebîhâ (Babasının annesi)* lakabının verilmesine neden oldu.

– Olur, diyerek Allah Resulü'nü (a.s.m.) koruması altına aldı. Bütün bunları duyup olanları anbean yaşayan annelerimiz, endişe ve kaygıdan ölecekmiş gibiydiler. Allah Resulü'nü (a.s.m.) yaralı bir halde görünce üzüntüleri katbekat arttı. Efendimiz bir süre dinlendikten sonra başına gelenleri anlattı. O anlattı, annelerimiz ağladılar. Gözyaşları sel oldu aktı adeta. Bir süre sonra kendilerini toplayarak, acılarını bağırklarına basıp Efendimizi teselli etmeye çalıştılar. Ancak kızlarının durumunu gören Efendimiz onları teselli ederek, bütün bunların geride kalacağını, geleceğin güzel günler doğuracağını söyledi.

. H. A. Akk, Uzama Havle'r-Resûl, 3/1546.

. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe.

. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 72.

. İbn Sa'd, Tabakât, 8/57.

. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 562.

. İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 5. kitap 74. madde.

. İbn Hacer, İsbâbe, 11579. sahabe.

– Evet, siz hanımlar bu konuda daha hassassınız, buyurdu. Allah Resulü'nden (a.s.m.) muvafakat alan Havle Hanım, bir süre sonra Sevde binti Zem'a annemizle görüşerek, ona Allah Resulü (a.s.m.) ile aralarında geçen konuşmayı aktardı. Sevde annemiz bu teklife çok sevinerek, Allah Resulü (a.s.m.) kabul ederse onun eşi olmaktan şeref duyacağını bildirdi. O sırada Sevde annemiz elli yaşlarındaydı. Havle Hanımın görüşmeleri sonuçlanınca, Efendimiz Sevde annemizle evlendi.

Babasına olan sevgisi ve ilgisi Fatıma annemizi adeta Fenâ fi'r-Resul yapmıştı. O, bu sevgisini her vesile ile gösterir, bunun için her cefaya katlanırdı. Babasında da karşılık bulan bu sevgi, Efendimizin de onu çok sevmesi ile tezahür etmişti. Nitekim Efendimizde karşılık bulan bu sevgiden dolayı Fatıma annemize *Binti Ebîhâ (Babasının kızı)* denmiştir.

Nitekim o sıralarda 65 yaşına gelen Hatice annemiz, bu acı ve çılgınlara daha fazla dayanamayarak, açlık ve sıkıntı içerisinde iki büklüm, sürgündeki derme çatma çadırında fani âlemde *incilerle bezenmiş, içinde ne bir gürültü ne de bir sıkıntı ve hüzün olmayan cennetteki ebedî mekânına irtihâl ediyordu.*

Medine'ye Doğru Hicret

Allah Resulü (a.s.m.), henüz tam olarak tanımadığı bir şehre hicret etmişti. Müslüman olmayanların ve Yahudilerin kendilerine nasıl tepki vereceğini bilmiyordu. Dengeler, daha yerli yerine oturmamış, çevreyi tam olarak keşfedememişti. Ortada cevapsız pek çok soru vardı.

Medineliler, Muhacirlerin yükünü kaldırabilecek miydi?

Allah Resulü'nü (a.s.m.) korumak için hiç düşünmeden canlarını feda edebilecekler miydi?

Yahudiler ve müşrikler huzursuzluk çıkarıp onlarla savaşacak mıydı? Allah Resulü (a.s.m.), bunun gibi daha pek çok soruya cevap bulmadan; Medinelileri, Medine'nin yapısını tam olarak kavramadan; tepkileri ölçüp dengeleri kurmadan ve tam bir güvenlik sağlamadan, ailesini Medine'ye getirmek istemedi. Yoksa Medineliler, Efendimize:

– Sana hemen kendi evlerimizden güzel bir ev yapalım, demişlerdi.

[19] Allah Resulü (a.s.m.) bu teklifi kabul etmeyip Neccar oğullarının evlerinin tam ortasında bulunan Ebû Eyyûb Efendimizin evinde, dayılarının mahallesinde ailesini getirmeden yalnız kalmayı tercih etti.

Zor da olsa sayılı günler gelip geçmiş, Allah Resulü (a.s.m.) yedi ay Ebû Eyyûb Efendimizin evinde misafir kalmıştı. Bu arada Mescid-i Nebevî yapılmış, onun yanında da Allah Resulü'nün (a.s.m.) kalacağı odalar inşa edilmişti. Allah Resulü (a.s.m.) ailesini getirecek ortamı hazırlayınca Hz. Ebû Bekir'den 500 dirhem istedi. Zeyd b. Hârise ile Ebû Rafî Efendilerimizi yanına çağırarak, Mekke'ye gidip orada kalan ailesini getirmelerini emretti. Hz. Ebû Bekir'den aldığı parayı Mekke'ye gidecek sahabelere teslim ederek, bu parayla ihtiyaçlarını karşılamalarını söyledi.

Zeyd ve Ebû Rafî Efendilerimizin Mekke'ye gidip Allah Resulü'nün (a.s.m.) ailesini Medine'ye getireceklerini öğrenen Ebû Bekir Efendimiz, Abdullah b. Uraykıt'a iki üç deve vererek onu da diğer sahabelerle birlikte kendi ailesini getirmesi için gönderdi. Bir mektup yazarak oğlu Abdullah'a vermesini istedi. Mektupta Abdullah'a,

ailesini alıp Allah Resulü'nün (a.s.m.) ailesi ile birlikte Medine'ye hicret etmesini emrediyordu.

Sahabe Efendilerimiz Mekke'ye geldiğinde Talha b. Ubeydullah, Ebû Bekir Efendimizin ev halkını Medine'ye götürmek için hazırlanıyordu. Zeyd b. Hârise Fatıma, Ümmü Gülsüm ve Sevede annelerimiz ile eşi Ümmü Eymen ve oğlu Üsâme'yi de yanına alarak diğerleri ile birlikte yola çıktı. Kafile Kudeyd mevkiine gelince Zeyd b. Hârise, burada üç deve satın alarak kutlu yolcuları onlara bindirdi ve Medine'ye doğru yöneldi.^[20]

Kureyşliler Müslümanları Mekke'den hicret etmek durumunda bırakmalarına rağmen, bazıları halen onlara kötülük yapma düşüncesinden kurtulamamışlardı. İbn İshak'ın bildirdiğine göre, Allah Resulü'nün (a.s.m.) ailesi hicret ederken, yolda Huveyris b. Nukiz adında bir Mekkeliye rastladılar. Müslümanlara kötülük yapmaktan zevk alan bu zalim, Fatıma ve Ümmü Gülsüm annelerimizin develerini ürküttü. Ürken deve üzerlerindeki yere atarak annelerimizin yere düşmesine neden oldu.^[21]

Hicret, hiçbir insanın kolay kolay kaldıramayacağı kadar zor bir ayrılıktı. Buna bir de zalimlerin zulmü eklenince sıkıntı dayanılmaz hale geliyordu. Ama onlar, mücadele ile büyümüş, inanılmaz zulümler görmüş, sabretmiş, iradeleri çelikleşmişti. Buna da sabrederek çölleri aşip Medine'ye, inançlarını özgürce yaşayacakları İslâm yurduna ulaştılar.

Medine'de Yaşanan İlk Büyük Üzüntü

Medine'ye hicret eden annemiz, daha oraya yerleşip ortama tam olarak alışmadan Müslümanlar müşriklerle ilk büyük savaşlarını yapıyorlardı. Allah Resulü (a.s.m.), sahabeleri ile birlikte Bedir'de savaşıırken, Rukiye annemiz Medine'de acılar içinde kıvranıyordu. Fatıma annemiz bir taraftan babası ve Müslümanlar için kaygılanıyor, bir taraftan da henüz 22 yaşında olan ablasının çektiği ızdıraba çare bulmaya çalışıyordu.

Üzülüyor, oradan oraya koşup çırpınıyor, ancak bir şey yapamıyordu. Ablası gözlerinin önünde günden güne eriyip biterken, o çaresizlik içinde ağlıyordu.

Henüz babasından haber alamadan, ablasını ebediyete, Rabbi'ne yolcu etti. Çok zor günler yaşayan Fatıma annemiz, Zeyd b. Hârise

zafer müjdesi getirince biraz olsun rahatladı. Buna rağmen ablası aklına geldikçe, onun için gözyaşı dökmeye hep devam etti. Allah Resulü (a.s.m.) Bedir dönüşü, kızının vefat ettiğini öğrenince çok üzüldü. Kalbi mahzun oldu, gözlerinden yaşlar aktı.

Hız. Osman, eşinin ölümüne çok üzülmüştü. Ancak onu üzen başka bir sebep de, Allah Resulü (a.s.m.) ile olan bağının kesilmesi idi. Allah Resulü (a.s.m.) bunu fark edince, diğer kızı Ümmü Gülsüm'ü Hız. Osman ile evlendirdi.

[19]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 3/271.

[20]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/62; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 1/69.

[21]. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 562.

Sahabe Efendilerimiz Mekke'ye geldiğinde Talha b. Ubeydullah, Ebû Bekir Efendimizin ev halkını Medine'ye götürmek için hazırlanıyordu. Zeyd b. Hârise Fatıma, Ümmü Gülsüm ve Sevede annelerimiz ile eşi Ümmü Eymen ve oğlu Üsâme'yi de yanına alarak diğerleri ile birlikte yola çıktı. Kafile Kudeyd mevkiine gelince Zeyd b. Hârise, burada üç deve satın alarak kutlu yolcuları onlara bindirdi ve Medine'ye doğru yöneldi.

– Sana hemen kendi evlerimizden güzel bir ev yapalım, demişlerdi. Allah Resulü (a.s.m.) bu teklifi kabul etmeyip Neccar oğullarının evlerinin tam ortasında bulunan Ebû Eyyûb Efendimizin evinde, dayılarının mahallesinde ailesini getirmeden yalnız kalmayı tercih etti.

. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 3/271.

. İbn Sa'd, Tabakât, 8/62; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 1/69.

. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 562.

Kureyşliler Müslümanları Mekke'den hicret etmek durumunda bırakmalarına rağmen, bazıları halen onlara kötülük yapma düşüncesinden kurtulamamışlardı. İbn İshak'ın bildirdiğine göre, Allah Resulü'nün (a.s.m.) ailesi hicret ederken, yolda Huveyris b. Nukiz adında bir Mekkeliye rastladılar. Müslümanlara kötülük yapmaktan zevk alan bu zalim, Fatıma ve Ümmü Gülsüm annelerimizin develerini ürküttü. Ürken deve üzerlerindeki yere atarak annelerimizin yere düşmesine neden oldu.

İKİNCİ BÖLÜM

Örnek Hayatı

Örnek Evlilik

Acı ve tatlı tarafları ile Medine’de hayat devam ediyordu. Ümmü Gülsüm’ün de evlenmesi ile Fatıma annemiz, evde tek başına kalmıştı. O sırada 19-20 yaşlarındaydı.^[22]

O günün şartlarına göre evlilik vakti çoktan gelmiş, hatta geçiyordu bile. Buna rağmen evlenmemesinin görünürdeki en önemli nedeni son altı-yedi yılın İslâm daveti ve Müslümanlar açısından büyük sıkıntılarla geçmiş olmasıydı.

Müslümanlar abluka döneminde üç yıl inanılmaz sıkıntı çektiler. Toplumla her türlü bağlantıları kesilen Müslümanlar, bu dönemde günlerini açlık, susuzluk ve güvenliklerini sağlamak için mücadele ederek geçirdiler. O günlerde nerdeyse başka bir şey düşünemez olmuşlardı.

Bundan sonraki üç yılda abluka kalksa da, Müslümanlar için hayat hâlâ büyük bir mücadele içinde devam ediyordu. Fatıma annemiz, bu dönemde, vefat eden annesinin yerini bir nebze olsun doldurmak ve babasına destek olmakla meşguldü. Medine’ye hicret edilip biraz rahatladıktan sonra sahabe efendilerimiz, annemizi istemeye başladılar.

Sahabeler, Efendimize akraba olmak istiyor, ancak bir türlü buna cesaret edemiyorlardı.

Evlilik Talepleri

Bedir Savaşı’ndan döndükten bir süre sonra Hz. Ömer, Hz. Ebû Bekir’in yanına giderek:

- Allah Resulü’nün (a.s.m.) kızı Fatıma ile evlenmekten seni alıkoyan nedir, diye sordu. Ebû Bekir Efendimiz:
- Hayır, demesinden korkuyorum, dedi. Ömer Efendimiz:
- Sana “evet” demeyecek de kime diyecek! O, en fazla sana değer verir. Hem sen ilk Müslümanlardansın, dedi.

Bunun üzerine Ebû Bekir Efendimiz, kızı Âişe annemizin yanına giderek düşüncesini ona açtı ve:

- Allah Resulü’nün (a.s.m.) uygun olduğu zamanı bana haber ver, dedi.

Allah Resulü (a.s.m.) müsait olduğunda yanına giderek, uygun görürse Fatıma annemizle evlenmek istediğini bildirdi. Allah Resulü

(a.s.m.), onu kırmadan yumuşak bir ses tonu ile

– Onun hakkında bir hüküm verilmesini bekliyorum, buyurdu.

Daha sonra Hz. Ömer, Hz. Ebû Bekir’e:

– Ne oldu, diye sordu.

Hz. Ebû Bekir durumu anlatınca Hz. Ömer:

– Seni reddetmiş, dedi.

Bu kez Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer’i Fatıma annemizi istemesi için teşvik etti. Hz. Ömer, Allah Resulü’ne (a.s.m.) giderek, Fatıma annemizle evlenmek istediğini söyledi. Allah Resulü (a.s.m.) ona da:

– Onun hakkında bir hüküm verilmesini bekliyorum, dedi.

Bu olanlar üzerine Ebû Bekir ve Ömer Efendilerimiz, Hz. Ali ile konuşarak onu Fatıma annemize talip olmaya teşvik ettiler.

Hz. Ali:

– Evlenmek için durumum müsait değil. Benim zırhımdan başka hiç bir şeyim yok, diyerek onlara çekincelerini belirtti. Ebû Bekir ve Ömer Efendilerimiz, fakirliğin bu evliliğe engel olmayacağını, Allah Resulü’nün (a.s.m.) bunu mesele etmeyeceğini söyleyerek onu teşvik etmeye devam ettiler.^[23]

Bu arada Ensâr (Medineli Müslümanlar) da, Ali Efendimizi, Fatıma annemizle evlenmesi için teşvik ediyorlardı. Bir gün Hz. Ali onların teşviklerine dayanamayarak Allah Resulü’nün (a.s.m.) huzuruna çıktı. Allah Resulü (a.s.m.), onu görünce:

– Bir şey mi diyeceksin, bir ihtiyacın mı var ey Ali, diye sordu. Ali Efendimiz utana sıkıla:

– Fatıma binti Resulillah’ı istemeye gelmiştim, diyebildi. Allah Resulü (a.s.m.):

– Merhaba, hoş geldin, buyurdu, sonra sustu.

Efendimiz başka bir şey söylemediği için Hz. Ali daha fazla beklemeyip sessizce huzur-u saadetten ayrıldı. Dışarı çıkınca onu dört gözle bekleyen Müslümanlar:

– Ne oldu, diye heyecanla sordular. Ali Efendimiz:

– Bilmiyorum, herhalde hayırlı bir durum oldu. Allah Resulü (a.s.m.) bana “Merhaba, hoş geldin!” dedi, diyerek içerde konuşulanları anlattı. Medineliler:

– Bu kadarı yeter. Allah Resulü (a.s.m.) kızını sana verecek gibi gözüküyor, dediler.^[24]

Yine bu olayla ilgili başka bir rivayette anlatıldığına göreyse, azad ettiği bir cariye, Hz. Ali'ye:

– Fatıma hanımı istediklerinden haberin var mı, diye sordu.

Hz. Ali:

– Hayır, dedi. Cariye:

– Sen niçin gidip istemiyorsun? Bundan seni alıkoyan nedir, diye onu teşvik etti. Ali Efendimiz:

– Evlenmek için imkanım yok, dedi. Cariye:

– Olsun, Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gidersen o seni evlendirir, dedi. Cesaretini toplayan Ali Efendimiz, Allah Resulü'nün (a.s.m.) huzuruna vardı. O anı, bizzat kendisi şöyle anlatır:

“Allah Resulü'nün (a.s.m.) huzuruna vardığımda, onu çok heybetli ve celalli gördüm. Gidip hemen önüne oturdum. Heyecandan konuşamayacağımı hissediyordum. Allah Resulü (a.s.m.) bana:

– Niçin geldin? Bir işin, bir ihtiyacın mı var, diye sordu. Ben sustum. Allah Resulü (a.s.m.) benim niçin gelmiş olduğumu anlamıştı. Bana:

– Herhalde Fatıma'yı istemeye geldin, diye sordu. Ben sessiz bir şekilde:

– Evet, dedim. Allah Resulü (a.s.m.):

– Fatıma'ya mihr olarak verebilecek neyin var, diye sordu. Ben:

– Ona mihr olarak verebileceğim hiçbir şeyim yok, dedim. Allah Resulü (a.s.m.):

– Sana verdiğim zırhlı gömleğin nerede, diye sordu. Ben:

– Yanımda, dedim. Allah Resulü (a.s.m.):

– Onu satıp Fatıma'ya mihr olarak ver, buyurdu. Ben edeple:

– Olur, dedim.”^[25]

Ali Efendimiz düğün hazırlıkları yapmak için müsaade istedi. Allah Resulü (a.s.m.) ona neleri, nasıl alması gerektiği konusunda bilgi verip yapacaklarını emir buyurunca huzur-u saadetten ayrıldı. Allah Resulü (a.s.m.), Bilâl Efendimiz ve Ümmü Eymen annemizden, alış veriş için Hz. Ali'ye yardımcı olmalarını istedi.^[26]

Fatıma Annemizin Cevabı

Allah'a vuslat ve O'nun rızasını kazanıp kâmil mümin olma yolunda ne terbiye, ne eğitim ve ne de çaba hiçbir zaman bitmez. Hep devam eder. Allah Resulü (a.s.m.) bile son nefesine kadar Rabbinin

terbiyesi ile kemâlat merdivenlerinin en zirvelerini aşmaya devam etti. Nitekim bu hususu, bizzat kendisi şöyle ifade etmektedir:

“Beni Rabbim terbiye etti. Terbiyemi en güzel bir şekilde yaptı.”^[27]

Allah Resulü (a.s.m.), soyunu devam ettirecek olan kızı Fatıma annemize ayrı bir önem veriyor, onun kemâlat merdivenlerini daha hızlı ve sağlıklı çıkıp insanlığa, özellikle ümmetin hanımlarına örnek olacak bir şekilde yetişmesine çalışıyordu.

İşte şimdi Fatıma annemiz için hayatının en önemli dönüm noktalarından biri gelmişti. Evlilik kararı verecekti.

Bu kararı verirken ölçüleri ne olmalıydı? Varlıklı bir ailede doğup büyüyen, buna rağmen davası için yıllarca aç ve susuz kalmaya sabreden annemiz, şimdi başka bir sınavla karşı karşıyaydı. Yetiştirdiği toplum ona iyi bir eşin, zengin ve itibarlı olması gerektiğini öğretmişti. Kendisi toplumun en itibarlı kişinin kızı olduğuna göre, zengin ve itibarlı bir eş, onun en doğal hakkı olmalıydı.

Müslümanların ileri gelenleri istediği halde onlara “hayır” diyen babasının kendisini fakir bir sahabesi ile evlendirmesini bir an için yadırgayan Hz. Fatıma, gözyaşlarını tutamayıp ağlayıverdi. Belli ki evlilikte dikkat edilmesi gereken önemli değerlerin varlığını yaşayarak öğrenmenin sırası gelmişti.

Ebû Hureyre’den nakledilir:

“Ali Efendimiz, Hz. Fatıma’yı isteyince Allah Resulü (a.s.m.), onun yanına giderek:

– Kızım! Amcanın oğlu Ali seninle evlenmek istiyor? Ne dersin, diye sordu.

Fatıma annemiz babasının sözlerini duyunca ağlamaya başladı. Allah Resulü (a.s.m.):

– Niçin ağlıyorsun ey kızım, diye sorunca Fatıma annemiz:

– Ey babacığım! Sanki bu kadar yıl beni bu fakir Kureyşliye vermek için bekletmişsin! dedi. Allah Resulü (a.s.m.):

– *Ey kızım! Vallahi, ben seni herkesten daha âlim, daha ahlaklı, daha faziletli ve ilk önce Müslüman olan biri ile evlendiriyorum,* buyurdu.^[28] Allah Resulü (a.s.m.) devamla:

– Allah’ın, yeryüzünde senin için iki kişi seçmesine razı değil misin? Onlardan biri baban, diğeri ise eşindir, buyurdu.^[29]

Mesajı alan annemiz, Efendimizin isteğini seve seve kabul ederek:

– Allah ve Resulü’nün razı olduğu kişiye ben de razı oldum, diyerek Hz. Ali ile evlenmeye “evet” dedi.^[30]

Kızının rızası, Allah Resulü’nü (a.s.m.) çok sevindirdi. Çünkü Hz. Ali, yalnızca kendisine uzun yıllar annelik eden Fatıma binti Esed’in oğlu değil, aynı zamanda kendisinin ve Hz. Hatice annemizin terbiyesi altında büyüyen biriydi. Kızından “evet” cevabı alan Allah Resulü (a.s.m.) hemen düğün hazırlıklarını başlattı.

Arşta Kutlanan Evlilik

Allah Resulü’nün (a.s.m.), kızını Ali Efendimiz gibi fakir biri ile evlendirmesi, yalnızca Fatıma annemizi değil pek çok kişiyi üzmüştü. Kureyşlilerden bazıları Allah Resulü’ne (a.s.m.) gelerek:

– Fatıma’yı çok az bir mihr mukabilinde Ali ile evlendirdin, diyerek ona sitem ettiler.

Ümmü Eymen annemiz de evlilik yapıldıktan bir süre sonra ağlaya ağlaya Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına gitti. Allah Resulü (a.s.m.) ona:

– Niçin ağlıyorsun? Allah gözlerini yaşartmasın! buyurdu. Ümmü Eymen annemiz:

– Ensârdan birinin yanına gitmiştim. O, kızını Ensârdan biri ile evlendirmiş. Gelin evden çıkarken başından aşağı badem ve şeker saçmışlar. Ali, Fatıma ile evlenirken Fatıma’nın başına hiç böyle şeyler saçılmadı, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) bunun üzerine şöyle buyurdu:

– Ağlama ey Ümmü Eymen! Lütfu ile beni gönderen Allah’a yemin ederim ki! Onları birbirleri ile kendi isteğimle evlendirmedim. Onu Allah celle alâ evlendirdi. Bizlerden önce bu evliliğe Âlemlerin Rabbi olan Allah razı oldu. Fatıma, Ali ile evlenince Allah celle alâ Mukarreb meleklerine arşı kuşatmalarını, görevlilere de düğün hazırlıklarının yapılmasını emretti. Huri Ayn’lara da arşı süslemelerini buyurdu. Fatıma’nın nikâhını, bizden daha önce Arşta Allah kıydı. Melekler de buna şahit oldu. Evliler üzerine beyaz inciler, kırmızı yakutlar, yeşil zebercetler ve mercanlar serpiydi.^[31]

Düğün Hazırlıkları

Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanından ayrılan Hz. Ali, doğruca pazara gitti. Devamını Ali Efendimiz şöyle anlatıyor:

“Bedir Savaşı ganimetlerinden benim payıma yaşlı bir deve düşmüştü. Allah Resulü (a.s.m.) de ayrıca kendi payından yaşlı bir deve vermişti. Develeri Ensârdan birinin evine götürüp emanet olarak bırakmıştım.^[32] Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanından ayrılınca, Kaynukalı Yahudi bir tüccarın yanına gittim ve:

– Develerimi satmak, karşılığında ise çeşitli eşyalar satın almak istiyorum, dedim. Adam teklifimi olumlu karşıladı. Develeri göstermek için onunla develeri emanet ettiğim Ensârın evine gittim. Ona develeri gösterdim. Yahudi ile anlaşınca, doğruca Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına gidip durumu ona anlattım. Allah Resulü (a.s.m.) bana paranın üçte biri ile koku, yiyecek vs. almamı, üçte biri ile de giyecek ve ev eşyası almamı emretti. Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanından ayrılarak çarşıya gittim. Koku ve gerekli eşyaları satın alarak geri döndüm.^[33]

Hız. Ali, Allah Resulü’nün (a.s.m.) emrini yerine getirmek üzere alışveriş için çarşıya gidince, Allah Resulü (a.s.m.) Enes b. Mâlik’e:

– Git, Ebû Bekir, Ömer, Osman, Talha, Zübeyir’i ve Ensârdan birkaç kişiyi buraya çağır, buyurdu.

Bir taraftan nikâh işleri için gereken organizeyi yapan Allah Resulü (a.s.m.), diğer taraftan kızının ve çeyizinin hazırlanması için Esmâ binti Umeys’i yanına çağırdı ve ona:

– Fatıma’nın evini hazırlayın, buyurdu.

Esmâ hemen Fatıma annemizin gelin gideceği eve giderek evi düzenledi. Onlara hasır yaptı. Ayrıca yeni ve yamalı meşinlerin içlerine hurma lifi doldurarak üç tane minder ve bir yastık yaptı. Eldeki imkânlarla evi düğüne hazır hale getirdi. Allah Resulü (a.s.m.) yatsı namazını kıldıktan sonra eve giderek yapılanları kontrol etmek ve her hangi bir eksik kalıp kalmadığını öğrenmek istedi.

Allah Resulü (a.s.m.) geldiğinde kapıyı ona Ümmü Eymen annemiz açtı. Allah Resulü (a.s.m.) yapılanları görünce çok beğendi ve memnuniyetini ifade buyurdu. Ümmü Eymen annemize:

– Bunları Esmâ binti Umeys mi yaptı, diye sordu. Annemiz:

– Evet, deyince Allah Resulü (a.s.m.) ona ve düğünde emeği geçen herkese hayır duada bulundu.^[34]

Çeyizin hazırlanmasına, Allah Resulü’nün (a.s.m.) eşleri olan annelerimiz de yardım etti.

Çeyiz ve Ev Eşyası

Fatıma anneniz ve Ali Efendimizin çok mütevazı bir çeyizi vardı. İbn Sa'd, Tabakât'ında bunları tek tek belirtmektedir. Onun verdiği bilgilere göre annemizin çeyizinde şunlar vardı:

Üç minder,
Saçaklı bir halı,
Hurma lifi ile doldurulmuş bir yastık,
İki el değirmeni,
Bir su tulumu,
Toprakta yapılmış bir su testisi,
Meşinden mamul bir su bardağı,
Bir elek,
Bir havlu,
Geceleri üzerinde uyudukları döşek olarak kullandıkları koç postu,
Yemen dokuması alacalı bir kilim,
Hurma yaprağından örülmüş bir sedir,
Yemen işi bir elbise,
Kadife bir yorgan.^[35]

Daha sonraları Hz. Ali o günleri anarken şöyle buyurmuştur:

“Fatıma ile evlenirken, ne benim ne de onun üzerinde uyuyacağımız bir koç postundan başka bir şeyimiz yoktu. Gündüzleri onu süpürerek üzerinde oturur, zaman zaman da postun üzerinde öğlen uykusuna yatarıdık.^[36]

Mihri

Allah Resulü (a.s.m.), bütün kızları için, kendisinin Hz. Hatice annemize verdiği mihr kadar mihr istedi. Bu ise 12.5 evkıye^[37] yani 480-500 dirhemdi. Fatıma annemizin mihri de, diğer kız ve hanımları gibi 480-500 dirhem oldu.^[38]

Hediyeleri

Düğün ve ev hazırlıkları sürerken bir taraftan da Medineli hanımlar Fatıma annemizin evine gelip çeyizine bakıyor, ona ihtiyacı olan çeşitli hediyeleri götürüyorlardı.

Abdurrahman b. Sa'lebe, Medineli teyzelerinden nakleden birisinden rivayet ediyor:

“Medineli hanımlar, Hz. Ali ile evlenen Hz. Fatıma’ya hediye hazırlayıp birkaç kişilik gruplar halinde Hz. Ali’nin evine gittiler. Hz. Fatıma’ya biri gümüş işlemeli, iki elbise hediye ettiler. Elbiselere za’feran kokusu sürülmüştü. Hz. Ali’nin evine gittiklerinde evde;

Bir koç postu,
İçi hurma lifi ile doldurulmuş bir yastık,
Bir su tulumu,
Bir su bardağı,
Bir havlu,
Bir elek vardı.”^[39]

Nikâh

Allah Resulü (a.s.m.), Enes Efendimizi nikah için sahabeleri çağırmaya gönderince, belirlenen zamanda sahabeler gelmeye başladı. Davetliler gelince Allah Resulü (a.s.m.) Hz. Ali’ye:

– Bir konuşma yap, buyurdu.

Ali Efendimiz büyük bir edep ve hayâ ile ayağa kalkarak kısa bir konuşma yaptı. Hz. Ali konuşmasını bitirince Allah Resulü (a.s.m.) de kısa bir konuşma yaparak kızı Fatıma’yı, 480-500 dirhem mihirle Ali Efendimize verdiğini bildirdi. Ali Efendimiz büyük bir sevinçle:

– Razı oldum Yâ Resulallah! diyerek secdeye kapanıp Allah’a şükretti. Başını kaldırıncı Allah Resulü (a.s.m.) onu tebrik etti ve:

– Allah bu evliliği ikiniz için de mübarek etsin. Allah mesut etsin. Size hayırlı nesiller versin, buyurdu. Sonra çevresindekilere dönerek, misafirlere hurma dağıtılmasını istedi. Hurmalar yenirken bir taraftan da yeni evliler için dualar yapıldı.^[40]

Düğün Yemeği

Nikâh yapıp bitince Allah Resulü (a.s.m.), Ali Efendimize dönerek:

– Ey Ali, artık bir düğün yemeği vermek gerekiyor, buyurdu. Ali Efendimiz:

– Olur, diyerek hemen oturduğu yerden kalkıp düğün yemeyi için hazırlığa başladı.

Sa’d b. Muaz der ki: “Benim bir koçum vardı. Allah Resulü (a.s.m.) Ali’ye düğün yemeği vermesini emredince, hemen gidip koçu getirdim. Yemek için onu kestik. Ensârdan bir grup sahabe de *darı* getirdi. Yemekler hazırlanınca herkes bol bol yedi.”^[41]

Esmâ binti Umeyy, Fatıma annemizin düğün yemeğini anlatırken şöyle der:

– Ali, Fatıma ile evlendiğinde insanlara düğün yemeği verdi. Bunun için zırhını bir Yahudi'ye rehin olarak bırakıp ondan yiyecek satın almıştı. O zamanda Ali ile Fatıma'nın düğün yemeğinden daha bol ve güzelini yemedim.^[42]

Hanımlara Yapılan İkrâm

Allah Resulü (a.s.m.) düğün hazırlıkları başladığı sırada bir ara eşlerinin yanına giderek onlara:

– Bildiğiniz gibi kızım Fatıma'yı amcamın oğlu Ali'ye nikahladım. Kızıma ne kadar değer verdiğimi biliyorsunuz. Haydi şimdi gidip onun hazırlanması için yardımcı olun. Onu giydirin. Kokular sürüp süsleyerek düğüne hazırlayın. Ayrıca gelen konuklarla ilgilenin, buyurdu.

Erkekler düğün yemeği yerken, kadınlar da başka bir mekânda toplanarak düğüne iştirak etmişlerdi. Allah Resulü (a.s.m.) onlar gelmeden önce kadınlarla ilgilenen Esmâ binti Umeyy'e, ikram edilecek yiyecekleri vererek ondan hanımlara hizmet etmesini istemişti.

Esmâ binti Umeyy anlatıyor:

“Düğün yemeyi verileceği zaman Allah Resulü (a.s.m.) yanıma gelerek bana bir miktar hurma ve kuru üzüm verdi ve:

– Ensâr hanımları yanına geldiğinde, onlara bu yiyeceklerden ikram et, buyurdu.”^[43]

Âişe ve Ümmü Seleme annelerimiz anlatıyor:

“Fatıma evleneceği zaman Allah Resulü (a.s.m.) bizden, Fatıma'nın çeyizini hazırlamamızı ve evleninceye kadar ona yardımcı olmamızı istedi. Bunun üzerine hemen Fatıma'nın gelin gideceği eve gittik. Geniş bir yere yumuşak toprak serdik. İki kol boyu lifi bir beze doldurduk. Ellerimizle içeri doğru bastırdık. Daha sonra düğün günü kadınlar bir araya toplandı. Onlarla birlikte hurma, kuru üzüm yedik, tatlı içecekler içtik. Düğün bitince kalktık, Fatıma'ya, evin bir köşesinde giyinip hazırlanması ve çıkarken üzerine çerez atılması için yardımcı olduk. Fatıma'nın düğününden daha güzel bir düğün görmedik.”^[44]

Kadınlar gelip düğün başladıktan bir süre sonra, Allah Resulü (a.s.m.) onların bulunduğu yere gidip durumu kontrol etti. Esmâ binti Umeyys'ten bilgi aldı.

Allah Resulü (a.s.m.) Bilâl Efendimizi yanına çağırarak, ona çeşitli yiyecekler verdi ve bu yiyecekleri onunla hanımlarının yanına gönderdi. Ona:

– Ey Bilal! Şu yiyecekleri alarak annelerinin yanına git. Onlara bu yiyeceklerden yemelerini ve gelen misafirlere ikram etmelerini söyle, buyurdu.^[45]

Gelin Çıkarma

Evlilik günü, Allah Resulü (a.s.m.) düğünün yapılacağı yere katırı ile geldi, katırından inerek Fatıma'ya:

– Ona bin! buyurdu. Selman Efendimize de:

– Katırın yularından tutup onu evine götür, buyurdu.

Allah Resulü (a.s.m.) bir süre onları takip etti. Hz. Fatıma yeni evine gelin giderken yolda bir ses duyuldu. Cebrâil ve Mikail yetmiş bin melek ile düğüne iştirak etmişlerdi. Meleklerin tekbir sesleri Arştan duyuluyordu.^[46]

Zifaf

O günü Ümmü Eymen annemiz şöyle anlatır:

“Allah Resulü (a.s.m.) kızı Fatıma ile Ali b. Ebû Tâlib'i evlendirdi. Düğün yemeği bitip gelinle damat evlerine gideceği zaman Allah Resulü (a.s.m.) onlara:

– Beni bekleyin, buyurdu. Gelinle damat eve gittikten bir süre sonra Allah Resulü (a.s.m.) geldi. Kapıda durarak selam verdi. İçeri girmek için izin isteyince onu buyur ettim. İçeri girince:

– Kardeşim nerede, diye sordu. Ben:

– Annem babam sana feda olsun Yâ Resulallah! Kardeşin kim, diye sordum. Allah Resulü (a.s.m.):

– Ali b. Ebû Tâlib, buyurdu. Ben:

– O nasıl senin kardeşin olur. Kızını onun ile evlendirmedin mi, diye sordum. Allah Resulü (a.s.m.):

– O, halen benim kardeşimdir ey Ümmü Eymen! buyurdu. Sonra biraz su istedi. Suyu getirince onunla ellerini yıkadı. Sonra Ali'yi çağırdı. Ali yanına geldi. Onu ön tarafına oturttu. Elindeki sudan

Ali'nin sırtına ve omuzlarının arasına serpti. Sonra Fatıma'yı yanına çağırıldı. Fatıma, Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına başörtüsüz etekleri yere sürünür bir halde geldi. Allah Resulü (a.s.m.) aynı sudan ona da serpti. Sonra her ikisine:

– Allah'ım! Bu evliliği mübarek kıl! Onların nesillerini mübarek kıl! diye hayır dualarda bulundu. Onlar için Muavizeteyn (Felâk ve Nâs) surelerini okudu.”^[47]

[22]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/37.

[23]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/39.

[24]. İbn Manzûr, Muhtasarü Târihi Dımaşk, 15/176.

[25]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175; Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 3/160-163.

[26]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/40.

[27]. Buhârî, İlim, 31; İbn Mâce, Nikâh, 43.

[28]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe; İbn Abdilberr, İstîab, 3/1099.

[29]. İbn Manzûr, Muhtasarü Târihi Dımaşk, 3/106.

[30]. İbn Manzûr, Muhtasarü Târihi Dımaşk, 17/337.

[31]. İbn Manzûr, Muhtasarü Târihi Dımaşk, 17/337.

[32]. Üsteki geçen başka bir rivayette, Hz. Ali deve değil, zırhını satıyor. Bazı rivayetlerde ise onun hem devesi hem zırhı olduğu söylenir.

[33]. Buhârî, Buyu', 28, Megâzî 12.

[34]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/23.

[35]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/21-25.

[36]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/20.

[37]. Evkiye: 40 dirhem değerindeki bir para birimi.

[38]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/22; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/38.

[39]. Muhammed Fuâd Abdu'l-Bâkî, Menâkıb-ı Ali ve Hasaneyn, 177.

[40]. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 567.

[41]. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 568.

[42]. M. F. Abdu'l-Bâkî, Menâkıb-ı Ali ve Hasaneyn, 176.

[43]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/42.

[44]. Nesâî, Nikah, 24.

[45]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/42.

[46]. İbn Manzûr, Muhtasarı Târihi Dımaşk, 17/337.

[47]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/21-24.

Kadife bir yorgan.

– Allah ve Resulü'nün razı olduğu kişiye ben de razı oldum, diyerek Hz. Ali ile evlenmeye “evet” dedi.

. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 567.

. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 568.

. Nesâî, Nikah, 24.

. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/42.

. M. F. Abdu'l-Bâkî, Menâkıb-ı Ali ve Hasaneyn, 176.

. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/42.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Târihi Dımaşk, 17/337.

. İbn Sa'd, Tabakât, 8/21-24.

– Ensâr hanımları yanına geldiğinde, onlara bu yiyeceklerden ikram et, buyurdu.”

. Muhammed Fuâd Abdu'l-Bâkî, Menâkıb-ı Ali ve Hasaneyn, 177.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Târihi Dımaşk, 17/337.

. Buhârî, Buyu', 28, Megâzî 12.

. İbn Sa'd, Tabakât, 8/23.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Târihi Dımaşk, 17/337.

. Üsteki geçen başka bir rivayette, Hz. Ali deve değil, zırhını satıyor. Bazı rivayetlerde ise onun hem devesi hem zırhı olduğu söylenir.

. Evkiye: 40 dirhem değerindeki bir para birimi.

. İbn Sa'd, Tabakât, 8/22; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/38.

. İbn Sa'd, Tabakât, 8/21-25.

. İbn Sa'd, Tabakât, 8/20.

. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe; İbn Abdilberr, İstîab, 3/1099.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Târihi Dımaşk, 3/106.

– Evlenmek için durumum müsait değil. Benim zırхіmdan başka hiç bir şeyim yok, diyerek onlara çekincelerini belirtti. Ebû Bekir ve Ömer Efendilerimiz, fakirliğin bu evliliğe engel olmayacağını, Allah Resulü'nün (a.s.m.) bunu mesele etmeyeceğini söyleyerek onu teşvik etmeye devam ettiler.

– Ali, Fatıma ile evlendiğinde insanlara düğün yemeği verdi. Bunun için zırhını bir Yahudi'ye rehin olarak bırakıp ondan yiyecek satın

almıştı. O zamanda Ali ile Fatıma'nın düğün yemeğinden daha bol ve güzelini yemedim.

“Beni Rabbim terbiye etti. Terbiyemi en güzel bir şekilde yaptı.”

“Fatıma evleneceği zaman Allah Resulü (a.s.m.) bizden, Fatıma'nın çeyizini hazırlamamızı ve evleninceye kadar ona yardımcı olmamızı istedi. Bunun üzerine hemen Fatıma'nın gelin gideceği eve gittik. Geniş bir yere yumuşak toprak serdik. İki kol boyu lifi bir beze doldurduk. Ellerimizle içeri doğru bastırdık. Daha sonra düğün günü kadınlar bir araya toplandı. Onlarla birlikte hurma, kuru üzüm yedik, tatlı içecekler içtik. Düğün bitince kalktık, Fatıma'ya, evin bir köşesinde giyinip hazırlanması ve çıkarken üzerine çerez atılması için yardımcı olduk. Fatıma'nın düğününden daha güzel bir düğün görmedik.”

Ali Efendimiz düğün hazırlıkları yapmak için müsaade istedi. Allah Resulü (a.s.m.) ona neleri, nasıl alması gerektiği konusunda bilgi verip yapacaklarını emir buyurunca huzur-u saadetten ayrıldı. Allah Resulü (a.s.m.), Bilâl Efendimiz ve Ümmü Eymen annemizden, alış veriş için Hz. Ali'ye yardımcı olmalarını istedi.

“Fatıma ile evlenirken, ne benim ne de onun üzerinde uyuyacağımız bir koç postundan başka bir şeyimiz yoktu. Gündüzleri onu süpürerek üzerinde oturur, zaman zaman da postun üzerinde öğlen uykusuna yatardık.

– Evet, deyince Allah Resulü (a.s.m.) ona ve düğünde emeği geçen herkese hayır duada bulundu.

Bir elek vardı.”

– Allah'ın, yeryüzünde senin için iki kişi seçmesine razı değilsin? Onlardan biri baban, diğeri ise eşindir, buyurdu.

Sa'd b. Muaz der ki: “Benim bir koçum vardı. Allah Resulü (a.s.m.) Ali'ye düğün yemeği vermesini emredince, hemen gidip koçu getirdim. Yemek için onu kestik. Ensârdan bir grup sahabe de *darı* getirdi. Yemekler hazırlanınca herkes bol bol yedi.”

– Allah'ım! Bu evliliği mübarek kıl! Onların nesillerini mübarek kıl! diye hayır dualarda bulundu. Onlar için Muavizeteyn (Felâk ve Nâs) surelerini okudu.”

– Ağlama ey Ümmü Eymen! Lütfu ile beni gönderen Allah'a yemin ederim ki! Onları birbirleri ile kendi isteğimle evlendirmedim. Onu

Allah celle alâ evlendirdi. Bizlerden önce bu evliliğe Âlemlerin Rabbi olan Allah razı oldu. Fatıma, Ali ile evlenince Allah celle alâ Mukarreb meleklerine arşı kuşatmalarını, görevlilere de düğün hazırlıklarının yapılmasını emretti. Huri Ayn'lara da arşı süslemelerini buyurdu. Fatıma'nın nikâhını, bizden daha önce Arşta Allah kıydı. Melekler de buna şahit oldu. Evliler üzerine beyaz inciler, kırmızı yakutlar, yeşil zebercetler ve mercanlar serpildi.

– Olur, dedim.”

– Allah bu evliliği ikiniz için de mübarek etsin. Allah mesut etsin. Size hayırlı nesiller versin, buyurdu. Sonra çevresindekilere dönerek, misafirlere hurma dağıtılmasını istedi. Hurmalar yenirken bir taraftan da yeni evliler için dualar yapıldı.

Allah Resulü (a.s.m.), bütün kızları için, kendisinin Hz. Hatice annemize verdiği mihr kadar mihr istedi. Bu ise 12.5 evkiye yani 480-500 dirhemdi. Fatıma annemizin mihri de, diğer kız ve hanımları gibi 480-500 dirhem oldu.

– Ey Bilal! Şu yiyecekleri alarak annelerinin yanına git. Onlara bu yiyeceklerden yemelerini ve gelen misafirlere ikram etmelerini söyle, buyurdu.

– Bu kadarı yeter. Allah Resulü (a.s.m.) kızını sana verecek gibi gözüküyor, dediler.

Allah Resulü (a.s.m.) bir süre onları takip etti. Hz. Fatıma yeni evine gelin giderken yolda bir ses duyuldu. Cebrâil ve Mikail yetmiş bin melek ile düğüne iştirak etmişlerdi. Meleklerin tekbir sesleri Arştan duyuluyordu.

– Develerimi satmak, karşılığında ise çeşitli eşyalar satın almak istiyorum, dedim. Adam teklifimi olumlu karşıladı. Develeri göstermek için onunla develeri emanet ettiğim Ensârın evine gittim. Ona develeri gösterdim. Yahudi ile anlaşınca, doğruca Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gidip durumu ona anlattım. Allah Resulü (a.s.m.) bana paranın üçte biri ile koku, yiyecek vs. almamı, üçte biri ile de giyecek ve ev eşyası almamı emretti. Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanından ayrılarak çarşıya gittim. Koku ve gerekli eşyaları satın alarak geri döndüm.

– *Ey kızım! Vallahi, ben seni herkesten daha âlim, daha ahlaklı, daha faziletli ve ilk önce Müslüman olan biri ile evlendiriyorum,*

buyurdu. Allah Resulü (a.s.m.) devamla:

- . Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/37.
- . Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/39.
- . Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/40.
- . Buhârî, İlim, 31; İbn Mâce, Nikâh, 43.
- . İbn Manzûr, Muhtasarü Târihi Dimaşk, 15/176.
- . İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175; Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 3/160-163.

“Bedir Savaşı ganimetlerinden benim payıma yaşlı bir deve düşmüştü. Allah Resulü (a.s.m.) de ayrıca kendi payından yaşlı bir deve vermişti. Develeri Ensârdan birinin evine götürüp emanet olarak bırakmıştım. Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanından ayrılınca, Kaynukalı Yahudi bir tüccarın yanına gittim ve:

Acı ve tatlı tarafları ile Medine'de hayat devam ediyordu. Ümmü Gülsüm'ün de evlenmesi ile Fatıma annemiz, evde tek başına kalmıştı. O sırada 19-20 yaşlarındaydı.

Örnek Aile

Allah Resulü (a.s.m.) ile Hz. Hatice annemizin evliliği başından sonuna kadar hiçbir sorun olmayan *mükemmel bir evlilikti*. Allah celle alâ, Resulünün vahye alışması ve davetin ilk zamanlarını kolaylaştırmak için, ona olağanüstü mükemmel bir eş nasip etmişti. Bunun için onların oluşturduğu aile tablosu bize, çok az rastlanan mükemmel bir aile tablosu çiziyordu.

Hz. Fatıma annemiz ve Ali Efendimizin kurduğu aile ise *mükemmele ulaşmak için yol kat eden bir aileydi*. Onlar hayatlarındaki birçok fotoğrafla, çok geniş bir insan kitlesine, yaşadıkları sorunları, bu sorunlara sabretmeleri, onlarla mücadele ederek aşmaları ile örnek oldular.

En başından beri Fatıma annemizin evliliğinde aktif rol alan Efendimiz, evlendikten sonra da kızının ailesi ile yakından ilgilenmeye devam etti. Diyâr-ı Bekrî'nin bildirdiğine göre Allah Resulü (a.s.m.) evliliğin dördüncü günü sabahı, kuşluk vaktinde kızı ve damadını ziyarete gitti. Hal ve hatırlarını sorarak onlarla yakından ilgilendi.^[48]

Allah Resulü (a.s.m.), kızı ve ailesinin dünya ve ahiret saadetini kazanmaları için, onlara her zaman destek oldu. Bu aslen Allah celle alâ'nın da emriydi. Nitekim bir ayet-i kerimede:

“Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun”^[49] buyrulmaktadır.

Bir başka zaman ise Allah celle alâ:

“Ailene namazı emret! Kendin de ona sabırla devam et. Biz senden rızık istemiyoruz. (Aksine) Biz seni rızıklandırıyoruz. Güzel sonuç, ancak takva ile”^[50] ayetini inzal etti. Bu ayet nazil olunca Allah Resulü (a.s.m.) Rabbinin emrine uymak için altı ay boyunca ailesini namaza çağırdı.

Enes b. Mâlik anlatıyor:

“Allah Resulü (a.s.m.) Hz. Ali ve Hz. Fatıma evlendikten sonra, altı ay boyunca, sabah namazını kılmak için evden çıktığında, Fatıma'nın evine uğrayarak onlara:

“Ey Muhammed'in ev halkı! Allah size rahmet etsin! Namaz vakti geldi, diye seslenerek onları namaza çağırdı.”^[51] Hatta İbn Abbas'ın

bildirdiğine göre bu yüzden Allah Resulü (a.s.m.) sahabelerin mescide açılan kapılarının tamamını kapattırdığı halde, Hz. Ali ve Hz. Fatıma'nın kapısını kapattırmadı.^[52]

Allah Resulü (a.s.m.) yeni evli çiftleri manen destekleyip sabah namazına çağırmakla kalmayıp, bir süre sonra onları teheccüd namazına da kaldırmaya başladı:

“Allah Resulü (a.s.m.) bir gece Hz. Ali ile Hz. Fatıma annemizin kaldığı evin kapısını çaldı.

– Kalkıp namaz kılın, diyerek onları teheccüd namazına çağırdı.

Sonra teheccüd namazına devam eden Allah Resulü (a.s.m.), Fatıma annemiz ve Ali efendimizden her hangi bir ses duymayınca tekrar Fatıma annemizin evine giderek onları yeniden namaza çağırdı.^[53] Bu kez uyanarak Allah Resulü'nün (a.s.m.) sesini duyan Ali efendimiz, hemen yerinden fırladı. Allah Resulü (a.s.m.) onları çağırmaya geldiği zaman henüz teheccüd namazına kalkamamış olduğu için özür dileyerek:

– Yâ Resulallah! Nefislerimiz Allah'ın kudretindedir. Eğer, O dileseydi namaz için daha önce kalkmış olurduk, dedi.

Allah Resulü (a.s.m.) bu sözleri duyunca, hiçbir şey söylemeden hemen oradan ayrıldı. Fakat daha sonra başka bir mecliste ellerini dizlerine vurarak: “Tartışmaya en fazla düşkün varlık insandır”^[54] ayetini okudu.^[55]

Hadis-i şerifi açıklayan Buhâri Şârihi olan Ayni, konuyu şöyle izah etmektedir:

“Allah Resulü'nün (a.s.m.) bu ayeti okuması, onun Ali efendimizin hazır cevaplılığını takdir ettiğini ve kendisi çağırmadan önce teheccüd namazına kalkamamasından dolayı Ali efendimizin ileri sürdüğü özür sebebini kabul ettiğini belirtmek içindir” demektedir.^[56]

Rablerine daha yakın olmak için sürekli çaba gösteren yeni evliler, yalnızca Allah Resulü'nün (a.s.m.) kendilerini desteklemelerini beklemiyor, zaman zaman Allah Resulü'ne (a.s.m.) soru sorarak, şüphelendikleri konularda bilgi alarak ondan destek istiyorlardı. Ali efendimiz, Fatıma annemizle evlenmek istediğinde, Allah Resulü (a.s.m.) ona:

– Oturacak bir ev hazırla! buyurmuştu.

Ali efendimiz sahabelerin de yardımı ile kendisine ancak Mescid-i Nebevî'nin uzağında bir ev yaptıracıldı. Ali efendimiz ve Fatıma annemiz bir süre, Allah Resulü'nden (a.s.m.) biraz uzak bir yerde oturdular.^[57] Fatıma annemizi çok seven Allah Resulü (a.s.m.), onu sık sık ziyaret ediyordu. Ev uzak olduğu için zaman zaman gidip gelmekte zorluk çeken Allah Resulü (a.s.m.), ara sıra kızına:

– Seni yakınımda bir eve taşımak istiyorum, buyuruyordu.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) gidip gelirken zorluk çekmesi Fatıma annemizi de çok üzüyordu. Bunun için çare arayan Fatıma annemizin aklına Hârise b. Nûman geldi. Hârise'nin Medine'de birbirinden güzel pek çok evi vardı. Allah Resulü (a.s.m.), Hz. Âişe ile evlenirken Hârise b. Nûman kendi oturduğu evini boşaltarak anahtarını Efendimize vermiş, Efendimiz bir süre onun evinde oturmuştu. Bunu bilen Fatıma annemiz babasına:

– Hârise b. Nûman ile konuşsan da, evlerinden birinde oturmamız için bize müsaade etse! dedi. Allah Resulü (a.s.m.):

– Ben ona böyle bir şey söylemekten haya ederim. O daha önce bana bir ev verdi. Şimdi ondan tekrar böyle bir şey isteyemem, buyurdu.

Allah Resulü (a.s.m.) ile kızı arasında geçen konuşmadan daha sonra haberdar olan Hârise b. Nûman, hemen Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına geldi ve Ona:

– Yâ Resulallah! Fatıma'nın sana yakın bir yerde oturmasını istediğini duydum. Benim şu evim, Neccar oğullarının sana en yakın olanı ve en güzelidir. Yâ Resulallah! Ben de malım da Allah ve Resulüne aidiz. Vallahi, evimi kabul etmen, reddetmenden daha fazla sevindirir beni, diye yalvarırcasına evinin Fatıma annemize verilmesini istedi. Allah Resulü (a.s.m.):

– Doğru söylüyorsun. Allah hayrını mübarek kılsın! buyurdu.

Durumu Fatıma annemize bildiren Allah Resulü (a.s.m.) onun evini bu eve taşıttı.^[58]

Semhûdî, Vefâü'l-Vefâ, isimli eserinde der ki:

“Fatımatü'z-Zehrâ ile Âişe annemizin evleri birbiri ile yan yanaydı. Hatta aralarında bir pencere vardı. Allah Resulü (a.s.m.) kızının durumunu öğrenmek istediğinde bazen bu pencereye gelir, onun hal ve hatırını sorardı. Zaman zaman Âişe annemizle Fatıma annemiz bu pencereden birbirleri ile sohbet ederlerdi.

Bir gün Fatıma annemiz, Ali efendimize:

– Çocuklarım akşamleyin biraz rahatsızlandılar. Biraz yağ bulsan da lambayı yaksak, dedi. Ali efendimiz:

– Olur, diyerek hemen evden çıkıp çarşıya gitti. Bir miktar yağ alarak Fatıma annemize getirdi. Annemiz yağı lambaya koyarak yaktı. Âişe annemiz geceleyin Fatıma annemizin lambasının yandığını görmüş, merak etmişti. Acaba bir hastalık, bir sorun mu var, diye o tarafa doğru yöneldiğinde, Fatıma annemizle Ali efendimiz arasında geçen konuşmaları duymuştu. Sabah olunca, Âişe annemiz Fatıma annemize çocukların durumunu sordu. Fatıma annemiz, bu olay ile kendi evinden Âişe annemizin evine seslerin çok net olarak gittiğini fark etti. Seslerin evin dışından bu kadar net olarak anlaşılmasından, *aile özelinin* anne de olsa başkaları tarafından duyulmasından rahatsız olan Fatıma annemiz, Efendimiz'den evindeki bu pencerenin kapatılmasını istedi. Efendimiz onun bu isteğini yerinde görerek pencereyi hemen kapattırdı.^[59]

Fatıma annemiz gibi Ali efendimiz de Allah Resulü'nün (a.s.m.) terbiyesi altında büyümüşü. Aynı manevî havayı soluyarak büyüdükleri için birbirlerine oldukça yakınlardı. Ancak bütün bunlara rağmen evliliklerinin ilk zamanlarında bazı küçük tatsızlıklar yaşadılar, zaman zaman birbirlerine kırıldılar. Ancak Allah Resulü'nün (a.s.m.) de yardımı ile bu dönemi çabuk ve kalıcı kırgınlıklar yaşamadan atlatarak, hayatlarının sonuna kadar bütün insanlığa örnek olacak eşsiz bir mutluluğu yakaladılar. Annemiz ve Ali efendimizin evliliklerinin ilk yıllarında yaşadıkları ve sonra da tebessümle hatırladıkları bu anılardan bir kaçı:

Eşler arasındaki tartışmaların birinin sonunda Allah Resulü (a.s.m.) Ali efendimize “Ebû Tûrâb (Toprağın babası)” lakabını vermişti. Ali efendimiz, kendisine geçmişteki bir olayı hatırlattığı için, bu lakabını çok severdi.

Ali efendimiz bir gün mescitte minberin yanında dua ederken Mervan oğullarında bir adam, orada bulunan Sehl b. Sa'd'ı yanına çağırarak ona Ali efendimizi gösterdi ve:

– Şu adama hakaret et! Dedi. Sehl b. Sa'd bunu kabul etmeyince, adam:

– O zaman “Allah Ebû Tûrâb'a lanet etsin de, dedi. Sehl b. Sa'd:

– Ali kendisine bu ismi Allah Resulü (a.s.m.) verdiği için en fazla bu ismi sever ve devamla:

– O kendisine “Ebû Tûrâb” diye hitap edilmesinden çok hoşlanır, dedi. Adam bu olayın hikâyesini öğrenmek isteğince Sehl b. Sa’d anlatmaya başladı:

“Bir gün Ali efendimiz Fatıma annemizin yanına gider. Aralarında bir konuda tartışma çıkar. Ali efendimiz kızıp evden çıkarak Mescid-i Nebevî’ye gider. Orada bir köşede uzanarak kaylûle uykusuna yatar. Bir süre sonra Allah Resulü (a.s.m.) Fatıma annemizin yanına uğrar. Hz. Ali’yi evde göremeyince:

– Amcamın oğlu nerede, diye sorar. Fatıma annemiz:

– Aramızda bir tartışma oldu, bana kızarak her zaman yattığı kaylule uykusuna yatmadan gitti. Nereye gittiğini de bilmiyorum, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) sahabelerden birini yanına çağırarak:

– Bak bakalım Ali nerede? buyurur.

Sahabe efendimiz, gidip Hz. Ali’yi arayarak yerini öğrenir. Geri dönüp, Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına gelerek:

– Ey Allah Resulü (a.s.m.)! Ali mescitte uyuyor, der.

Allah Resulü (a.s.m.) hemen kalkıp mescide gider. Mescide vardığında Ali efendimizin, sırtındaki ridası düşmüş, üstü başı tozlanmış bir halde, mescidin bir kenarında uyuduğunu görür. Ali efendimize yaklaşan Allah Resulü (a.s.m.), bir taraftan onun sırtındaki tozları temizler, bir taraftan da onu uyandırarak:

– Kalk ey Ebû Tûrâb! Kalk ey Ebû Tûrâb! der.^[60]

Ali efendimiz kalkınca, onunla konuşarak gönlünü alır. Fatıma annemizle aralarında geçen konuyu, bir de ondan dinleyerek bu hususta nasihat eder.

Yine bir gün Ali efendimizle Fatıma annemiz arasında bir tartışma olmuştu. Bu tartışmadan hemen sonra Allah Resulü (a.s.m.) Fatıma annemizi ziyaret için evlerine uğramıştı. Çiftler, ona bir şey belli etmemeye çalıştılar. Allah Resulü’nün (a.s.m.) istirahat etmesi için bir sergi serdiler. Allah Resulü (a.s.m.) o sergiye uzandı. O sırada duygu yüklü olan Fatıma annemiz, babasına sığınırcasına Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına sokuldu. Onu gören Ali efendimiz de aynı duygularla gidip Allah Resulü’nün (a.s.m.) diğer tarafına sokuldu.

Eşler arasında bir kırgınlık olduğunun farkında olan Allah Resulü (a.s.m.), Hz. Ali’nin elini tutarak göğsünün üzerine koydu. Sonra Hz.

Fatıma'nın elini tuttu. Onu da göğsünün üzerine koydu. Ali efendimizle Fatıma annemizi barıştırmaya kadar öylece kaldı.

Eşlerin barışmasından memnun olan Allah Resulü (a.s.m.) gülerek evden ayrıldı. Neşeli bir şekilde sahabelerin yanına gitti. Sahabeler onu böyle sevinçli görünce, bu sevincinin sebebini sordular. Efendimiz:

– *Niçin sevinmeyeyim ki, biraz önce en sevdiğim iki kişiyi barıştırdım*, buyurdu. [\[61\]](#)

Bir seferinde de Ali efendimiz, Fatıma annemize sert davranmıştı. Fatıma annemiz ona çok kırılarak, eşini şikâyet etmek için Efendimizin yanına gitti. Onun, babasının yanına gittiğini gören Ali efendimiz de, peşinden gitti. Fatıma annemiz, Ali efendimizi Allah Resulü'ne (a.s.m.) şikâyet edince, Allah Resulü (a.s.m.) Fatıma annemize öğüt vererek:

– Eşinle konuş, ona sıkıntını anlat, onun da seninle konuşmasına müsaade et, onu dinle! Akıllı ol! Bir kadın eşinin makul isteklerini yapmazsa kendini büyük bir sıkıntıya atmış olur, buyurdu.

Devamla, Eşinin iyi bir insan olduğunu, onun ile iyi geçinmesini, isteklerini yerine getirmesini söyledi. Ona güzel sözler söyleyerek annemizi sakinleştirdi. Allah Resulü'nü (a.s.m.) sessizce dinleyen Hz. Ali, bu nasihatlerden payına düşeni alarak kendi kendine:

– *Bundan böyle eşimi kızdıracak, onu kıracak hiçbir şey yapmayacağım, diye söz verdi*. Bu olaydan sonra da, annemizin vefatına kadar onu hiç incitmedi. [\[62\]](#)

Mutluluğu Yakalıyorlar

Bu olaydan sonra, küçük tartışmaları da terk ederek mutlu bir hayat süren eşler arasında geçen tatlı bir anıyı Ebû Ca'fer şöyle anlatır:

“Hz. Abbas, bir gün Ali b. Ebû Tâlib ve eşi Hz. Fatıma'yı ziyarete gitmişti. O gittiğinde, Ali efendimiz ile Fatıma annemiz birbirleriyle:

– Ben yaşça senden daha büyüğüm, diye tatlı bir şekilde çekişiyorlardı. Hz. Abbas gelince, hemen konuyu ona sordular. Hz. Abbas:

– Ey Fatıma! Sen doğduğunda Kureyşliler Kâbe'yi yapıyorlardı. O zaman Allah Resulü (a.s.m.) 35 yaşındaydı. Ey Ali! Sen de ondan birkaç yıl önce doğdun, dedi. [\[63\]](#)

Enes b. Mâlik anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.), Ali efendimize:

– Kadınlar için en hayırlı olan şey nedir, diye sordu.

Hız. Ali, soruya hemen o anda cevap veremedi. Ne diyeceğini bilemeyip sustu. Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanından ayrılarak eve gitti. Fatıma annemize durumu anlattı. Sorunun cevabının ne olabileceğini ona sordu. Hız. Fatıma:

– Kadınlar için en hayırlı şeyin, erkeklere görünmemek; erkekler için en hayırlı olanının da onlara bakmamasıdır, deseydin ya! dedi. Ali efendimiz eşinden cevabı alınca, vakit geçirmeden doğruca Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına gitti. Ona, sorunun cevabını söyledi. Allah Resulü (a.s.m.):

– Bunu sana kim öğretti, diye sordu. Hız. Ali:

– Fatıma, dedi. Allah Resulü (a.s.m.):

– *Fatıma benden bir parçadır*, buyurdu.”^[64]

Abdullah b. Abbas anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.), Hız. Ali ve Fatıma’nın yanına gitti. Evden içeri girdiğinde ikisi de gülüyorlardı. Allah Resulü’nü (a.s.m.) görünce hemen sustular. Allah Resulü (a.s.m.) onların gülüşüklerini görmüş, bundan son derece memnun olmuştu. Onlara:

– Niye gülüyordunuz? Beni görünce niçin sustunuz, diye sordu. Hız. Fatıma:

– Yâ Resulallah! Ali, bana “Allah Resulü (a.s.m.) beni senden daha çok seviyor.” dedi. Ben de: “Hayır beni daha çok seviyor” dedim, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) tebessüm ederek:

– Ey kızım! Seni evlat sevgisinden dolayı ondan daha çok seviyorum. Ama Ali’nin benim yanımdaki değeri, senden daha fazladır, buyurdu.”^[65]

Yakalanan mutluluk tablosunun sürekli olması ve huzur dolu bir yuva için yapılması gerekenlerden biri de bütün aile fertlerinin sorumluluklarını yerine getirmesidir. Kişinin Rabbine karşı, topluma karşı, aileye ve kendine karşı sorumluluklarını yerine getirmesi, mutluluğun yakalanması için önemli bir adımdır. Bunun bilincinde olan Hız. Ali, tüm bunları fedakârlık düzeyinde yerine getiriyordu. Biz konumuz açısından bunlardan yalnızca aileye karşı sorumlulukları meselesine bakıp, onun Hız. Fatıma ile yaşadığı birkaç olayı tasvir etmekle yetineceğiz.

O günlerde Mekke halkının asıl geçim kaynağı ticaretti. Halkın çoğu geçimini ticaretten kazanır, sermayesi olmadığı için ticaret yapamayanlar ise genelde geçim sıkıntısı yaşarlardı. Hz. Ali, Mekke döneminde gençlik çağının ilk yıllarını geçirmişti. O, bu yılları Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanında İslâm daveti mücadelesi ile geçirdiği için ekonomik birikim yapmaya fırsatı olmadı. Babasından kalan herhangi bir mal varlığı da yoktu. Medine'ye hicret edince diğer Mekkeli muhacirler gibi onun da zor olan hayatı iyice zorlaştı.

Allah Resulü (a.s.m.) Mekkelilerin hayatlarını biraz olsun kolaylaştırmak için Mekkelilerle Medinelileri birbirlerine kardeş yaptı. Medineli Müslümanlar, yalnızca evlerinin ve kalplerinin kapılarını değil, maddi varlıklarının kapılarını da ardına kadar Mekkeli kardeşlerine açarak her şeylerini onlarla seve seve paylaştılar.

Muhacirler, Medineli Müslümanlarla kardeş olurken, Allah Resulü (a.s.m.) Hz. Ali ile kardeş oldu.^[66] Tıpkı, diğer Medineli Müslümanların muhacirlerin yanında olduğu gibi, Allah Resulü (a.s.m.) de her zaman Hz. Ali'nin yanında oldu. Ona yardımcı olarak hayatını biraz olsun rahatlatı.

Hız. Ali Medine'ye hicret edince, o günkü toplumsal şartlar dışında yeni bir şehre taşındığı ve hayatını İslâm'a adadığı için düzenli bir işi olmadı. Bu yüzden günleri yarı aç yarı tok geçiyordu.

Bu zorluk ve geçim sıkıntısı, evlendiğinde de devam etti. O Rabbine yönelerek yapmış olduğu kulluğunun yanı sıra, bir taraftan Allah Resulü'nden (a.s.m.) ilim irfan öğrenmeye devam ediyor; bir taraftan İslâm davetinin hedefe ulaşması için büyük gayret gösterirken diğer taraftan da ailesinin geçimini sağlamak için çırpınıyordu. Dünyaya yöneldiğinde belki zengin olabilirdi. Ancak Allah Resulü (a.s.m.), ona ve eşine sürekli zühdü işaret ediyordu. O, bu işarete uyarak, *aillesini ihmal etmeden İslâm'a, Resul'e adanan canlardan bir can oldu*. Allah Resulü (a.s.m.) de kardeşliği gereği hep onu destekledi. O da bunun için elinden geleni yaptı. İşte Ali efendimizin geçimini sağlamak için nasıl koşuşturduğunu gösteren birkaç tablo:

Hız. Ali anlatıyor: "Medine'de iken bir gün çok fazla acıktım. Kendime iş aramak ve ailemin geçimini temin etmek için evden çıkıp şehri dolaşmaya başladım. Gezerken bir kadına rastladım. Kadın kerpiçleri bir araya toplamış bekliyordu. Kadının kerpiçleri ıslatmak

istediğini düşündüm. Hemen yanına giderek ona, kendisi için kuyudan su çekebileceğimi söyledim. Her kovaya bir hurma karşılığında su çekmek üzere kadınla anlaştık. Kuyudan su çekmeye başladım. Suyu çekiyor, kerpiçlerin üzerine serpiyordum. On altı kova çektiğimde, ellerim kabarmaya başladı. İş tamamladıktan sonra kadının yanına giderek:

– Bu kadar yeter. Şu kadar iş yaptım, dedim. Kadın bana, anlaştığımız gibi yaptığım iş karşılığında, on altı hurma verdi. Hurmaları alınca oradan ayrılıp eve döndüm. Durumu Allah Resulü'ne (a.s.m.) anlattım. Oturup hep birlikte hurmaları yedik.”^[67]

Yine Hz. Ali anlatıyor:

“Soğuk bir günde Allah Resulü'nün (a.s.m.) evinden çıktım. Tabaklanmış bir deri almıştım. Soğuktan korunmak için onu delip boynuma geçirdim. Belimi de toplayarak, hurma yaprağı ile bağladım. Çok fazla açtım. O sırada ne bizde ne de Allah Resulü'nün (a.s.m.) evinde yiyecek hiçbir şey yoktu. Dışarı çıkıp yiyecek bir şeyler araştırmaya başladım. Gezerken, bostanında kuyudan kova ile su çeken bir Yahudi'ye rastladım. Bir iş olur ümidi ile duvardaki delikten Yahudi'ye baktım. Benim duvardaki aralıktan baktığımı gören Yahudi:

– Ey Arabi! Ne istiyorsun? Her kova su çekme karşılığında bir hurma almaya razı mısın, dedi. Ben:

– Evet, kapıyı aç da içeri gireyim, dedim.

Yahudi kapıyı açınca içeri girip kuyudan su çekmeye başladım. Tam on yedi kova su çektim. Buna karşılık Yahudi'den on yedi tane taze hurma aldım. Bu kadar hurmanın yeterli olduğunu düşünüyordum. Hurmaları alıp doğruca mescide, Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gittim.”^[68]

Muhammed b. Ka'b'dan nakledildiğine göre Hz. Ali şöyle buyurmuştur:

“Allah Resulü (a.s.m.) ile bulunduğum dönemde bana rastlasaydınız, beni her zaman açlıktan karnıma taş bağlarken görürdünüz. Bu gün ise, yalnızca bir günlük kazancım 4000 dirhemdir.”^[69]

^[48]. Diyâr-ı Bekrî, Hamîs, 1/463.

^[49]. Tahrîm, 66/6.

^[50]. Tâ Hâ, 20/132.

- [51]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe.
- [52]. İbn Manzûr, Muhtasarü Târihi Dımaşk, 17/342-343.
- [53]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 8/275.
- [54]. Kehf, 18/54.
- [55]. Buhârî, Teheccüd, 5.
- [56]. 'Aynî, Umdetü'l-Kârî, 5/454.
- [57]. Nisâbûrî, Şerefü'l-Mustafâ, 642. madde.
- [58]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/166.
- [59]. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 569.
- [60]. Buhârî, Fedâilü'l-Ashâb, 9, İstî'zân, 40; Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 38; İbn Manzûr, Muhtasarü Târihi Dımaşk, 17/201.
- [61]. İbn Hacer, İsâbe, 11579. sahabe; M. F. Abdu'l-Bâkî, Menâkıb-ı Ali ve Hasaneyn, 178.
- [62]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/26.
- [63]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/26; İbn Hacer, İsâbe, 11579. sahabe.
- [64]. Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 2/41.
- [65]. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 576.
- [66]. İbn Muhammed et-Taberî, Riyâdu'n-Nadre, 1/200.
- [67]. Müsned, 1/135; M. F. Abdu'l-Bâkî, Menâkıb-ı Ali ve Hasaneyn, 82.
- [68]. Tirmizî, Sıfatü'l-Kıyâme, 34; İbn Mâce, Rûhun, 6.
- [69]. Müsned, 1/159; M. F. Abdu'l-Bâkî, Menâkıb-ı Ali ve Hasaneyn, 82.
- Ey kızım! Seni evlat sevgisinden dolayı ondan daha çok seviyorum. Ama Ali'nin benim yanımdaki değeri, senden daha fazladır, buyurdu.”
- Kalk ey Ebû Tûrâb! Kalk ey Ebû Tûrâb! der.
- Durumu Fatıma annemize bildiren Allah Resulü (a.s.m.) onun evini bu eve taşıttı.
- *Niçin sevinmeyeyim ki, biraz önce en sevdiğim iki kişiyi barıştırdım*, buyurdu.
- “Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun” buyrulmaktadır.
- “Allah Resulü (a.s.m.) ile bulunduğum dönemde bana rastlasaydınız, beni her zaman aklıktan karnıma taş bağlarken

görürdünüz. Bu gün ise, yalnızca bir günlük kazancım 4000 dirhemdir.”

“Allah Resulü’nün (a.s.m.) bu ayeti okuması, onun Ali efendimizin hazır cevaplılığını takdir ettiğini ve kendisi çağırmadan önce teheccüd namazına kalkamamasından dolayı Ali efendimizin ileri sürdüğü özür sebebini kabul ettiğini belirtmek içindir” demektedir.

– Olur, diyerek hemen evden çıkıp çarşıya gitti. Bir miktar yağ alarak Fatıma annemize getirdi. Annemiz yağı lambaya koyarak yaktı. Âişe annemiz geceleyin Fatıma annemizin lambasının yandığını görmüş, merak etmişti. Acaba bir hastalık, bir sorun mu var, diye o tarafa doğru yöneldiğinde, Fatıma annemizle Ali efendimiz arasında geçen konuşmaları duymuştu. Sabah olunca, Âişe annemiz Fatıma annemize çocukların durumunu sordu. Fatıma annemiz, bu olay ile kendi evinden Âişe annemizin evine seslerin çok net olarak gittiğini fark etti. Seslerin evin dışından bu kadar net olarak anlaşılmasından, *aile özelinin* anne de olsa başkaları tarafından duyulmasından rahatsız olan Fatıma annemiz, Efendimiz’den evindeki bu pencerenin kapatılmasını istedi. Efendimiz onun bu isteğini yerinde görerek pencereyi hemen kapattırdı.

En başından beri Fatıma annemizin evliliğinde aktif rol alan Efendimiz, evlendikten sonra da kızının ailesi ile yakından ilgilenmeye devam etti. Diyâr-ı Bekrî’nin bildirdiğine göre Allah Resulü (a.s.m.) evliliğin dördüncü günü sabahı, kuşluk vaktinde kızı ve damadını ziyarete gitti. Hal ve hatırlarını sorarak onlarla yakından ilgilendi.

“Ailene namazı emret! Kendin de ona sabırla devam et. Biz senden rızık istemiyoruz. (Aksine) Biz seni rızıklandırıyoruz. Güzel sonuç, ancak takva ile dir” ayetini inzal etti. Bu ayet nazil olunca Allah Resulü (a.s.m.) Rabbinin emrine uymak için altı ay boyunca ailesini namaza çağırırdı.

Sonra teheccüd namazına devam eden Allah Resulü (a.s.m.), Fatıma annemiz ve Ali efendimizden her hangi bir ses duymayınca tekrar Fatıma annemizin evine giderek onları yeniden namaza çağırırdı. Bu kez uyanarak Allah Resulü’nün (a.s.m.) sesini duyan Ali efendimiz, hemen yerinden fırladı. Allah Resulü (a.s.m.) onları

çağırmaya geldiği zaman henüz teheccüd namazına kalkamamış olduğu için özür dileyerek:

Muhacirler, Medineli Müslümanlarla kardeş olurken, Allah Resulü (a.s.m.) Hz. Ali ile kardeş oldu. Tıpkı, diğer Medineli Müslümanların muhacirlerin yanında olduğu gibi, Allah Resulü (a.s.m.) de her zaman Hz. Ali'nin yanında oldu. Ona yardımcı olarak hayatını biraz olsun rahatlatmış.

– Ey Fatıma! Sen doğduğunda Kureyşliler Kâbe'yi yapıyorlardı. O zaman Allah Resulü (a.s.m.) 35 yaşındaydı. Ey Ali! Sen de ondan birkaç yıl önce doğdun, dedi.

“Ey Muhammed'in ev halkı! Allah size rahmet etsin! Namaz vakti geldi, diye seslenerek onları namaza çağırdı. Hatta İbn Abbas'ın bildirdiğine göre bu yüzden Allah Resulü (a.s.m.) sahabelerin mescide açılan kapılarının tamamını kapattırdığı halde, Hz. Ali ve Hz. Fatıma'nın kapısını kapattırmadı.

Yahudi kapıyı açınca içeri girip kuyudan su çekmeye başladım. Tam on yedi kova su çektim. Buna karşılık Yahudi'den on yedi tane taze hurma aldım. Bu kadar hurmanın yeterli olduğunu düşünüyordum. Hurmaları alıp doğruca mescide, Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gittim.”

Allah Resulü (a.s.m.) bu sözleri duyunca, hiçbir şey söylemeden hemen oradan ayrıldı. Fakat daha sonra başka bir mecliste ellerini dizlerine vurarak: “Tartışmaya en fazla düşkün varlık insandır” ayetini okudu.

. Buhârî, Fedâilü'l-Ashâb, 9, İstî'zân, 40; Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 38; İbn Manzûr, Muhtasarü Târihi Dımaşk, 17/201.

. Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 2/41.

. İbn Sa'd, Tabakât, 8/26; İbn Hacer, İsâbe, 11579. sahabe.

. İbn Sa'd, Tabakât, 8/26.

. İbn Hacer, İsâbe, 11579. sahabe; M. F. Abdu'l-Bâkî, Menâkıb-ı Ali ve Hasaneyn, 178.

. Tirmizî, Sıfatü'l-Kıyâme, 34; İbn Mâce, Rûhun, 6.

. Müsned, 1/135; M. F. Abdu'l-Bâkî, Menâkıbı Ali ve Hasaneyn, 82.

. İbn Muhammed et-Taberî, Riyâdu'n-Nadre, 1/200.

. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 576.

. Müsned, 1/159; M. F. Abdu'l-Bâkî, Menâkıb-ı Ali ve Hasaneyn, 82.

– *Fatıma benden bir parçadır, buyurdu.*”

. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 8/275.

. İbn Manzûr, Muhtasarü Târihi Dımaşk, 17/342-343.

. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe.

. Tâ Hâ, 20/132.

. Nisâbûrî, Şerefü'l-Mustafâ, 642. madde.

. 'Aynî, Umdetü'l-Kârî, 5/454.

. Buhârî, Teheccüd, 5.

. Kehf, 18/54.

– *Bundan böyle eşimi kızdıracak, onu kıracak hiçbir şey yapmayacağım, diye söz verdi.* Bu olaydan sonra da, annemizin vefatına kadar onu hiç incitmedi.

. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 569.

. İbn Sa'd, Tabakât, 8/166.

. Tahrîm, 66/6.

. Diyâr-ı Bekrî, Hamîs, 1/463.

– Bu kadar yeter. Şu kadar iş yaptım, dedim. Kadın bana, anlaştığımız gibi yaptığım iş karşılığında, on altı hurma verdi. Hurmaları alınca oradan ayrılıp eve döndüm. Durumu Allah Resulü'ne (a.s.m.) anlattım. Oturup hep birlikte hurmaları yedik.”

Ali efendimiz sahabelerin de yardımı ile kendisine ancak Mescid-i Nebevî'nin uzağında bir ev yaptırebildi. Ali efendimiz ve Fatıma annemiz bir süre, Allah Resulü'nden (a.s.m.) biraz uzak bir yerde oturdular. Fatıma annemizi çok seven Allah Resulü (a.s.m.), onu sık sık ziyaret ediyordu. Ev uzak olduğu için zaman zaman gidip gelmekte zorluk çeken Allah Resulü (a.s.m.), ara sıra kızına:

Örnek Kadın

Mükemmel Eş

Başından beri aktif mücadele içinde yetişen ve Resulün dizi dibinde terbiye gören Fatıma annemiz, evlendikten sonra da çok iyi bir eş ve ev hanımı oldu. Bunları yaparken ilim tedrisatını, İslâm davet mücadelesini, çevresi ile özellikle de Efendimiz ile olan ilişkisini bizleri hayran bırakacak bir şekilde ayarladı. Eşinin yaptığı görev dağılımını severek kabullenerek; üzerine düşeni en güzel bir şekilde yerine getirirdi.

Hız. Ali, Fatıma annemizle evlenince hemen bir iş bölümü yaptı. Buna göre; evin dış işleri onun olacak, iç işlerini de Fatıma annemiz yapacaktı. Fatıma annemizin yardıma ihtiyacı olduğu zaman kayıinvalidesinden yardım isteyecekti. Bunun için Hız. Ali, annesi Fatıma binti Esed ile konuşarak ona:

– Allah Resulü'nün (a.s.m.) kızına, dışarıdaki işlerinde ve su taşımada ben yardımcı olurum. Sen de ev içindeki işlerde, hamur yoğurma, ekmek pişirme ve buğday öğütmede yardımcı oluver, dedi.

[70]

O günkü yaşam şartları, zengin fakir ayrımı olmaksızın herkes için çok zordu. Şüphesiz bu zorluktan kadınlar da paylarına düşen nasibi alıyorlardı. Evlendikten sonra kayıinvalidesi ile çok fazla bir arada olamadı. Bir iki yıl sonra kayıinvalidesi vefat etti. Ondan sonra Ali efendimiz yardım etse de, onun cihada gittiği ya da işleri olduğu günlerde çocukların bakımı, onların ihtiyaçlarını yerine getirme, su taşıma, hamur yapma, değirmende un öğütme, ev temizliği gibi bütün işleri o tek başına yapmak zorunda kaldı. O bütün bunları yaparken eşini, babasını ve çevresini asla ihmal etmiyordu.

Fatıma annemiz, hayat şartları çok zor olan bir coğrafyada yaşıyordu. Birçok aile ve hanım, satın aldıkları cariyelerin, hizmeti ile bu şartları nispeten kolaylaştırıyorlardı. O dönemde kölelik çok yaygın olduğu için hizmet edecek bir cariyeye bulmak çok da zor değildi. Ancak Fatıma annemiz ve Ali efendimiz gibi fakir aileler için hizmet edecek cariyeye bulmak o kadar kolay olmadı. Gerçi annemizin babası peygamber ve aynı zamanda bütün Müslümanların reisi idi. O istese, Müslümanlar ona bir değil, onlarca cariyeye satın alarak

peygamberin kızına hizmet etmesi için hediye edebilirlerdi. Ama Allah Resulü (a.s.m.) kendisi için olduğu gibi, soyunu devam ettireceği kızı için de *zühed hayatını* tercih etmişti. Başlangıçta, hizmetli isteğini bunun için geri çevirdi. Fatıma annemiz, bu durumu anlayışla karşılayarak, hiçbir zaman eşini de rahatsız etmedi. Bütün işlere koşup hepsinin üstesinden gelmeye çalıştı.

Hz. Ali anlatıyor:

Fatıma'nın çok yıpranmasına bir türlü gönlüm razı olmuyordu. Benim de sürekli kuyulardan su çekmekten göğsüm ağrıyordu. Biraz olsun rahatlamak için, bir gün Fatıma'yı hizmetli istemesi için Allah Resulü'ne (a.s.m.) gönderdim. Fatıma, Allah Resulü'ne (a.s.m.) gittiğinde Allah Resulü'nün (a.s.m.) birileri ile konuştuğunu görmüş ve bir şey söyleyemeden geri dönmüştü. Ertesi gün tekrar gitti. Allah Resulü (a.s.m.) ona:

– Bir şey mi diyeceksin? Bir ihtiyacın mı var, diye sormuş, Fatıma:

– Bir ihtiyacım yok. Yalnızca selam vermek için gelmişim, demiş.

Utandığı için babasından hizmetçi isteyememişti. Geri gelip durumu bana anlatınca, Fatıma'yı da yanıma alarak Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gittim ve:

– Yâ Resulallah! Su çekmekten göğsüm ağrıdı, dedim. Fatıma da benden cesaret alarak:

– Benim de un öğütmekten ellerim kabardı. Bir hamur yapmaya koşuyorum, bir ekmek yapmaya. Allah'tan (savaş esiri olarak) sana birçok esir geldi. Onlar arasından birini hizmet için bana ver, dedi. Allah Resulü (a.s.m.):

– Vallahi açlıktan iki büklüm olan *suffe ashâbını ihmal edip de size hizmetçi veremem*. Bugün onlara verecek hiçbir şey bulamadım. Bu esirleri satıp parasını onlara vereceğim, buyurdu. Ve devamla:

– Size, Cebrâil'in bana öğrettiği bazı kelimeleri öğreteyim. Her namazdan sonra, on defa Sübhânallah, on defa Elhamdülillah, on defa da Allahuekber, deyin. Yataklarınıza girdiğinizde ise 33 kere Subhânallah, 33 kere Elhamdülillah, 34 kere ise Allahuekber deyin, buyurdu. Vallahi o günden beri bu tesbihleri hiç terk etmedim.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) bu tavrı, gerçekten sahifelerce anlatılacak pek çok hikmetle dolu bir tavidir. Bu tavır, Hz. Fatıma annemiz için de birçok mesaj yüklüdür. Efendimiz, kendi terbiyesi altında kemâlat derecelerini kat eden Fatıma annemize, belli ki *sabri*,

Müslüman kardeşlerini kendine tercih etmeyi ve zühdü seçmeyi işaret ediyordu. Allah Resulü (a.s.m.), onun isteğini geri çevirmekle kızını zühde yönlendiriyordu. Annemiz mesajı alarak, Efendimizin sözlerini gönül rızası ile kabul etti. Sabır ve sebatla yeniden kemâlat denizine dalarak orada hızla ilerledi.

Hz. Ali, Fatıma annemize son derece güvenir, onun kendisine asla yalan söylemeyeceğine inanırdı. Yeri geldiğinde, her zaman:

– *Fatıma asla yalan söylemez*, derdi.

Fatıma annemiz de ona son derece sevgi ve saygı gösterirdi. Yokluk ve sıkıntıyı hiçbir zaman mesele etmez, bunun için eşi ile münakaşa dahi yapmazdı. Çocukları olduğunda da bu tavrı aynı şekilde devam etti. Çocukları, zaman zaman aç susuz kaldılar. O buna çare aramakla birlikte, çarenin tükendiği noktada hep sabretti. Çocuklarını doyurmak, onların yiyecek ve su ihtiyaçlarını gidermek için kendine düşeni hep yaptı. Eşini bu konuda asla sıkıştırmadı, onunla çekişmedi. Zaten Ali efendimiz kendi sorumluluklarını bilen, bunun için elinden geleni yapan, ailenin geçimini sağlamak için çırpınan birisiydi. Bu konu ile ilgili çok sayıdaki örneklerden biri şöyledir:

Bir gün Hz. Ali eve geldiğinde Hasan ve Hüseyin efendilerimiz ağlıyordu. Hz. Ali:

– Çocuklar niçin ağlıyorlar, diye sordu. Fatıma annemiz:

– Açlıktan ağlıyorlar, dedi. Evde hiç yiyecek kalmamış, çocuklar da çok acıkmışlardı.

Hz. Ali yiyecek bir şeyler bulmak için hemen evden çıktı. Ya çalışarak kazancı ile bir miktar yiyecek satın alacak ya da borç isteyecekti. Ancak bunun için bir eşyasını rehin vermesi gerekiyordu. Çocuklar ise açlıktan ağlıyordu. İş bulup çalışıp kazanarak yiyecek alacak kadar zamanı yoktu. Çaresiz kalbini Rabbine açarak dışarı çıktı. Çarşıya doğru yürümeye başladı. Bir süre sonra yolda bir dinar buldu. Eğilip yerden dinarı aldı. “Sahibi kimdir?” diye etrafına bakındı. Fakat etrafta kimseler yoktu. Hemen eve dönüp durumu Fatıma annemize anlattı. Onunla istişare ederek yiyecek bir şeyler satın almak için, buldukları dinarı rehin vermeye karar verdiler. Fatıma annemiz:

– Falan Yahudi’ye git, ondan bizim için bir miktar un al, dedi.

Hız. Ali, hemen kalkıp Yahudi'ye gitti ve ondan bir miktar un satın aldı. Bulduğu dinarı satıcıya rehin olarak vermek istedi. Yahudi:

– Sen, peygamber olduğunu iddia eden şu adamın damadı değil misin, diye sordu. Ali efendimiz:

– Evet, dedi. Yahudi:

– Dinarını al. O sende kalsın. Un da benim hediyem olsun, dedi.

Ali efendimiz Yahudi'nin yanından ayrılarak eve döndü. Unu Fatıma annemize vererek Yahudi ile aralarında geçenleri anlattı. Fatıma annemiz:

– Falan kasaba git, bir dirhemlik et al! dedi.

Hız. Ali kasaba giderek oradan bir dirhemlik et aldı ve bulduğu dinarı kasaba rehin olarak verdi. Ali efendimiz eti getirince, Fatıma annemiz hamur yoğurup onunla ekmek, ardından da yemek pişirdi. Yemek pişince, Ali efendimizi Allah Resulü'ne (a.s.m.) göndererek Efendimizi yemeğe çağırđı.

Fatıma annemizin kalbi mutmain değildi. Buldukları dinarı rehin olarak vermekle yanlış bir şey yapmış olmaktan korkuyordu. Allah Resulü (a.s.m.) gelince ona:

– Yâ Resulallah! Yemeğin yapılışı ile ilgili olayı sana anlatayım, sonra yemeğe başlayalım. Eğer yemeği helal görürsen hep beraber yiyelim. Yoksa ne buyurursan öyle yapalım, dedi ve o gün başlarından geçen olayı bütün teferruatı ile Allah Resulü'ne (a.s.m.) anlattı. Allah Resulü (a.s.m.):

– Allah'ın ismiyle yiyin! buyurdu.

Fatıma annemiz yemeği getirince, hep beraber yediler. Daha yemek bitmeden bir kölenin yüksek sesle bağırdığını duydular. Köle Allah ve İslâm adına yemin verdirerek, çarşıda kaybettiği dinarı kim bulduysa kendisine getirmesini söylüyordu. Kölenin sözlerini duyan Allah Resulü (a.s.m.):

– Adamı bana çağır, buyurdu. Köle gelince Allah Resulü (a.s.m.) ona kaybettiği şey hakkında sorular sordu. Köle bir dinar kaybettiğini bildirdi ve:

– Onu çarşıda düşürdüm, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) Ali efendimize:

– Ey Ali kasaba git. Ona “Allah Resulü (a.s.m.) senden dinarı geri vermeni istiyor” de. Kasabın benden bir dirhem alacağı olsun,

buyurdu. Hz. Ali hemen kasaba gidip dinarı aldı ve Allah Resulü'ne (a.s.m.) verdi. O da dinarı köleye teslim etti.^[71]

Yıllar geçip de çocukları çoğalmaya başlayınca Fatıma annemizin ev işleri her gün biraz daha ağırlaştı. Çocuklardan sonra annemiz, her an bir yardım eline ihtiyaç duyar oldu. Onun yardıma ihtiyacı olduğunu gören birçok sahabe, annemize yardıma koşmuştu.

Bilâl-i Habeşî efendimiz anlatıyor:

Bir gün Hz. Fatıma'nın yanına uğradım. Değirmende un öğütüyordu. O un öğütürken oğlu Hüseyin bir tarafta ağlıyordu. Tam da namaz vaktinin geldiği bir zamandı. Mescide gitmeyip, Fatıma'ya:

– İstersen unu ben öğüteyim sen çocuğa bak, istersen sen unu öğütünceye kadar ben çocuğa bakayım, dedim. Fatıma:

– Ben çocuğa bakayım sen unu öğüt, dedi.

Kalan unu öğüttükten sonra Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gittim. Gecikince Allah Resulü (a.s.m.) bana:

– Nerede kaldın ey Bilâl! diye sordu. Ben:

– Fatıma'ya uğradım. Yardıma ihtiyacı vardı. Onun un öğütmesine yardım ettim, dedim. Allah Resulü (a.s.m.) buna çok sevindi ve:

– Ona merhamet ettiğin için Allah da sana merhamet etsin, diye bana dua buyurdu.^[72]

Fatıma annemizin peş peşe beş çocuğu olmuştu. Çocukların birbirine yakın zamanlarda doğması, onun işlerini daha da zorlaştırdı. Bir yaşından beş yaşına kadar tam beş çocuğa aynı anda bakıp bir de o günkü şartlarda ev işlerini yapmak, gerçekten altından kalkılacak gibi değildi. Ara sıra sahabeler yardım etse de, annemiz yine de işlerin altından kalkamayacak bir hale gelmişti.

Ali efendimiz anlatıyor:

“Fatıma'nın hamile olduğu bir gün, ekmek pişirirken karnı tandırın keskin tarafına değdi. Çok korktuk. Ben Fatıma'ya:

– Allah Resulü'ne (a.s.m.) gidip ondan bir hizmetçi iste, dedim.”^[73]

Çocukların peş peşe gelmesi işleri değiştirdi. Fatıma annemizin artık ev işlerini yapmakta çok zorlandığının farkında olan Efendimiz, bir gün kızına yardımcı olması için Fidde en-Nevbiyye isimli bir yardımcığı gönderdi.

Hz. Ali efendimiz anlatıyor:

“Allah Resulü (a.s.m.) kızı Fatıma'ya, ona hizmet etmesi için Fidde en-Nevbiyye isimli bir cariye gönderdi. Cariye çok becerikli bir

hanımdı. Allah Resulü (a.s.m.) ona sıkıştığında ve zorda kaldığında okuması için dua öğretti.

Cariye, Fatıma'nın yanına gelince, Fatıma ona iş bölümü yapmayı teklif ederek:

– Hamur yapmak mı istersin, yoksa ekmek pişirmek mi, diye sordu. Cariye:

– Ben hamur yapmayı tercih ederim, efendim! dedi.

Bundan sonra odun toplamaya gitti. Yine bir gün odun toplayıp onları bir araya getirmişti. Odun demetini alıp götürmek isteyince kaldıramamıştı. Odunları taşımaktan aciz kalınca, Allah Resulü'nün (a.s.m.) kendisine öğrettiği duayı hatırlayan Fidde, hemen o duayı okumaya başlamış ve:

“Ey eşi ve benzeri olmayan, tek olan Allahım! Herkesi öldüren, her şeyi yok eden sensin. Sen arşında teksin. Ne uyur ne de uyuklarsın” diyerek dua etmiş. Duadan hemen sonra Yemenlilere benzeyen bir bedevi Arabın kendine doğru geldiğini görmüş. Yemenli ona odunları taşımak için kendisine yardım edebileceğini söylemiş. Sonra da odunları sırtlayarak Fidde'nin istediği yere götürmüştü.”^[74]

Mükemmel Hanım

Fatıma annemiz, başta Allah Resulü (a.s.m.) olmak üzere çevresi ile oldukça iyi geçinen ve insanlarla yakından ilgilenen bir hanımdı. O bütün insanlığın etrafında pervane olduğu bir peygamberin kızı olması hasebiyle, insanları ihmal etmese de, yoğun olarak babası ile ilgilenmiş, O'nun rızasını kazanmaya O'na yardımcı olmaya öncelik vermiştir. Bunun için aile dışındaki ilişkilerinde ağırlıklı olarak, Allah Resulü (a.s.m.) ile olan ilişkilerine örnek verdik. Allah Resulü (a.s.m.) onu çok sevdiği gibi, Fatıma annemiz de Allah Resulü'nü (a.s.m.) çok severdi. Nitekim bu konuda nakledilen rivayetler, bunu net bir şekilde açıklamaktadır:

Umeyr et-Temîmî anlatıyor:

“Bir gün amcamla birlikte Âişe annemizin yanına gittim. Ona:

– Allah Resulü (a.s.m.) en fazla kimi severdi, diye sordum. Âişe annemiz:

– Fatıma'yı, dedi.”^[75]

Yine Hz. Âişe anlatıyor:

Allah Resulü'nün (a.s.m.) son hastalığında, Fatıma Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına geldi. Allah Resulü (a.s.m.) onu görünce “Merhaba ey kızım!” buyurarak onu sağ yanına oturttu. Fatıma eğilerek Allah Resulü'nü (a.s.m.) öptü. Bu sırada Allah Resulü (a.s.m.) ona gizli bir şeyler söyledi. Allah Resulü'nü (a.s.m.) dinleyen Fatıma, başını kaldırarak ağladı. Biraz sonra Fatıma tekrar Allah Resulü'ne (a.s.m.) doğru eğildi. Allah Resulü (a.s.m.) ona yine gizlice bir şeyler söyledi. Fatıma başını kaldırınca, bu kez güldü. Onun bu tavrına bir anlam veremedim. Kendi kendime: “Ben, onu kadınların en akıllılarından biri olduğunu sanıyordum. Meğer o da diğer sıradan kadınlar gibiymiş” dedim. Fatıma'nın yanına yaklaşıp:

– Allah Resulü (a.s.m.) sana, özel bir şey mi söyledi? Önce ağladın sonra güldün. Sakıncası yoksa Allah Resulü'nün (a.s.m.), sana gizlice ne söylediğini söyler misin, diye sordum. Fatıma:

– Onun sırrını açığa vurup ifşa edemem, dedi.

Ben de üstelemedim. Allah Resulü (a.s.m.) vefat ettikten sonra uygun bir zamanda yine Fatıma'ya:

– Allah Resulü (a.s.m.) vefat edeceği zaman, yanına gelip onunla görüştüğünde, ilk eğildiğinde ağladın, ikincide güldün? Bunun sebebi neydi? O zaman bize hiçbir şey söylemedin, diye sordum. Fatıma:

– Eğer o zaman söyleseydim, (Allah Resulü'nün sırrını açığa vuran) boş boğaz bir kadın gibi davranmış olurdum. Allah Resulü (a.s.m.), önce bana kendisine her yıl Cebrâil'in gelip Kur'ân'ı baştan sona bir kere okuduğunu, bu yıl geldiğinde ise, iki kez Kur'ân okuduğunu ve bunun yakalandığı bu hastalık sonucunda öleceği anlamına geldiğini bildirdi. O zaman ağladım. Sonra ailesinden ilk önce benim kendisine kavuşacağımı bildirdi. O zaman da güldüm, dedi.”^[76]

Bu, Fatıma annemizin son gülüşüydü. Bundan sonra asla gülmedi. Ebû Ca'fer der ki:

“Allah Resulü'nün (a.s.m.) vefatından sonra Hz. Fatıma'nın güldüğünü görmedim. Yalnızca bir keresinde dudağının bir tarafı bir şeye güler gibi hafifçe kaydı.”^[77]

Bu tebessüm, bir şeye çok üzülen kişinin, komik bir olay karşısındaki acı gülüşü olsa gerek.

Allah Resulü (a.s.m.) Fatıma annemizi o kadar çok severdi ki, bir kişinin en önemli varlığını feda etmesine örnek vereceği zaman, hep

onu örnek verirdi.

“Yakın akrabalarını uyar” [78] ayeti nazil olduğunda, Allah Resulü (a.s.m.), kavmini ilk kez, İslâm’a davet edeceği zaman, Kureyşlileri bir araya toplayıp kabilelere tek tek seslendi.

- Ey Ka’b b. Lüey oğulları! Kendinizi ateşten kurtarın!
- Ey Mürre b. Ka’b oğulları! Kendinizi ateşten kurtarın!
- Ey Hâşim oğulları! Kendinizi ateşten kurtarın!
- Ey Muttalib oğulları! Kendinizi ateşten kurtarın!

Sonra kızına seslenerek:

– Ey Fatıma! Benden, malımdan ne istersen iste vereyim. Ama Rabbinin azabından kurtulman için benden bir şey isteme, yapamam. Kendini ateşten kurtar, buyurdu. [79]

Kureyşlilerin ileri gelenlerinden birinin hanımı bir hırsızlık yapmış ve hırsızlığın onun tarafından yapıldığı kesin olarak tespit edilmişti. Eli kesilmesi gerekiyordu. Kureyşliler Allah’ın hükmünü delmek, eskilerin yaptığı gibi cezaların, zengin ve saygın kişilere verilmemesini sağlamak istiyorlardı. Bunun için, kadının affedilmesi konusunda Allah Resulü (a.s.m.) ile konuştular. Ancak bir sonuç alamadılar. Allah Resulü’nü (a.s.m.) ikna edebilmek için bu kez onun çok sevdiği birini, Üsâme b. Zeyd’i devreye soktular. Allah Resulü (a.s.m.) buna çok kızarak insanlara şöyle seslendi:

– Ey insanlar! Allah’ın koyduğu had cezasının uygulanmasını engellemek için niye bu kadar çok ısrar ediyorsunuz?” buyurdu. [80]

Sözlerine devam eden Allah Resulü (a.s.m.) şöyle buyurdu:

– Ey insanlar! Sizden önceki ümmetler de bu yüzden helak oldular. Şehrin ileri gelenlerinden biri hırsızlık yapıp suç işlediğinde onu cezalandırmaz, zayıf, sıradan biri hırsızlık yapıp suç işlediğinde hemen had cezası uygularlardı. Allah’a yemin ederim ki! Fatıma binti Muhammed bile bu suçu işleseydi, onun da elini keserdim. [81] Efendimiz, başka bir hadisinde kızı Fatıma’ya olan sevgisini şöyle belirtir:

“İyi bilin ki Fatıma benden bir parçadır. Onunla ilgisini kesen benimle ilgisini kesmiş olur. Ona acı veren bana acı vermiş olur.” [82]

Allah Resulü’ne (a.s.m.) çok yakın olan Fatıma annemiz, her fırsatta ona hizmet etmekten büyük zevk alırdı.

Hendek Savaşı sonunda müşrikler dağılıp gidince, Allah Resulü (a.s.m.) ve Müslümanlar rahat bir nefes aldılar. Günlerdir açlık ve susuzluk, soğuk ve rüzgârdan bitkin düşmüş, toz toprak içinde kalmışlardı. Allah Resulü (a.s.m.) eve gelince Fatıma annemiz hemen su hazırlayıp efendimizin başını yıkadı. Annemiz efendimizin başını yıkarken Cebrâil (a.s.) gelerek Allah Resulü'ne (a.s.m.):

– Sen silahını bıraktın, ancak gök ehli hala silahlarını bırakmadılar. Revha'ya gelinceye kadar sizinle birliktelerdi. Haydi, kalkıp Kureyzalılar üzerine git! buyurdu.^[83]

Ümmü Hâni anlatıyor:

“Mekke'nin fethedildiği günlerde, bir ara kuşluk vaktinde Allah Resulü'nün (a.s.m.) ziyaretine gittim. O sırada Allah Resulü (a.s.m.) banyo yapıyor, kızı Fatıma ona elbiseler ile perde oluyordu. Selam verince Allah Resulü (a.s.m.):

– Kimsin? buyurdu. Ben:

– Ümmü Hâni binti Ebû Tâlib'im dedim. Allah Resulü (a.s.m.):

– Merhaba Ümmü Hâni! buyurdu.”^[84]

Ümmü Hâni'nin başka bir rivayetinden Fatıma annemizin Mekke fethi sırasında sürekli Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanında olduğu, ondan ayrılmadığı anlatılır.

Fatıma annemiz, Allah Resulü'nün (a.s.m.) bütün hanımları ile de iyi geçinir, onlar arasında dengenin oluşmasına katkı sağlardı.

Allah Resulü (a.s.m.), hanımlarından Meymune'nin evinde kalırken hastalığı şiddetlendi. Allah Resulü (a.s.m.) hanımlarından izin alıp, Âişe annemizin yanında kalmak istiyor, ancak hanımları buna fazla rıza göstermiyorlardı. Efendimizin bu isteğini öğrenen Fatıma annemiz, hemen gidip Allah Resulü'nün (a.s.m.) hanımları ile konuştu ve onları buna razı etti. Hz. Abbas ile Hz. Ali, Allah Resulü'nün (a.s.m.) koluna girerek, O'nu Âişe annemizin evine götürdüler.^[85]

Allah Resulü (a.s.m.) Âişe annemizin evinde fazla kalınca hanımları, özellikle Zeyneb annemiz buna tahammül edemedi ve Fatıma annemiz ile konuştu. Annelerimiz onu aracı olarak Allah Resulü'ne (a.s.m.) gönderdiler. Âişe annemizin odasına giden Fatıma annemiz, izin isteyip içeri girdi. O sırada Allah Resulü (a.s.m.) yatıyordu. Hal ve hatırlarını sorduktan sonra bir fırsatını bularak Âişe annemize Allah Resulü'nü (a.s.m.) yanında tutup diğer

eşlerine göndermediği için sitem etti. Fatıma annemizin sitemine içlerlenen Âişe annemiz ağlamaya başladı. Allah Resulü (a.s.m.) Âişe annemizin ağladığını görünce:

– Niçin ağlıyorsun ey Âişe, diye sordu. Hz. Âişe:
– Siz benimle kalıp, diğer eşlerinizin yanına gitmediğiniz için Fatıma bana sitem ediyor, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) Fatıma annemize dönerek:

– Âişe’ye sitem mi ettin, diye sordu. ^[86] Fatıma annemiz:
– Evet Yâ Resulallah! Hanımların beni seninle konuşmak için gönderdiler. Onlar senden Ebû Kuhâfe’nin kızı (Âişe annemiz) hakkında adalet istiyorlar, dedi. Allah Resulü (a.s.m.):

– Ey Kızım! Benim sevdiğimi sen de sevmiyor musun, diye sordu. Fatıma annemiz:

– Tabi ki seviyorum, dedi. Allah Resulü (a.s.m.):
– Ben bunu seviyorum, buyurarak Âişe annemizin yanında kalmak istediğini bildirdi.

Fatıma annemiz Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanından ayrılıp hanımlarının yanına gitti. Allah Resulü (a.s.m.) ile aralarında geçen konuşmayı onlara aktardı. Ancak bu onların beklediği cevap değildi. Onu tekrar göndermek istediler. Fakat Fatıma annemiz:

– Vallahi! Ben bir daha bu konuda onunla asla konuşmam, dedi. ^[87]
Bundan sonra Zeyneb annemiz bizzat kendi giderek, Allah Resulü’nün (a.s.m.) hanımlarını dolaşması için onu razı etti. Allah Resulü (a.s.m.) birkaç gün hasta hasta hanımlarını dolaşarak onların yanında kaldı. Allah Resulü (a.s.m.) bir hanımından diğerine gideceği zaman, bir battaniyeye konur, battaniyenin her bir ucundan Ebû Müveyhibe, Şükrân, Sevban ve Ebû Rafî tutarak onu bir başka annemizin yanına götürüyordu. Allah Resulü (a.s.m.) her seferinde:

– Yarın nerede olacağım, diye soruyor, yanındakiler:
– Falan yerde olacaksın, diyorlardı. Bu kez:
– Ertesi gün nerede olacağım, diye soruyordu. Yanındakiler:
– Falan hanımında olacaksın, diyorlardı. Hanımları Allah Resulü’nün (a.s.m.) bu sorularından, hanımlarını bu şekilde dolaşmak istemediğini anladılar. Âişe annemizin yanında kalmasına razı oldular. ^[88]

Fatıma annemiz akrabalarının ve çevresindeki kişilerin acı ve tatlı günlerine iştirak eder, onların acılarını ve mutluluklarını paylaşırdı.

Uhud savaşında şehid olan amcasının cenazesinde günlerce ağladığı gibi, daha sonra sürekli Uhud şehitliğine gider, Uhud'da şehid olan Müslümanların kabirlerini ziyaret ederek, onlar için dua ederdi.^[89]

Fakirlere ve yetimlere her zaman sahip çıkar, onlara şefkat elini uzatırdı. Çocuklara iyi davranır onlarla ilgilenirdi. Davete icabet eder, insanları evine davet ederdi. İşte onun çevresi ile ilişkisine ait birkaç tablo:

Fezâre oğullarından biri esir alınmıştı. Allah Resulü (a.s.m.) bu esiri Hz. Fatıma'ya hediye etti. Hz. Fatıma onu bir süre eğittikten sonra azad edip hürriyetine kavuşturdu.^[90]

Yahya b. Ca'da'dan rivayet edilir:

“Bir gün Hz. Fatıma, Üsâme b. Zeyd'in yüzünün kirlendiğini görerek onu sildi. Çocukları çok seven ve bu konuda hassas olan Allah Resulü (a.s.m.), onun Üsâme'nin yüzünü silerken, yüzünü acıttığını sandı. Hz. Fatıma'nın elini çekerek silmesini engelledi ve:

- Çocuğu incitme, buyurdu. Hz. Fatıma:
- Ben onu asla incitmem, yüzünü incitmeden siliyordum, dedi.

Allah Resulü (a.s.m.) ona müsaade buyurunca, annemiz Üsâme'nin yüzünü silmeye devam etti.^[91]

Amr b. As anlatıyor:

“Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte, bir cenazeyi defnettik. Defin işleri bitince, geri dönüp cenaze evine geldik. Kapının önüne geldiğimizde, bir hanım Allah Resulü'nü (a.s.m.) karşıladı. Onu tanır gibi oldum. Yaklaştığımda Fatıma olduğunu anladım. Allah Resulü (a.s.m.) ona:

- Buraya niçin geldin, diye sordu. Fatıma:
- Şu ölünün ev halkı için geldim. Onları teselli etmek ve onlara taziyelerimi sunmak istiyorum, dedi.^[92]

Yine bir gün, sahabelerden biri Ali efendimizden, kendisini yemeğe davet etmesini istedi. Hz. Ali de onun bu isteğini kabul ederek onu yemeye davet etti. Fatıma annemize yemek hazırlatıp adamı çağırdı. Yemeğe başlayacakları zaman, “Allah Resulü (a.s.m.) acaba tok mudur?” diye düşünen Fatıma annemizin, kalbi burkuldu. Yanındakilere:

- Keşke Allah Resulü'nü (a.s.m.) de çağırıydık. O da bizimle yemek yedi, dedi.

Birini gönderip Allah Resulü'nü (a.s.m.) çağırdılar. Allah Resulü (a.s.m.), davete icabet etti.^[93]

Çevresindeki insanlara karşı çok iyi davranan Fatıma annemiz, onlar tarafından çok sevilirdi. Zamanı geldiğinde bu sevgilerini açıkça gösterirlerdi.

Câbir b. Semûre anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) yanımıza gelerek bizimle oturdu. Konuşurken bir ara:

- Fatıma hastalanmış, buyurunca çok üzüldük. Hemen:
- Yâ Resulallah! Gidip Fatıma'yı ziyaret etsek olmaz mı, dedik.

Allah Resulü (a.s.m.) ayağı kalktı, birlikte Fatıma'nın ziyaretine gittik. Eve vardığımızda kapı kapalıydı. Allah Resulü (a.s.m.) Fatıma'ya seslenerek:

– Örtünü üzerine al, kavmin seni ziyaret etmek için geldiler, buyurdu. Hz. Fatıma:

– Yâ Resulallah! Üzerimdeki elbiseden başka örtüm yok, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) üzerinden cübbesini çıkarıp kapının arasından içeri attı ve:

– Şu cübbeyi al, başının üzerine ört! buyurdu. Fatıma annemiz müsait olunca, Allah Resulü (a.s.m.) içeri girdi. Peşinden de biz girdik. Fatıma'nın hal ve hatırını sorduk. Bir süre oturduktan sonra kalktık. Sahabeler, Fatıma annemizin durumuna çok üzüldüler ve birbirlerine:

– Baksanıza Allah Resulü'nün (a.s.m.) kızı ne halde, diye vah ettiler. Allah Resulü (a.s.m.) onları duyunca:

– O kıyamet günü kadınların hanımefendisi olacaktır, buyurdu.”^[94]

Enes b. Mâlik anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) Hz. Fatıma'ya hediye ettiği yaşlı bir köle ile Hz. Fatıma'nın evine gitti. O sırada Hz. Fatıma'nın üzerinde bir elbise vardı. Elbise ile başını örttüğünde ayakları açıkta kalıyor, ayaklarını örttüğünde başı açıkta kalıyordu. Allah Resulü (a.s.m.) Hz. Fatıma'nın örtünmek için çırpınıp durduğunu, elbisenin ise buna müsait olmadığını görünce kızını sakinleştirmek için:

– Saçlarının görünmesinde bir mahzur yoktur. O senin baban yerinde kölendir, buyurdu.”^[95]

Kurtubî, Nur Sûresinin 31. ayetini şerh ederken, kadınların örtünmeleri gereken kişilerin dışında kalan köleler ve erkeklikleri

kesilmiş, şehvetleri yok olmuş yaşlıları anlatırken bu olayı örnek olarak verir.^[96]

O, her insana değer verir, kişinin mal varlığı, sosyal statüsü gibi durumları O'nun insanlara farklı davranmasına neden olmazdı.

Mükemmel Anne

Fatıma annemiz, Ali efendimizle evlendikten yaklaşık bir sene sonra, Hicretin üçüncü yılı, Ramazan ayında ilk çocuğunu dünyaya getirdi.^[97] Doğumunda Ümmü Seleme ve Zeynep binti Cahş ona yardımcı oldular. Ebesi ise, yıllar önce Fatıma annemize de ebelik yapan, Safiye annemizin cariyesi Selma hatundu.^[98] Fatıma annemizin doğum yapması bütün aileyi çok sevindirdi. Efendimize torununun doğumu müjdelenince, hemen torununun yanına gidip onu kucağına aldı. İlk olarak ona, Allah'a çağrı ve İslâm'ın alameti olan ve şeytanı uzaklaştıran *ezanı okudu* ki, bebek ilk olarak Rabbe ve Hakka çağrı olan sözleri duysun.

Ebû Rafi' babasından nakletmektedir:

"Fatıma Hasan b. Ali'yi dünyaya getirdiğinde, Allah Resulü'nün (a.s.m.) onu kucağına alıp, kulağına namaz için okunan ezan gibi ezan okuduğunu gördüm."^[99]

Bundan sonra torununun başını okşadı, ona dua ederek, *tahnîk* yaptı. Yani bir parça hurmayı eline alıp onunla Hasan efendimizin damağını ovdu. Sahabeler, çocukları doğunca hemen Allah Resulü'ne (a.s.m.) getirip tahnîk yaptırıkları için, İslâm âlimleri doğan çocuğa, salih bir kişinin tahnîk yapmasını tavsiye etmişlerdir.^[100]

Hz. Âişe annemizden rivayet edilir: "Yeni doğan çocuklar Allah Resulü'ne (a.s.m.) getirilir, Allah Resulü (a.s.m.) onların başını okşayarak dua eder ve tahnîk yapardı."^[101]

Sevde binti Misrah ise bu anı şöyle anlatır:

"Fatıma'nın doğumu yaklaştığında ben yanında bulunuyordum. Sancıları başladığı sırada Allah Resulü (a.s.m.) Fatıma'nın evine gelerek:

- Canım feda olan kızım nasıl, diye sordu. Ben:
- Doğumu yaklaştı, sancılanıyor, dedim. Allah Resulü (a.s.m.):
- Fatıma doğum yapar yapmaz bana haber verin, benden önce bir şey yapmayın, buyurdu.

Fatıma doğum yapınca, çocuğun göbeğini kestim ve onu hemen sarı bir beze sardım. Fatıma'nın doğumunu haber alan Allah Resulü (a.s.m.) yanımıza gelerek:

– Canım feda olan kızım ne yapıyor, durumu nasıl, diye sordu.

Ben:

– O çok iyi, doğum yaptı. Çocuğun göbeğini keserek sarı bir beze sardım, dedim. Allah Resulü (a.s.m.):

– Sözümü dinlemedin, bana isyan ettin, buyurdu. Ben:

– Allah ve Resulü'ne isyan etmekten Allah'a sığınırım, dedim.

Devamla:

– Yalnızca göbeğini kestim, başka da bir şey yapmadım, Yâ Resulallah! dedim.

Allah Resulü (a.s.m.):

– Onu bana getirin! buyurdu.

Çocuğu kucağına alınca, sarı bezi çocuğun üzerinden çıkarttı. Beyaz bir bez alarak, o beze sardı. Sonra tükürüğünü ağzına sürdü.

[102]

Hasan efendimizin doğumunun yedinci gününde Allah Resulü (a.s.m.) torununu ziyarete gelerek kucağına aldı. Bir süre sevip okşadıktan sonra Fatıma annemize:

– Ey Fatıma! Çocuğun başını tıraş et, sonra da *ağırlığınca gümüş tasadduk* et! buyurdu.

Fatıma annemiz, Hasan efendimizin saçından bir tutam kesti. Saçı yaklaşık bir dirhem ağırlığındaydı. O kadar gümüşü fakirlere dağıttı.

[103]

Allah Resulü (a.s.m.) bizzat kendisi, torunu için bir veya iki tane koç satın alıp *akîka kurbanı* olarak kesti. [104]

Allah Resulü (a.s.m.) bundan sonra, aynı gün Hasan efendimizi *sünnet ettirdi*. [105]

Hız. Ali oğluna Harp ismini koymuştu. Allah Resulü (a.s.m.) onların yanına geldiğinde:

– Bana torunumu getirip gösterin! buyurdu. Hasan efendimizi getirdiklerinde onu kucağına alıp seven Efendimiz:

– Ona ne ad koydunuz, diye sordu. Ali efendimiz:

– Ona Harp ismini verdim, dedi. Allah Resulü (a.s.m.):

– Hayır! Onun ismi Hasan olsun, buyurdu. [106]

Fatıma annemiz, Hasan efendimizi yedi gün bizzat kendisi emzirmişti. Yedi gün sonra emzirilmek üzere bir sütanneye verildi. Sütanne, Hz. Abbas'ın hanımı Ümmü Fadl annemizdi.

Ümmü Fadl anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü'ne (a.s.m.) giderek ona:

– Yâ Resulallah! Bugün bir rüya gördüm, dedim. Allah Resulü (a.s.m.):

– Ne gördün, diye sordu. Ben:

– Çok korkunç bir rüya, dedim. O tekrar:

– Ne gördün, diye sordu. Ben:

– Rüyamda senden bir parçanın koparılıp benim evime konulduğunu gördüm, dedim. Allah Resulü (a.s.m.) rüyamı hayra yorarak:

– Hayır görmüşsün. İnşallah Fatıma'nın bir çocuğu olacak, bir süre ona sen bakacak, Kusem'in sütü ile onu emzireceksin, buyurdu.

Gerçekten de Hasan doğunca, Kusem'in sütü ile emzirmem için bana verildi. Onu emzirdiğim günlerden bir gün, Hasan'ı dedesine götürdüm. Allah Resulü (a.s.m.) onu kucağına aldı. Daha sonra severek, omzuna çıkardı. Hasan, Efendimizin omzunda iken küçük tuvaletini yaptı. Ben temizlemek için sıçrayıp kalkınca, Allah Resulü (a.s.m.):

– Yavaş ol! Oğlumu korkutacaksın, buyurdu. Ben:

– Gömleğinizi bana verin, yıkayayım, dedim. Allah Resulü (a.s.m.):

– Erkek çocuğun idrarından dolayı yıkamak gerekmez, işediği yere su dökmek yeterli olur. Kız çocuğu yaptığında ise yıkanması gerekir, buyurdu. [\[107\]](#)

Hasan efendimizin doğumu aile için özellikle Hz. Fatıma için çok güzel ve özel bir başlangıç oldu. Fatıma annemiz, onun doğumu ile hanımlar için en güzel bir duygu olan annelik duygusunu tattı. Bu bambaşka bir duygu, bambaşka bir başlangıçtı. Hasan efendimizin, onun için en az bu duygu kadar önemli bir anlamı daha vardı. Bu da onun bir peygamber torunu olması ve soyunun onlar vasıtası ile devam edecek olmasıydı. Bu, kelimelerle anlatılamayacak kadar büyük bir lütuftu.

Annemizin Hasan efendimizden başka dört çocuğu daha oldu. Peş peşe olan bu çocuklar: *Hüseyin, Muhsin, Ümmü Gülsüm ve Zeyneb'di.*

Bunlardan Muhsin fazla yaşamayıp küçük yaşta vefat etti.

Muhsin hastalanmış ve her geçen gün hastalığı biraz daha artıyordu. Allah Resulü (a.s.m.) onu sık sık ziyaret eder, durumunu sorardı. Üsâme b. Zeyd anlatıyor:

“Allah Resulü’nün (a.s.m.) torunu Muhsin’in hastalığı artınca Hz. Fatıma, Efendimize haber göndererek evine çağırdı. Peygamber Efendimiz Muaz b. Cebel, Ubey b. Ka’b, Ubâde b. Sâmit ile birlikte Hz. Fatıma’nın evine gitti. Allah Resulü (a.s.m.) kızını teselli ederek;

– *Allah’ın verdiği ve aldığı her şey Allah’a aittir. Her canlının bir ömrü vardır. Sabret! Ve ecrini Allah’tan bekle*, buyurdu.

Sonra torununu isteyerek kucağına aldı. Muhsin’in kalbinin hızla attığını duyar gibiydim. Onun bu haline üzülen Allah Resulü (a.s.m.) gözyaşlarına hâkim olamadı. Orada bulunan Sa’d b. Ubâde:

– Sen de ağlar mısın Yâ Resulallah! dedi. Allah Resulü (a.s.m.):

“Allahû Teâlâ ancak merhametli kullarına acır, buyurdu.”^[108]

Hz. Hüseyin, Hz. Hasan’ın doğumundan on ay sonra hicretin dördüncü yılında, Şaban ayında doğdu. O doğunca Hz. Ali onun da ismini Harp koydu. Allah Resulü (a.s.m.) yine o ismi değiştirerek, Hüseyin koydu. Hüseyin’in kulağına da ezan okudu. Onun için de kurban kesilip sadaka verildi.

Ümmü Gülsüm annemiz büyüdüğünde Hz. Ömer ile evlendi. Ondan Rukiye ve Zeyd adında iki çocuğu oldu. Zeyd efendimiz, Adiy b. Ka’b oğulları arasında çıkan kavgayı yatıştırmak için giderken aldığı bir darbe sonucunda şehit oldu. Ümmü Gülsüm annemiz oğlunun ölümüne çok üzüldü. Üzüntüsünden o da aynı gün vefat etti. İkisinin de cenaze namazlarını Abdullah b. Ömer kıldırdı.

Zekâsı ve akıllılığı ile meşhur olan Zeyneb annemiz ise amcasının oğlu Abdullah b. Ca’fer ile evlendi. Ondan pek çok çocuğu oldu.

Efendimize hizmet etmeyi ihmal etmeyen Fatıma annemiz, çok zor olan hayat şartlarına rağmen çocuklarına çok iyi bakar, onlara çok güzel annelik yapardı.

Ebû Hüreyre efendimiz anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) ve bir grup sahabe ile birlikte aramızda hiçbir konuşma olmadan sessizce yürüyorduk. Yürüye yürüye Kaynuka oğulları çarşısına kadar gelmiştik. Allah Resulü (a.s.m.) orada gruptan ayrılarak Fatıma’nın evine gitti. O sırada Fatıma çocuklarını güzelce yıkayıp, onlara güzel elbiseler

giydirmekte, kokular sürmekte ve takılar takmaktaydı. Hüseyin Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gelmiş, ancak annesinin Hasan'la henüz işi bitmediği için, Hasan yanımıza gelmemişti. Allah Resulü (a.s.m.) onu ortada göremeyince:

– Çocuk orada mı? Çocuk orada mı, diye telaşla seslendi.

Biraz sonra Hasan da koşarak geldi. Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanında bulunan kardeşine sarıldı. Allah Resulü (a.s.m.) onları bu halde görünce çok sevindi ve:

– *Allahım! Ben onları seviyorum. Sen de onları sev. Onları sevenleri de sev, buyurdu.*"^[109]

Fatıma annemiz vefat ettiğinde, çocukların en küçüğü 2-3, en büyüğü 7-8 yaşlarındaydı. Allah Resulü'nün (a.s.m.), dikkat çekecek kadar çok sevdiği bu sahabe efendilerimizin anne ve dedeleri ile pek çok anısı oldu. Özellikle çocuklarla olan ilişkilerimizin nasıl olması gerektiği noktasında bizi aydınlatan bu anılardan birkaçından bahsetmek yerinde olur.

Fatıma annemiz anlatıyor:

Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bize gelmişti. Çocukları ortalarda göremeyince:

– Oğullarım nerede, diye sordu. Ben:

– Sabahleyin evde yiyecek hiçbir şeyimiz yoktu. Ali "Çocuklar şimdi açlıktan ağlayabilirler. Evde de bir şey yok. Ben onları alıp falan Yahudi'ye gideyim. Biraz çalışarak ondan çocukların karnını doyuracak bir şey alayım" dedi ve çocukları alıp Yahudi'nin yanına gitti, dedim.

Allah Resulü (a.s.m.) çocukların yerini öğrenince, onların yanına gitmek için evden çıktı. Biraz aradıktan sonra, onları bir kuyunun kenarında oynarlarken buldu. Çocukların ellerinde yedikleri hurmalarından kalan parça vardı. Allah Resulü (a.s.m.) çocukların yanına varınca Ali'ye:

– Ey Ali! Sıcak bastırmadan çocukları eve götürsen olmaz mı, diye sordu.

Ali efendimiz çalışarak kendi ve çocukların karınlarını doyurmuştu. Ancak Hz. Fatıma da açtı. Şimdi de eşi için su çekip hurma kazanmak istiyordu. Bunun için Allah Resulü'ne (a.s.m.):

– Sabahleyin evde yiyecek hiçbir şey yoktu. Biraz otursanız da, kuyudan su çekerek biraz hurma kazanıp Fatıma'ya götürsem, diye

rica etti. Allah Resulü (a.s.m.):

– Olur, buyurarak, bir kenarda oturup bekledi.

Ali efendimiz, her kovaya bir hurma karşılığında kuyudan su çekmeye devam etti. Bir miktar hurma biriktirince, hurmaları alıp eve götürdü.

Hızlıca geri dönerek Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına vardı. Allah Resulü (a.s.m.) çocuklardan birini, Hz. Ali diğerini alarak birlikte eve, Fatıma annemizin yanına döndüler.^[110]

Ali efendimiz anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bize geldi. Geceyi bizde geçirdi.^[111] Allah Resulü (a.s.m.) uyandığı sırada ben de çocuklar da uyuyormuşuz. Ben uyurken Hasan uyanıp su istemiş. Allah Resulü (a.s.m.) hemen kalkıp koyunumuzun yanına giderek ondan biraz süt sağlamış. O sırada uyanıp sütü gören Hüseyin, dedesinin yanına koşarak sütü Hasan'dan önce içmek istemiş, bu hususta kardeşi ile çekişmiş, ancak Allah Resulü (a.s.m.) ona:

– Önce abin içsin, sonra sen iç! buyurmuş ve sütü önce Hasan'a içirmiş.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) bu davranışını gören Hz. Fatıma:

– Her halde Hasan'ı daha fazla seviyorsun, diye sormuş. Allah Resulü (a.s.m.):

– Hayır. Yalnızca Hasan daha önce istediği için önce ona içirdim, buyurmuş. Sonra:

– Sen, bu iki çocuk ve şurada yatan kişi, kıyamet günü hep birlikte olacağız, buyurmuş.”^[112]

Enes b. Mâlik anlatır:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) ikindi namazını kıldıktan sonra Ümmü Habîbe'nin evine gitti. O sırada bana:

– Ey Enes! Gidip dört tane muz al ve bana getir, buyurdu. Ben muzları alıp gelince:

– Bunları götür, birini Hasan'a, birini Hüseyin'e, ikisini de Fatıma'ya ver, buyurdu.

Hemen gidip Allah Resulü'nün (a.s.m.) arzusunu yerine getirerek geri döndüm.”^[113]

Abdurrahman b. Avf anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) Fatıma'nın evinde oturuyordu. O sırada Hasan ve Hüseyin aklıktan kıvranıyorlardı. Sonunda, daha

fazla tahammül edemeyip ağlamaya başladılar. Allah Resulü (a.s.m.) çocukların ağlamasına dayanamayarak:

– Kim bize biraz yiyecek ulaştırır, diye sordu.

Hemen eve gittim, bir miktar yiyecek hazırlatıp geri döndüm. Allah Resulü (a.s.m.) yaptığımdan dolayı çok sevinerek bana:

– Allah sana dünya işlerinde kefil olsun. Ahiretine de ben kefilim, buyurdu.”^[114]

Ebû Cevzâ Hz. Hasan’a:

– Allah Resulü (a.s.m.) ile aranızda geçen unutamadığınız bir hatıranızı anlatır mısınız, diye rica edince, Hasan efendimiz şu anısını anlatır:

“Bir gün zekat mallarından bir hurma alarak ağzıma koydum. Allah Resulü (a.s.m.) beni görünce hemen yanıma geldi. Ağzımdan hurmayı çıkarttırdı. Onun yerine bana başka bir hurma verdi. Allah Resulü’nün (a.s.m.) yaptıklarını gören sahabeler:

– Yâ Resulallah! Niçin şu çocuğun ağzından hurmayı çıkarttırdın, diye biraz sitem ettiler. Allah Resulü (a.s.m.):

– Biz Muhammed ailesine sadaka helal değildir, buyurdu.”^[115]

Fatıma annemiz, Hasan efendimize şiir öğretmişti. Bir gün Allah Resulü (a.s.m.), Hz. Ebû Bekir ile ikindi namazına giderken yolda çocuklar ile oynayan Hasan efendimize rastladı. Allah Resulü (a.s.m.), Hz. Hasan’ın boynundan tutarak:

– Bu şiiri sana kim öğretti, diyerek ona şaka yaptı. O sırada Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanında bulunan Hz. Ali ise sessizce gülüyordu.

Torunlarını çok seven Allah Resulü (a.s.m.), onları omuzlarına alır, “Onlar benim reyhanlarımdır. Ben onları seviyorum siz de onları sevin” buyurdu.^[116]

Câbir b. Abdullah anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü’ne (a.s.m.) rastladım. Hasan’ın elinden tutmuş, Hüseyin’i de sırtına almış, yürüyordu. Onları böyle görünce:

– Ne iyi bineğiniz var, dedim. Allah Resulü (a.s.m.):

– Biniciler de çok iyi, buyurdu.”^[117]

Ebû Hüreyre anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) ile yürürken, Hasan ve Hüseyin’in ağlama sesi duyuldu. O sırada çocuklar anneleri ile birlikteydiler. Allah Resulü (a.s.m.) hızlıca kızının yanına gitti ve:

– Çocuklarım niçin ağlıyor, diye sordu. Fatıma:

– Susuzluktan, dedi.

O sırada şehirde su sıkıntısı vardı. Allah Resulü (a.s.m.) sahabelerine:

– Suyunuz var mı, diye sordu.

Hiç kimsede su yoktu. Bir yudum bile su bulunamadı. Allah Resulü (a.s.m.):

– Çocuklarımdan birini bana getirin, buyurdu.

Çocuk bir yeri acıyormuş gibi ağlıyordu. Allah Resulü (a.s.m.) getirilen çocuğu kucağına aldı, dilini çıkardı. Çocuk Efendimizin dilini emince sustu. Sonra:

– Diğerini bana getirin, buyurdu.

Onu da aynı şekilde susturdu.”^[118]

Ya'lâ b. Mürre anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte bulunuyordum. Sahabelerden biri bizi yemeğe davet etti. Davete giderken yolda Hz. Hüseyin'i gördük. Çocuklar ile oynuyordu. Allah Resulü (a.s.m.) onu görünce, insanların önüne geçerek Hüseyin'e yöneldi. Hüseyin'i tutmak için elini uzattı. Hüseyin bir o tarafa, bir bu tarafa kaçıyordu. Allah Resulü (a.s.m.) ise gülerek onu yakalamaya çalışıyordu. Sonunda yakalayıp, bir eli ile çenesini, diğer eli ile kulak tarafından başını tutarak boynuna aldı. Öpüp kokladı. Sonra da şöyle buyurdu:

– Hüseyin bendendir. Ben de ondanım. Onun sevdiğini Allah da sever.”^[119]

Ebû Ziyad anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) Hz. Âişe'nin evinden çıkarak Hz. Fatıma'nın evine gitti. Hz. Hüseyin'in ağladığını duyunca:

– Onun ağlamasının beni üzeceğini bilmiyor musunuz? buyurarak üzüntülerini ifade ettiler.”

Allah Resulü'nün (a.s.m.) Hz. Fatıma'nın çocuklarının akıbeti hakkında zaman zaman söyledikleri, Efendimiz gibi annemizi de hüzne sevk ederdi. Hz. Ali anlatıyor.

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bizi ziyaret etti. Ona etli bir yemek yaptık. O sırada Ümmü Eymen bize bir kap süt ve bir tabak hurma getirmişti. Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte yemeğimizi yedik. Yemekten sonra Allah Resulü (a.s.m.) abdest aldı, elini ve yüzünü sildi. Sonra kibleye dönerek bir süre dua etti. Daha sonra yere doğru eğildi. O sırada gözyaşları yeri ıslatıyordu. Hz. Hüseyin Allah

Resulü'nün (a.s.m.) yanına giderek sırtına çıkınca Efendimizin ağlaması daha da arttı.

– Annem babam sana feda olsun! Niçin ağlıyorsun Yâ Resulallah, diye sordum. Hz. Fatıma ise:

– Ey Babacığım! Şimdiye kadar yapmadığın bir şeyi yaptığını görüyorum, dedi. Efendimiz:

– Evlatlarım, bugün sizi görünce daha önce olmadığım kadar çok mesrur oldum. Ancak bu esnada dostum Cebrâil (a.s.) bana gelerek torunlarımın öldürüleceğini haber verdi. Bundan dolayı hüznümlendim ve sizin için Allah'a hayır duada bulundum, buyurdu.”^[120]

Vefat ederken de çocuklarını unutmayan Fatıma annemiz, hem o sırada hepsi küçük olan çocuklarının, hem de Ümâme'nin sahipsiz kalmaması için Hz. Ali'den ablası Hz. Zeyneb'in kızı Ümâme ile evlenmesini istedi. Ali efendimiz de onun vasiyetini yerine getirerek Ümâme annemizle evlendi.^[121]

Mükemmel Evlat

Hz. Fatıma eşine, çocuklarına ve çevresine karşı sorumluluklarını en güzel şekilde yerine getirdiği gibi evlatlık görevini de en iyi şekilde yapıyordu.

Âişe annemizden rivayet edilir:

“Allah Resulü (a.s.m.), her seferden döndüğünde, önce mescide giderek namaz kılar, namazdan sonra Fatıma'nın yanına gider, onun hal ve hatırını sorar, daha sonra eşlerinin yanına uğrardı. Yine bir gün seferden dönmüştü. Mescide girdi. İki rekât namaz kıldı. Namazdan sonra Fatıma'nın yanına uğradı. Fatıma, babasını kapıda karşıladı. Allah Resulü (a.s.m.) yaklaşınca ağlayarak babasına sarıldı. Yüzünü, gözünü öpmeye başladı. Allah Resulü (a.s.m.) ona:

– Niçin ağlıyorsun, diye sorunca, Fatıma:

– Yâ Resulallah! Rengin solmuş, bitkin bir haldesin. Elbiselerin yıpranmış, toz toprak içinde kalmışsın, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) onu teselli ederek:

– Ağlama kızım, ağlama! Allah senin babana ulvî bir görev verdi. İnsanlar istese de istemese de İslâm bütün yeryüzüne yayılacaktır. Benim görevim bunun için çalışmaktır, buyurdu.”^[122]

Ali efendimiz anlatıyor:

“Bir defasında gün boyu yemek yemediğimiz gibi, o geceyi de aç geçirmiştik. Sabahleyin evden çıktım, bütün gayretlerime rağmen bir iş bulamadan eli boş bir şekilde Fatıma’nın yanına döndüm. Üzgün bir şekilde oturan Fatıma’ya yaklaşıp sordum:

– Neyin var? Niçin bu kadar üzgün görünüyorsun? Fatıma:
– Dün bir şey yemediğimiz gibi, nerdeyse akşam olduğu halde, bugün de bir şey yemedik. Evde de hiçbir şey yok. Açlıktan üzerime hüznün çökmüş, dedi.

Onun bu hali beni çok üzdü. Hemen evden çıkarak ailemi doyurmak için yeniden iş aramaya başladım. Bir süre aradıktan sonra birazcık yiyecek alacak kadar para kazandım. Aldıklarımı hemen Fatıma’ya götürdüm. Fatıma onlarla yemek pişirdi. Babası hiç aklından çıkmayan Fatıma, yemek hazır olunca hemen bana:

– Babama gitsen, onu da yemeye çağırırsan olmaz mı, dedi. Ben:
– Tabii, diyerek hemen Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına gittim. Allah Resulü (a.s.m.) açlıktan kıvrılıp yatmıştı. Yanına yaklaştığımda şöyle dua ediyordu:

“İnsanı açlıktan böyle iki büklüm yatıran Allah’a sığınırım.”

Allah Resulü’ne (a.s.m.):

– Anam babam sana feda olsun Yâ Resulallah! Bizde yemek var, buyur bize gidelim, dedim.

Allah Resulü (a.s.m.) açlıktan yürüyemez bir halde bana yaslanarak birlikte eve gittik. Yemek fokur fokur kaynıyordu. Allah Resulü (a.s.m.) kızına:

– Bir tabak da Âişe’ye gönder! buyurdu.

Fatıma bir tabak yemek koydu, onu Âişe’ye götürdüm. Allah Resulü (a.s.m.):

– Bir tabak da Hafsa’ya gönder! buyurdu.

Ona ve diğer bütün hanımlarına birer tabak yemek götürdüm. Bundan sonra Allah Resulü (a.s.m.):

– Şimdi eşin ve baban için birer tabak yemek koy! buyurdu.

Fatıma bize yemek koyunca, Allah Resulü (a.s.m.):

– Bir tabak da kendine koy! buyurdu.

Tabaklarımızı bitirdiğimiz halde, yemek hala hiç eksilmeden öylece duruyordu. Ondan Allah’ın müsaade ettiği kadar yedik.”^[123]

Hz. Enes’den nakledilir:

“Bir gün Allah Resulü’nün (a.s.m.) aç olduğunu fark eden Fatıma annemiz, bir parça arpa ekmeği alarak Efendimize götürdü. Allah Resulü (a.s.m.) ekmeği alınca:

– Bu, babanın üç gündür yediği ilk yiyecektir, buyurdu.”

Allah Resulü (a.s.m.) de kızını, onun kendisini düşündüğü gibi düşünür, her zaman onu gözetirdi. İşte bu anlardan birini İbn Abbas anlatıyor:

“Bir gün, Hz. Ebû Bekir öğle sıcağında mescide geldi. O sırada mescitte bulunan Hz. Ömer, ona bu sıcakta buraya niçin geldiğini sordu. Hz. Ebû Bekir:

– Çok acıktım evde de yiyecek bir şey yoktu. Belki yiyecek bir şey bulurum ümidi ile buraya geldim, dedi. Hz Ömer:

– Ben de bunun için mescide geldim, diyerek aralarında konuşurken yanlarına Allah Resulü (a.s.m.) geldi ve onlara:

– Sizleri bu vakitte buraya getiren nedir, diye sordu. Onlar da:

– Karınlarımızın açlığı, diye cevap verdiler. Allah Resulü (a.s.m.):

–Allah’a yemin ederim ki, beni buraya getiren de bundan başka bir şey değildir. Kalkın Ebû Eyyûb’un evine gidelim, buyurdu.

Beraberce kalkıp Ebû Eyyûb’un evine gittiler. Ebû Eyyûb, her gün Allah Resulü (a.s.m.) için yemek ayırırdı. Eğer Allah Resulü (a.s.m.) gecikir de vaktinde gelmezse ev halkına yedirirdi. Allah Resulü (a.s.m.) ve yanındakiler eve gidince, onları Ümmü Eyyûb karşıladı. Allah Resulü (a.s.m.) ve yanındakilere:

– Hoş geldiniz! dedi. Allah Resulü (a.s.m.):

– Hoş bulduk, deyip Ümmü Eyyûb’un hatırını sorduktan sonra:

– Ebû Eyyûb nerede, diye sordu.

O sırada Ebû Eyyûb evinin yakınındaki hurmalıkta çalışıyordu. Hz. Peygamberin sesini duyunca, koşarak yanlarına geldi. Onlara:

– Hoş geldiniz Yâ Resulallah! Bu sizin gelme vaktiniz değil. Hayırdır inşallah! deyince Allah Resulü (a.s.m.):

– Doğru söyledin, buyurdu.

Onların aç olduğunu fark eden Ebû Eyyûb hemen bahçeye giderek kuru, taze ve olgun hurma salkımları kesip getirdi. Allah Resulü (a.s.m.):

– Taze hurmaları kesmeni istemezdim. Sadece kuru hurma toplasaydın bizim için yeterdi, buyurunca Ebû Eyyûb:

– Yâ Resulallah! Ben üçünden de yemenizi istedim, dedi.

Onların günlerdir aç olduğunu fark edince, yalnızca hurma ile doymayacaklarını düşünerek onlara:

- Ayrıca bir de hayvan keseceğim, dedi. Allah Resulü (a.s.m.):
- Öyleyse süt vereni kesme! buyurdu. Ebû Eyyûb bir oğlak keserek, eşine:

- Sen biraz hamur yoğurup ekmek yap dedi.

Yemek hazır olunca misafirlere getirdi. Hz. Peygamber bir parça et alıp ekmeğin arasına koydu ve:

- Ey Ebû Eyyûb! Şunu Fatıma'ya götür. O birkaç gündür aç, buyurdu.

Yemekten sonra, Hz. Peygamber'in gözleri yaşararak:

- *Ekmek, et, kuru, olgun ve taze hurma! Allah'a yemin ederim ki, kıyamet gününde bütün bu nimetlerin hesabını vereceğiz,* buyurdu.”[\[124\]](#)

Fatıma annemizin Allah Resulü'ne (a.s.m.) olan sevgisinin, Efendimizin vefatının yaklaştığı anlarda doruk noktaya çıktığını görürüz.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) hastalığı fazlalaştığı bir sırada Efendimizin huzuruna giren Fatıma annemiz:

- Vah acılar içinde kıvranan babacığım! diye feryat etti. Kızının feryadını duyan Efendimiz:

- Ağlama ey kızım! Ben öldüğümde “innâ lillahi ve innâ ileyhi raci'ûn” de. İyi bil ki, her insana üzüntü ve acısına karşılık bir ödül verilir, buyurdu. Hz. Fatıma:

- Sana da mı yâ Resulallah, diye sorunca:

- Evet bana da, buyurdu.[\[125\]](#)

Sonra annemize şefkatle bakan Efendimiz ona:

- Üzülme yavrum, bugünden sonra babana hiçbir sıkıntı gelemeyecektir, buyurdu.

Allah Resulü (a.s.m.) iyice ağırlaştığı bir sırada Fatıma annemiz Hasan ve Hüseyin'i de yanına alarak Efendimizi ziyarete gitmişti. Efendimizin göğsüne kapanarak ağlamaya başladı. Allah Resulü (a.s.m.):

- Yeter artık ağlama ey Fatıma! buyurdu.

Fatıma annemiz, kendini tutmaya çalıştı. Biraz daha kaldıktan sonra gözyaşlarının dinmeyeceğini anladı. Bunun için çocuklarını da

alarak eve döndü. O eve dönünce, hüzünlünen Allah Resulü (a.s.m.) gözlerinden yaş akıtarak kızının ardı sıra üç kere:

– Allahım! Ehl-i beytim! Ben onları bütün müminlere, tek tek emanet ediyorum, buyurdu.^[126]

Fatıma annemiz, Allah Resulü (a.s.m.) vefat ettiğinde feryat ederek:

*Ey Rabbinin çağrısına koşan babacığım!
Ey makamı Firdevs cenneti olan babacığım!
Ey vefatını Cebrâil'in bildirdiği babacığım!
Ey Rabbine daha yakın kimsenin bulunmadığı babacığım!*

diye ağıt yakarak ağladı.^[127]

Âişe annemiz der ki:

“Allah Resulü’nün (a.s.m.) vefatından sonra Fatıma’nın güldüğünü görmedim.”^[128]

Allah Resulü (a.s.m.) defnedildikten sonra Ali ve Enes efendilerimizi gören Fatıma annemiz, bir taraftan ağlıyor, bir taraftan da acısından yüreği sızlayarak onlara:

– Ey Ali! Ey Enes! Onun üzerine nasıl toprak saçabildiniz? Gönlünüz onun üzerini örtmeye nasıl razı oldu, diye feryat figân ediyordu.^[129]

Daha sonra sık sık Allah Resulü’nün (a.s.m.) kabrini ziyaret eden Fatıma annemiz, bir keresinde Allah Resulü’nün (a.s.m.) kabri şeriflerinin yanında durduktan bir süre sonra, kabirden bir miktar toprak aldı. Toprağı gözlerinin üzerine sürerek ağlamaya başladı. Bir taraftan ağlıyor bir taraftan da şu şiiri okuyordu:

*Ahmed’in türbesini koklayana ne gam olur!
Geçen bunca zamana rağmen onu koklamayan kaybetmiştir.
Onun ölümü ile başımdan aşağı öyle musibetler döküldü ki,
O musibetler, gündüzün üzerine dökülseydi, onu geceye çevirirdi!*

^[130]

^[70]. İbn Abdilberr, İstîab, 4/ 1894; Zehebî, Siyerü Alâmü’n-Nübelâ, 4467. şahıs.

^[71]. Ebû Dâvud, Lukâta, 14.

^[72]. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dimaşk, 5/263.

- [73]. Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 2/41.
- [74]. H. A. Akk, Uzama Havle'r-Resûl, 3/1559.
- [75]. Tirmizî, Menâkıb, 60; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe.
- [76]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 98-99; Tirmizî, Menâkıb, 60; İbn Sa'd, Tabakât, 2/247.
- [77]. Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 2/43.
- [78]. Şuarâ, 6/214.
- [79]. Buhârî, Vasâyâ, 11; İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 25/289.
- [80]. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 24/254.
- [81]. Müslim, Hudûd, 8.
- [82]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe.
- [83]. Kurtubî, Ahkâmü'l-Kur'ân, 7/464.
- [84]. Buhârî, Cizye, 9; Müslim, Salâtü'l-Misâfir, 82, Hayız, 70-72.
- [85]. İbn Sa'd, Tabakât, 2/231-232.
- [86]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/171.
- [87]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 83.
- [88]. Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 2/130.
- [89]. Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 3/108; Vâkidî, Megâzî, 1/313.
- [90]. İbn Manzûr, Muhtasarı Târihi Dımaşk, 13/41.
- [91]. Vâkidî, Megâzî, 3/1127.
- [92]. Ebû Dâvud, Cenâiz, 22.
- [93]. Ebû Dâvud, Et'ime, 8; İbn Mâce, Et'ime, 56.
- [94]. Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 2/42
- [95]. Ebû Dâvud, Libas, 32.
- [96]. Kurtubî, Ahkâmü'l-Kur'ân, 6/523.
- [97]. İbn Sa'd, Tabakât, 1/226.
- [98]. İbn Hacer, İsâbe, 12322. sahabe
- [99]. Ebû Dâvud, Edeb, 106-107; Tirmizî, Üdâhi, 16.
- [100]. Nevevî, Minhâc, 3/183.
- [101]. Müslim, Tahâret, 31.
- [102]. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 7/7.
- [103]. Tirmizî, Üdâhi, 19.
- [104]. Tirmizî, Üdâhi, 16.
- [105]. Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 8/184.
- [106]. Müsned, 1/98-117.

[107]. Sellâbî, Hasan b. Ali, 28; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/64; Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 6/ 469.

[108]. Buhârî, Tevhîd, 25.

[109]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 57; Nevevî, Minhâc, 15/188.

[110]. İbn Manzûr, Muhtasarü Tarihi Dımaşk, 7/125.

[111]. Nisâbü'rî, Şerefü'l-Mustafâ, 645. Madde.

[112]. Müsned, 1/101; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. Sahabe.

[113]. İbn Manzûr, Muhtasarü Tarihi Dımaşk, 25/14.

[114]. İbn Manzûr, Muhtasarü Tarihi Dımaşk, 9/22, 14/74.

[115]. İbn Manzûr, Muhtasarü Tarihi Dımaşk, 7/6.

[116]. İbn Manzûr, Muhtasarü Tarihi Dımaşk, 7/10.

[117]. İbn Manzûr, Muhtasarü Tarihi Dımaşk, 7/15.

[118]. İbn Manzûr Muhtasarü Tarihi Dımaşk, 7/17.

[119]. İbn Manzûr Muhtasarü Tarihi Dımaşk, 7/120.

[120]. Semhûdî, Vefâü'l-Vefâ, 1-2/469.

[121]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/31.

[122]. Hakîm, Müstedrek, 3/155.

[123]. İbn Sa'd, Tabakât, 1/186.

[124]. Ebû Dâvûd, Et'ime, 52.

[125]. İbn Sa'd, Tabakât, 2/312.

[126]. İbn Manzûr, Muhtasarü Târihi Dımaşk, 7/124.

[127]. İbn Sa'd, Tabakât, 2/311.

[128]. İbn Sa'd, Tabakât, 2/312.

[129]. Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. şahıs.

[130]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 12/337.

– Sen silahını bıraktın, ancak gök ehli hala silahlarını bırakmadılar. Revha'ya gelinceye kadar sizinle birliktelerdi. Haydi, kalkıp Kureyzalılar üzerine git! buyurdu.

– *Allahım! Ben onları seviyorum. Sen de onları sev. Onları sevenleri de sev, buyurdu."*

– Sen, bu iki çocuk ve şurada yatan kişi, kıyamet günü hep birlikte olacağız, buyurmuş."

Allah Resulü (a.s.m.) ona müsaade buyurunca, annemiz Üsâme'nin yüzünü silmeye devam etti.

– Biniciler de çok iyi, buyurdu."

Allah Resulü (a.s.m.) bizzat kendisi, torunu için bir veya iki tane koç satın alıp *akîka kurbanı* olarak kesti.

– Ey Ali kasaba git. Ona “Allah Resulü (a.s.m.) senden dinarı geri vermeni istiyor” de. Kasabın benden bir dirhem alacağı olsun, buyurdu. Hz. Ali hemen kasaba gidip dinarı aldı ve Allah Resulü’ne (a.s.m.) verdi. O da dinarı köleye teslim etti.

– Saçlarının görünmesinde bir mahzur yoktur. O senin baban yerinde kölendir, buyurdu.”

Kurtubî, Nur Sûresinin 31. ayetini şerh ederken, kadınların örtünmeleri gereken kişilerin dışında kalan köleler ve erkeklikleri kesilmiş, şehvetleri yok olmuş yaşlıları anlatırken bu olayı örnek olarak verir.

– *Ekmek, et, kuru, olgun ve taze hurma! Allah’a yemin ederim ki, kıyamet gününde bütün bu nimetlerin hesabını vereceğiz*, buyurdu.”

– Evlatlarım, bugün sizi görünce daha önce olmadığım kadar çok mesrur oldum. Ancak bu esnada dostum Cebrâil (a.s.) bana gelerek torunlarımın öldürüleceğini haber verdi. Bundan dolayı hüznümlendim ve sizin için Allah’a hayır duada bulundum, buyurdu.”

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bize geldi. Geceyi bizde geçirdi. Allah Resulü (a.s.m.) uyandığı sırada ben de çocuklar da uyuyormuşuz. Ben uyurken Hasan uyanıp su istemiş. Allah Resulü (a.s.m.) hemen kalkıp koyunumuzun yanına giderek ondan biraz süt sağlamış. O sırada uyanıp sütü gören Hüseyin, dedesinin yanına koşarak sütü Hasan’dan önce içmek istemiş, bu hususta kardeşi ile çekişmiş, ancak Allah Resulü (a.s.m.) ona:

Allah Resulü (a.s.m.) bundan sonra, aynı gün Hasan efendimizi *sünnet ettirdi*.

“Allahû Teâlâ ancak merhametli kullarına acır, buyurdu.”

– Allah Resulü’nün (a.s.m.) kızına, dışarıdaki işlerinde ve su taşımada ben yardımcı olurum. Sen de ev içindeki işlerde, hamur yoğurma, ekmek pişirme ve buğday öğütmede yardımcı oluver, dedi.

– Şu ölünün ev halkı için geldim. Onları teselli etmek ve onlara taziyelerimi sunmak istiyorum, dedi.

Vefat ederken de çocuklarını unutmayan Fatıma annemiz, hem o sırada hepsi küçük olan çocuklarının, hem de Ümâme’nin sahipsiz kalmaması için Hz. Ali’den ablası Hz. Zeyneb’in kızı Ümâme ile

evlenmesini istedi. Ali efendimiz de onun vasiyetini yerine getirerek Ümâme annemizle evlendi.

Fatıma annemiz, Hasan efendimizin saçından bir tutam kesti. Saçı yaklaşık bir dirhem ağırlığındaydı. O kadar gümüşü fakirlere dağıttı.

Hemen gidip Allah Resulü'nün (a.s.m.) arzusunu yerine getirerek geri döndüm.”

– Allahım! Ehl-i beytim! Ben onları bütün müminlere, tek tek emanet ediyorum, buyurdu.

Tabaklarımızı bitirdiğimiz halde, yemek hala hiç eksilmeden öylece duruyordu. Ondan Allah'ın müsaade ettiği kadar yedik.”

Fezâre oğullarından biri esir alınmıştı. Allah Resulü (a.s.m.) bu esiri Hz. Fatıma'ya hediye etti. Hz. Fatıma onu bir süre eğittikten sonra azad edip hürriyetine kavuşturdu.

“İyi bilin ki Fatıma benden bir parçadır. Onunla ilgisini kesen benimle ilgisini kesmiş olur. Ona acı veren bana acı vermiş olur.”

– Hayır! Onun ismi Hasan olsun, buyurdu.

Bundan sonra torununun başını okşadı, ona dua ederek, *tahnîk* yaptı. Yani bir parça hurmayı eline alıp onunla Hasan efendimizin damağını ovdu. Sahabeler, çocukları doğunca hemen Allah Resulü'ne (a.s.m.) getirip tahnîk yaptıkları için, İslâm âlimleri doğan çocuğa, salih bir kişinin tahnîk yapmasını tavsiye etmişlerdir.

Allah Resulü (a.s.m.), hanımlarından Meymune'nin evinde kalırken hastalığı şiddetlendi. Allah Resulü (a.s.m.) hanımlarından izin alıp, Âişe annemizin yanında kalmak istiyor, ancak hanımları buna fazla rıza göstermiyorlardı. Efendimizin bu isteğini öğrenen Fatıma annemiz, hemen gidip Allah Resulü'nün (a.s.m.) hanımları ile konuştu ve onları buna razı etti. Hz. Abbas ile Hz. Ali, Allah Resulü'nün (a.s.m.) koluna girerek, O'nu Âişe annemizin evine götürdüler.

– Ey Ali! Ey Enes! Onun üzerine nasıl toprak saçabildiniz? Gönlünüz onun üzerini örtmeye nasıl razı oldu, diye feryat figân ediyordu.

– Fatıma'yı, dedi.”

– Ona merhamet ettiğin için Allah da sana merhamet etsin, diye bana dua buyurdu.”

– Falan hanımında olacaksın, diyorlardı. Hanımları Allah Resulü'nün (a.s.m.) bu sorularından, hanımlarını bu şekilde dolaşmak istemediğini anladılar. Âişe annemizin yanında kalmasına razı oldular.

Torunlarını çok seven Allah Resulü (a.s.m.), onları omuzlarına alır, “Onlar benim reyhanlarımdır. Ben onları seviyorum siz de onları sevin” buyurdu.

- . İbn Sa'd, Tabakât, 2/231-232.
- . Buhârî, Cizye, 9; Müslim, Salâtü'l-Misâfir, 82, Hayız, 70-72.
- . Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 83.
- . Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/171.
- . Müslim, Hudûd, 8.
- . İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 24/254.
- . Kurtubî, Ahkâmü'l-Kur'ân, 7/464.
- . İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe.
- . Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 3/108; Vâkidî, Megâzî, 1/313.
- . Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 2/130.
- . H. A. Akk, Uzama Havle'r-Resûl, 3/1559.
- . Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 2/41.
- . Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 98-99; Tirmizî, Menâkıb, 60; İbn Sa'd, Tabakât, 2/247.

– Allah Resulü'ne (a.s.m.) gidip ondan bir hizmetçi iste, dedim.”

- . Tirmizî, Menâkıb, 60; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe.
- . İbn Abdilberr, İstîab, 4/ 1894; Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. şahıs.

O musibetler, gündüzün üzerine dökülseydi, onu geceye çevirirdi!

- . İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 5/263.
- . Ebû Dâvud, Lukâta, 14.
- Hüseyin bendendir. Ben de ondanım. Onun sevdiğini Allah da sever.”
- . Şuarâ, 6/214.
- . Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 2/43.
- . Buhârî, Vasâyâ, 11; İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 25/289.

Çocuğu kucağına alınca, sarı bezi çocuğun üzerinden çıkarttı. Beyaz bir bez alarak, o beze sardı. Sonra tükürüğünü ağzına sürdü.

“Yakın akrabalarını uyar” ayeti nazil olduğunda, Allah Resulü (a.s.m.), kavmini ilk kez, İslâm’a davet edeceği zaman, Kureyşlileri bir araya toplayıp kabilelere tek tek seslendi.

Birini gönderip Allah Resulü’nü (a.s.m.) çağırdılar. Allah Resulü (a.s.m.), davete icabet etti.

Hızlıca geri dönerek Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına vardı. Allah Resulü (a.s.m.) çocuklardan birini, Hz. Ali diğerini alarak birlikte eve, Fatıma annemizin yanına döndüler.

– Âişe’ye sitem mi ettin, diye sordu. Fatıma annemiz:

“Allah Resulü’nün (a.s.m.) vefatından sonra Hz. Fatıma’nın güldüğünü görmedim. Yalnızca bir keresinde dudağının bir tarafı bir şeye güler gibi hafifçe kaydı.”

– Biz Muhammed ailesine sadaka helal değildir, buyurdu.”

Hız. Âişe annemizden rivayet edilir: “Yeni doğan çocuklar Allah Resulü’ne (a.s.m.) getirilir, Allah Resulü (a.s.m.) onların başını okşayarak dua eder ve tahnîk yapardı.”

– Ey insanlar! Allah’ın koyduğu had cezasının uygulanmasını engellemek için niye bu kadar çok ısrar ediyorsunuz?” buyurdu.

– Allah sana dünya işlerinde kefil olsun. Ahiretine de ben kefilim, buyurdu.”

. Kurtubî, Ahkâmü’l-Kur’ân, 6/523.

. Ebû Dâvud, Libas, 32.

. İbn Hacer, İsâbe, 12322. sahabe

. İbn Sa’d, Tabakât, 1/226.

. Ebû Dâvud, Cenâiz, 22.

. Vâkidî, Megâzî, 3/1127.

. Ebû Nu’aym, Hilyetü’l-Evliyâ, 2/42

. Ebû Dâvud, Et’ime, 8; İbn Mâce, Et’ime, 56.

diye ağıt yakarak ağladı.

“Fatıma Hasan b. Ali’yi dünyaya getirdiğinde, Allah Resulü’nün (a.s.m.) onu kucağına alıp, kulağına namaz için okunan ezan gibi ezan okuduğunu gördüm.”

. Ebû Dâvud, Edeb, 106-107; Tirmizî, Üdâhi, 16.

. İbn Manzûr, Muhtasarü Târihi Dimaşk, 13/41.

Fatıma annemiz akrabalarının ve çevresindeki kişilerin acı ve tatlı günlerine iştirak eder, onların acılarını ve mutluluklarını paylaşırdı. Uhud savaşında şehid olan amcasının cenazesinde günlerce ağladığı gibi, daha sonra sürekli Uhud şehitliğine gider, Uhud'da şehid olan Müslümanların kabirlerini ziyaret ederek, onlar için dua ederdi.

– Ey Fatıma! Benden, malımdan ne istersen iste vereyim. Ama Rabbinin azabından kurtulman için benden bir şey isteme, yapamam. Kendini ateşten kurtar, buyurdu.

Onu da aynı şekilde susturdu.”

“Ey eşi ve benzeri olmayan, tek olan Allahım! Herkesi öldüren, her şeyi yok eden sensin. Sen arşında teksin. Ne uyur ne de uyuklarsın” diyerek dua etmiş. Duadan hemen sonra Yemenlilere benzeyen bir bedevi Arabın kendine doğru geldiğini görmüş. Yemenli ona odunları taşımak için kendisine yardım edebileceğini söylemiş. Sonra da odunları sırtlayarak Fidde'nin istediği yere götürmüştü.”

Fatıma annemiz, Ali efendimizle evlendikten yaklaşık bir sene sonra, Hicretin üçüncü yılı, Ramazan ayında ilk çocuğunu dünyaya getirdi. Doğumunda Ümmü Seleme ve Zeynep binti Cahş ona yardımcı oldular. Ebesi ise, yıllar önce Fatıma annemize de ebelik yapan, Safiye annemizin cariyesi Selma hatundu. Fatıma annemizin doğum yapması bütün aileyi çok sevindirdi. Efendimize torununun doğumu müjdeleninince, hemen torununun yanına gidip onu kucağına aldı. İlk olarak ona, Allah'a çağrı ve İslâm'ın alameti olan ve şeytanı uzaklaştıran *ezanı okudu* ki, bebek ilk olarak Rabbe ve Hakka çağrı olan sözleri duysun.

. Müsned, 1/98-117.

. Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 8/184.

. Tirmizî, Üdâhi, 16.

. Tirmizî, Üdâhi, 19.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dimaşk, 7/7.

. Müslim, Tahâret, 31.

. Nevevî, Minhâc, 3/183.

– Vallahi! Ben bir daha bu konuda onunla asla konuşmam, dedi.

– Merhaba Ümmü Hâni! buyurdu.”

– Eğer o zaman söyleseydim, (Allah Resulü'nün sırrını açığa vuran) boş boğaz bir kadın gibi davranmış olurum. Allah Resulü (a.s.m.), önce bana kendisine her yıl Cebrâil'in gelip Kur'ân'ı baştan sona bir kere okuduğunu, bu yıl geldiğinde ise, iki kez Kur'ân okuduğunu ve bunun yakalandığı bu hastalık sonucunda öleceği anlamına geldiğini bildirdi. O zaman ağladım. Sonra ailesinden ilk önce benim kendisine kavuşacağımı bildirdi. O zaman da güldüm, dedi.”

“Allah Resulü'nün (a.s.m.) vefatından sonra Fatıma'nın güldüğünü görmedim.”

. Semhûdî, Vefâü'l-Vefâ, 1-2/469.

. İbn Sa'd, Tabakât, 2/312.

. İbn Sa'd, Tabakât, 2/311.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Târihi Dımaşk, 7/124.

. İbn Sa'd, Tabakât, 2/312.

. Ebû Dâvûd, Et'ime, 52.

. İbn Sa'd, Tabakât, 1/186.

. Hakîm, Müstedrek, 3/155.

. İbn Sa'd, Tabakât, 8/31.

. İbn Manzûr Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 7/120.

. İbn Manzûr Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 7/17.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 7/15.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 7/10.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 7/6.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 9/22, 14/74.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 25/14.

. Müsned, 1/101; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7/175. Sahabe.

. Nisâbûrî, Şerefü'l-Mustafâ, 645. Madde.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 7/125.

– Evet bana da, buyurdu.

. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 57; Nevevî, Minhâc, 15/188.

. Buhârî, Tevhîd, 25.

. Sellâbî, Hasan b. Ali, 28; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/64; Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 6/ 469.

– Erkek çocuğun idrarından dolayı yıkamak gerekmez, işediği yere su dökmek yeterli olur. Kız çocuğu yaptığında ise yıkanması gerekir, buyurdu.

– Ey insanlar! Sizden önceki ümmetler de bu yüzden helak oldular. Şehrin ileri gelenlerinden biri hırsızlık yapıp suç işlediğinde onu cezalandırmaz, zayıf, sıradan biri hırsızlık yapıp suç işlediğinde hemen had cezası uygularlardı. Allah’a yemin ederim ki! Fatıma binti Muhammed bile bu suçu işleseydi, onun da elini keserdim. Efendimiz, başka bir hadisinde kızı Fatıma’ya olan sevgisini şöyle belirtir:

. Şâmî, Sübülü’l-Hüdâ ve’r-Reşâd, 12/337.

– O kıyamet günü kadınların hanımefendisi olacaktır, buyurdu.”

. Zehebî, Siyerü Alâmü’n-Nübelâ, 4467. şahıs.

– Ağlama kızım, ağlama! Allah senin babana ulvî bir görev verdi. İnsanlar istese de istemese de İslâm bütün yeryüzüne yayılacaktır. Benim görevim bunun için çalışmaktır, buyurdu.”

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Cihadı

Davet Mücadelesi

Fatıma annemizin davet mücadelesi çocuk yaşlardan başlar. Allah Resulü (a.s.m.) insanları İslâm'a davet edip müşriklerle mücadele ederken o, babasını adım adım izler, tertemiz bir kalp ile babasına bir şey olmasın diye Rabbine yalvarıp dururdu. Müşrikler secdede iken Efendimizin sırtına işkembe koyduklarında, kimse onu kaldırmaya cesaret edemezken o, daha on yaşlarında bir çocukken koşup babasının sırtından işkembeyi kaldırdıktan sonra müşriklerin karşısına dikilmiş, büyük bir cesaretle onlara hak ettikleri sözleri söylemişti.

O, aktif olarak davet mücadelesi içinde bulunmuş, özellikle abluka altında geçen üç yıl içinde büyük zorluklar ve ıstıraplar çekmişti.

Hatice annemiz vefat edince, onun Allah Resulü'ne (a.s.m.) yaptığı desteği bir nebze olsun yapabilmek ve bu yönde Efendimize yardımcı olabilmek için büyük çaba göstermiş, bu uğurda pek çok gece gözyaşı dökmüştü.

Hicret sırasında, vatanından ayrılma acısı yetmiyormuş gibi bir de müşrikler tarafından devesi ürkütülerek attan düşürülmüş, her an yeni bir felaketle karşılaşma endişesi ile günlerce süren zor bir yolculuktan sonra Medine'ye ulaşabilmişti.

Rahle-i Risâletten geçen sahabeler, eşsiz bir bilince, sınırsız bir ufka sahiplerdi. Onlar için İslâm davetinin hedefe ulaşması her şeyden daha önemliydi.

Mekkeliler, Hudeybiye Anlaşması yapıldıktan bir süre sonra bu anlaşmayı bozdular. Kısa süren barış döneminde Allah Resulü (a.s.m.) çok hızlı hareket etmiş, bu dönemi en güzel bir şekilde değerlendirmişti. Bu dönemde İslâm daveti nerdeyse Arap Yarımadasının sınırlarını aşmıştı. Bunu endişe ile seyreden Mekkeliler, kendilerine hâkim olamayıp barışı bozdular.

Fakat ardından da büyük bir endişeye kapıldılar. Barışın büsbütün bozulmaması için, Mekkelilerin reisi Ebû Süfyan'ı alelacele Medine'ye gönderdiler.

Ebû Süfyan'ın kızı Ümmü Habîbe annemiz, Allah Resulü (a.s.m.) ile evli olduğu için, akrabalık bağlarını kullanarak Allah Resulü'nü (a.s.m.) barışın devamına ikna edeceklerini umuyorlardı.

Allah Resulü'nü (a.s.m.) barışa mutlaka ikna etmeliydiler. Zira muhtemel bir savaş Müslümanların Mekke'yi fethetmesi anlamına gelirdi. Engin siyasi tecrübeleri olan Mekke reisleri, bunu fark etmekte gecikmediler. Onun için Ebû Süfyan'a "Ne yapıp et, barış anlaşmasını mutlaka yenile" diye sıkı sıkıya tembih ettiler.

Mekke'den yola çıkan Ebû Süfyan, doğruca kızı Ümmü Habîbe'nin evine gitti. Kapıyı açıp babasını karşısında gören Ümmü Habîbe, bundan hiç memnun olmadı. Babasını görüp hasret gidereceği için sevinemedi bile. Çünkü babası gerçekten çok hassas bir zamanda gelmişti. Kadını erkeği ile bütün Müslümanlar, imandan kaynaklanan bir basiret ile günümüz tecrübeli siyasilerinin gördüğünden çok daha ötesini görüyorlardı. Tıpkı Allah Resulü'nün (a.s.m.) buyurduğu gibi:

"Müminin ferasetinden sakınınız, zira o Allah'ın nuru ile bakar."^[131]

Ümmü Habîbe annemiz de, Allah'ın nuru ile baktığı için kapıyı açınca memnun olmadı. Babasını içeri aldıktan sonra, hemen koşup Allah Resulü'nün (a.s.m.) oturduğu minderini toplayıp kaldırdı. Babası da olsa bir müşrikin Allah Resulü'nün (a.s.m.) minderine oturmasına göz yumamazdı. Babasına soğuk bir şekilde davranarak, onun, kendisini Allah Resulü'ne (a.s.m.) karşı zor durumda bırakmasının ve İslâm davetine zarar vermesinin önünü kesti. Babası onu barış için aracı yapamayacağını anlayınca, kızının yanından ayrılarak Hz. Ebû Bekir'in yanına gitti. O da aynı tavırla Ebû Süfyan'ı geri çevirdi. Hz. Ömer ve Osman da onu reddedince şaşkına döndü. Kara kara düşünürken, başvuracağı bir kapının daha var olduğunu hatırladı. Bu kapı Ali Efendimizin kapısıydı. Hemen, aklına gelen bu kapıyı çalarak içeri girdi. Hal hatır faslı bittikten sonra, Ali efendimize:

– Ey Ali! Bildiğin gibi bu sorunu çözmek için Mekke'den kalkıp buraya kadar geldim. Geldiğim gibi eli boş dönmek istemiyorum. Sen bana en yakın olanlardan birisin. Muhammed'e ulaşmam ve savaş olmaması için onu ikna etmem için bana yardımcı ol! deyince Hz. Ali:

– Yazıklar olsun sana ey Ebû Süfyan! Allah Resulü (a.s.m.) bir şeye karar verdi mi, hiç birimiz onunla bu hususta konuşamayız, diyerek Ebû Süfyan'ın teklifini kesin olarak reddetti.

Ali efendimizin sözleri Ebû Süfyan'ı öyle ümitsizliğe sevk etti ki, yerin altı onun için üstünden daha sevimli bir hale geldi. Hz. Fatıma'ya dönerek adeta inlercesine:

– Ey kızım! Sen beni himayen altına almaz mısın, diye rica etti. Hz. Fatıma için hassasiyetinin farkındaydı. Ancak Mekke liderini de kırmak istemiyordu. Ondan kurtulmak için:

– Ben kadını, bir şey yapamam, dedi. Ebû Süfyan:

– Olsun, bak senin kardeşin Zeyneb, eşini himayesi altına alınca Allah Resulü (a.s.m.) onun himayesini kabul etti, dedi. Hz. Fatıma'nın himaye konusunda isteksiz olduğunu anlayan Ebû Süfyan kendince son bir çıkış yolu olduğunu düşünerek daha yeni yürümeye başlayan Hasan efendimizi göstererek:

– Müsaade et de, o izin versin! O büyüyünce Arapların efendisi olacak, dedi.

Hız. Fatıma onun ısrar edeceğini anlayınca teklifini kesin bir şekilde reddederek ümit yollarını tamamen kapadı.

– Vallahi! O seni himayesi altına alamayacağı gibi, hiç kimse Allah Resulü'ne karşı seni himaye edemez, dedi.

Medine'de hiçbir şey elde edemeyeceğini anlayan Ebû Süfyan, ümidini keserek, eli boş bir şekilde Mekke'ye geri döndü.^[132]

İslâm davetinin en önemli faaliyetlerinden biri, hiç şüphesiz kardeşliktir. Sahabe efendilerimiz, Allah Resulü (a.s.m.) tarafından tesis edilen bu kardeşlikle, o günden bugüne Müslümanlar birbirleri ile kaynaşmış, birbirlerine karşı bir duvarın birbirine kenetlenen tuğlaları gibi olmuşlar, kıyamete kadar da olmaya devam edeceklerdir. İslâm düşmanlarının gece gündüz yoğun bir şekilde çalışarak aralarına soktukları fitneden dolayı bazen birbirlerinin karşısında görünseler de, onlar hep kardeş olmuşlar ve kardeş kalacaklardır.

Allah Resulü (a.s.m.) Medine'ye hicret ettikten bir müddet sonra Muhacirlerle Ensârı bire bir kardeş yaparak onları kaynaştırmış, maddi-manevî birbirlerine destek olmalarını sağlamıştır. Bu kardeşlikten Fatıma ve Âişe annelerimiz gibi bazı hanımlar da nasiplerini almışlardır. Fatıma annemiz Ümmü Süleym ile kardeş olarak onu şereflendirmiş, Âişe annemiz Ümmü Eyyûb ile kardeş olarak onu şereflendirmiştir.^[133] Bu kardeşlikler onları Ensâr hanımlarına daha çok yaklaştırmak, ilim irfan yolunda onlara daha fazla hizmet etmelerini sağlamıştır.

Savaş Meydanlarında

Medine'ye hicret ettikten sonra daha çok Müslüman hanımlara İslâm'ı anlatmak ve Efendimize hizmet etmekle meşgul olan Hz. Fatıma, zaman zaman seferlere katılarak, buralarda üzerine düşeni en güzel şekilde yerine getirdi.

Onu savaş meydanında, ilk olarak Uhud'da görüyoruz. Okçuların yerlerinden ayrılması ile büyük bir baskına uğrayan Müslümanlar, bir anda neye uğradıklarını şaşırmış darmadağın olmuşlardı. Bundan sonra yalan da olsa ortalarda gezen "Allah Resulü'nün öldüğü" haberi, onları büsbütün dağıttı. Hatta bazıları panikleyerek ne yaptığını bilmeden kaçıp Medine'ye kadar gittiler. Büyük bir korku, endişe ve panikle:

– Müşrikler bütün Müslümanları öldürüyor, onları tek tek doğruyorlar, Allah Resulü'nü (a.s.m.) de şehit ettiler, diye feryat ediyorlardı. Onları duyan Müslüman kadınlar, bir anda şaşırıp gelenlere:

– Allah Resulü'nün (a.s.m.) şehit olduğu yerden ne diye kaçtınız? Siz niçin şehit olmadınız? Onun uğruna can verdiği şey uğruna, canınızı vermeyip buraya kadar niçin kaçtınız, diye çıkıştılar. Özellikle cesareti ile öne çıkan Müslüman hanımlar, bu haberi duyunca haberin ilk şokunu atlatır atlatmaz kendilerine:

– Allah Resulü (a.s.m.) ne durumda? Haber ne kadar doğru? Müslümanlara nasıl yardım edebiliriz, diye hemen cepheye koştular.

Hz. Fatıma'nın da aralarında bulunduğu on dört kahraman hanım, yanlarına su, yiyecek ve yaralıları saracak malzeme alarak Uhud'a doğru yola çıktılar. Hanımlardan bazıları, şehitleri taşımak için yanlarına deve bile almışlardı.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) biricik kızı Hz. Fatıma Uhud'a koşan annelerimizin en önünde bulunuyordu. O kadar yolu, çok kısa bir sürede kat edip bazen ümit bazen acı içinde, gözlerinden yaşlar süzülürken Uhud'a vardı. Safların arasını yararak:

– Resulullah sağ mı? Resulullah nerede, diye feryat ederek ilerledi. Allah Resulü'nün (a.s.m.) sağ olduğunu öğrenince, biraz rahatladıysa da, onu gözleri ile görmek istiyordu. Nihayet babasının yanına varmıştı. Efendimizi görünce, feryat ederek boynuna sarıldı. Ağlıyordu, hem sevinçten hem acıdan. Allah Resulü (a.s.m.) sağ olduğu için seviniyor, Rabbine sonsuz şükrediyordu. Ancak yaralarını

ve mübarek yanaklarından akan kanları görünce, kalbi sızlıyor, içi acıyor, ağlıyordu.

Bir taraftan babasının mübarek yüzündeki kanları siliyor bir taraftan da gözyaşı döküyordu. Biraz kendini toplayınca, hemen babasının yaralarını tedaviye başladı.

Savaşın şiddetlendiği zaman müşrikler sürekli Allah Resulü'nü (a.s.m.) öldürmeye çalışmışlar ve onun bulunduğu tarafa doğru hücum etmişlerdi. Onlardan Abdullah b. Şihab Allah Resulü'nün (a.s.m.) başına bir kılıç darbesi vurarak miğferini parçalamış, mübarek alnını yaralamıştı. Oradan yüzüne doğru kanlar akıyordu. Utbe b. Ebû Vakkas ise, alt dudağını yaralamış, sağ taraftaki mübarek dişlerinden birini kırmıştı. Amr b. Kamîa da, yanağını yaralamış ve omzuna bir kılıç darbesi vurmuştu.

Fatıma annemiz Allah Resulü'nün (a.s.m.) durumunu görünce, hemen Hz. Ali'den kendisine su getirmesini istedi. Ali efendimiz kalkanı ile Fatıma annemize su taşıdı. Fatıma annemiz su ile Allah Resulü'nün (a.s.m.) yaralarını ve mübarek yüzünü yıkadı, kanını sildi.

Ancak su Allah Resulü'nün (a.s.m.) kanının daha fazla akmasına neden oldu. Hemen bir hasır parçası bulup onu yaktı. Hasır kül haline gelince, onun külünü Allah Resulü'nün (a.s.m.) kanayan yaralarına bastı. Bundan sonra kan hemen durdu.^[134]

Savaş bitince, İslâm ordusu Uhud'dan ayrılıp Medine'ye geldi. Eve geldiklerinde Allah Resulü (a.s.m.) kılıcını Fatıma annemize verdi ve:

– Kızım şu kılıcımdaki kanları yıka! Vallahi o, bugün bana çok iyi arkadaş oldu, buyurdu.

Fatıma annemizin kalbinin sızısı henüz dinmemişti. Allah Resulü'nün (a.s.m.) kılıcını alırken bir taraftan da eşine “Allah Resulü'ne (a.s.m.) bunlar yapılırken sen nerdeydin?” diye sorarcasına bakıyordu. Annemizin bakışlarının ne anlama geldiğini fark eden Hz. Ali, eşine elinden geleni yaptığını bildirmek için, kan damlayan kılıcını uzatarak:

– Vallahi! Bu kılıç da bana güzel arkadaşlık yaptı. Bunu da alıp kanını yıka! dedi.

Allah Resulü (a.s.m.) onun ve başka kahramanların İslâm için canlarını ortaya koyduklarını ve bu uğurda kahramanca savaştıklarını, onlardan razı olduğunu bildirmek için şöyle buyurdu:

– Âsım b. Sâbit, Hâris b. Sımme, Ebû Dücâne de senin gibi güzel savaştı. [\[135\]](#)

Hendek Savaşı, kadın, erkek, çocuk, genç, yaşlı herkesin savaşın soğuk yüzünü gördüğü, ölümü şakaklarında hissettiği bir savaştı. Bu savaşta İslâm düşmanları tek vücut olarak Müslümanlara saldırmışlardı. Mekke'nin etrafındaki pek çok kabile silahlanıp müşriklerin ordusuna katılmıştı. Bu yetmezmiş gibi aynı şehri paylaştıkları, aynı sokakta aynı havayı teneffüs ettikleri ve barış içinde yaşamak için anlaştıkları Yahudiler, gizliden gizliye müşriklere destek oluyorlardı. Münafıklar ise, Müslümanlara zarar verecekleri en güzel anı yakalamamanın keyfini çıkarıyorlardı.

Müslümanlar, kadın ve çocukları korumasız bir şekilde, bir kaleye koymak mecburiyetinde kaldılar. Dört bir taraftan o kadar amansız bir şekilde kuşatılmışlardı ki, bir münafığın ifade ettiği gibi, düşman korkusundan tuvalete dahi gidemiyorlardı.

Aynı şehirde birlikte yaşadıkları Yahudiler, sık sık kadın ve çocukların bulunduğu kaleye saldırma girişiminde bulunarak, erkeklerin çektiği sıkıntıyı kadınlara da çektirdiler. Bir tarafta açlık ve susuzluk, bir tarafta her an baskına uğrama korkusu. Bir taraftan da Allah Resulü ve İslâm davetinin geleceğine dair endişe...

Sabır ve sebatla Hendek Savaşını atlatan Müslümanlar, şimdi kendilerine ihanet eden Yahudilerin kapısına dayanmış, Hayber'e gelmişlerdi. Bu ordu içinde Hz. Fatıma da vardı. Müslümanlar burada günlerce savaştılar. Tek tek bütün kaleleri fethederek büyük zaferler kazandılar. Bu savaşta Hz. Fatıma annemizin payına ganimet olarak iki yüz vasak [\[136\]](#) arpa düştü. [\[137\]](#)

Fatıma annemizin katıldığı seferlerden biri de Mekke'nin Fethi'dir. İslâm ordusu ile Mekke'nin Fethi'ne iştirak eden Hz. Fatıma, on beş gün Mekke'de kaldıktan sonra Medine'ye geri döndü.

Mekke'de kaldığı sürece Allah Resulü'nden (a.s.m.) bir an olsun ayrılmayıp sürekli onunla ilgilenererek hizmet etmiş ve Efendimizi rahat ettirmeye çalışmıştır.

[\[131\]](#). Tirmizî, Tefsîri's-Sûre, 15-16.

[\[132\]](#). A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 584.

[\[133\]](#). İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dimaşk, 9/140.

[\[134\]](#). Buhârî, Cihâd ve Siyer, 85, Megâzi, 24; Müslim, Cihâd ve Siyer, 101; İbn Sa'd, Tabakât, 2/48.

[135]. İbn Sa'd, Tabakât, 3/557; Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 3/215; İbn Hişam, Siretu'n-Nebeviyye, 3-4/100.

[136]. Vasak: 200 kilogramlık bir ölçek.

[137]. Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 9/282.

– Âsım b. Sâbit, Hâris b. Sımme, Ebû Dücâne de senin gibi güzel savaştı.

Ancak su Allah Resulü'nün (a.s.m.) kanının daha fazla akmasına neden oldu. Hemen bir hasır parçası bulup onu yaktı. Hasır kül haline gelince, onun külünü Allah Resulü'nün (a.s.m.) kanayan yaralarına bastı. Bundan sonra kan hemen durdu.

. Tirmizî, Tefsîri's-Sûre, 15-16.

. A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 584.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dimaşk, 9/140.

. Buhârî, Cihâd ve Siyer, 85, Megâzi, 24; Müslim, Cihâd ve Siyer, 101; İbn Sa'd, Tabakât, 2/48.

. İbn Sa'd, Tabakât, 3/557; Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 3/215; İbn Hişam, Siretu'n-Nebeviyye, 3-4/100.

. Vasak: 200 kilogramlık bir ölçek.

. Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 9/282.

Medine'de hiçbir şey elde edemeyeceğini anlayan Ebû Süfyan, ümidini keserek, eli boş bir şekilde Mekke'ye geri döndü.

Sabır ve sebatla Hendek Savaşını atlatan Müslümanlar, şimdi kendilerine ihanet eden Yahudilerin kapısına dayanmış, Hayber'e gelmişlerdi. Bu ordu içinde Hz. Fatıma da vardı. Müslümanlar burada günlerce savaştılar. Tek tek bütün kaleleri fethederek büyük zaferler kazandılar. Bu savaşta Hz. Fatıma annemizin payına ganimet olarak iki yüz vasak arpa düştü.

“Müminin ferasetinden sakınınız, zira o Allah'ın nuru ile bakar.”

Allah Resulü (a.s.m.) Medine'ye hicret ettikten bir müddet sonra Muhacirlerle Ensârı bire bir kardeş yaparak onları kaynaştırmış, maddi-manevî birbirlerine destek olmalarını sağlamıştır. Bu kardeşlikten Fatıma ve Âişe annelerimiz gibi bazı hanımlar da nasiplerini almışlardır. Fatıma annemiz Ümmü Süleym ile kardeş olarak onu şereflendirmiş, Âişe annemiz Ümmü Eyyûb ile kardeş olarak onu şereflendirmiştir. Bu kardeşlikler onları Ensâr hanımlarına

daha çok yaklaştırarak, ilim irfan yolunda onlara daha fazla hizmet etmelerini sağlamıştır.

İlmi

Fatıma annemiz ilim konusunda kendisine büyük fırsatlar sunulan hanımlar sultanıdır. O, doğumundan itibaren gece gündüz Allah Resulü'nün (a.s.m.) dizinin dibinde, onun rahlesinde ilim tahsil ederek, onun terbiyesi altında yetişmiştir. O yalnızca Efendimizin kızı değil, onu çok seven, onunla birlikte omuz omuza mücadele eden ve zorluklara göğüs geren hanımlar sultanıdır. Onun bu yönü, Efendimizi daha yakından, daha içten dinlemesini ve takip etmesini sağlamıştır. Bu konuda o kadar ileri gitmiştir ki, yürüyüşünden konuşmasına, sözlerinden hareketlerine, bakışından ahlakına, hal ve hareketlerine kadar, Efendimiz'de yok olmuştur.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) döneminde sahabeler, genelde ilmi Allah Resulü'nden (a.s.m.) aldıkları için, onların ilim aktarma faaliyetleri az olmuştur. Bu dönem daha ziyade, ilim öğrenme dönemidir.

Hız. Fatıma'nın genç yaşta, hemen Allah Resulü'nden (a.s.m.) sonra vefat etmesi, onun ilmine dair bilğimizi sınırlandırmaktadır. Ancak onun aynı zamanda ilim denizi Hız. Ali'nin eşi olduğunu, hemen her gün Âişe ve Ümmü Seleme annelerimiz gibi ilim deryası olan peygamber hanımları ile birlikte olduğunu düşünürsek onun da diğerlerine benzer şekilde ilim ummanı olduğunu anlarız. O, Peygamberimizin hanımlarından hem ilim öğrenmiş hem de onlara ilim öğretmiştir. Nitekim Hız. Ali, Hız. Hüseyin, Hız. Âişe ve Ümmü Seleme onun hadislerini rivayet eden belli râvilerdendir.

Ümmü Süleyman'dan rivayet edilir:

“Bir gün Hız. Âişe'nin yanına giderek ona, kurban eti hakkında soru sordum. Hız. Âişe:

– Önceleri Allah Resulü (a.s.m.) kurban etini yemeyi yasaklamıştı. Ancak daha sonra izin verdi, diyerek bana Hız. Fatıma'dan şu hadisi nakletti:

“Bir gün Hız. Ali, bir sefere gitmişti. Seferden döndüğünde Hız. Fatıma ona yemesi için bir miktar kurban eti getirdi. Hız. Ali ona:

– Allah Resulü (a.s.m.) bu etlerden yememizi yasaklamadı mı, diye sordu. Hız. Fatıma:

– Evet. Ancak daha sonra buna izin verdi, dedi.

Hız. Ali, eşinin sözlerini teyit etmek ve yanlış anlamayı önlemek için Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gittiğinde:

– Yâ Resulallah! Kurban etlerinden yiyebilir miyiz, diye sordu. Allah Resulü (a.s.m.):

– Zilhicce ayından diğer Zilhicce ayına kadar yiyebilirsin, buyurdu.”[138]

Âişe annemiz Fatıma annemizden bahsederken onun diğer hanımlara benzemediğini çok akıllı ve son derece doğru sözlü olduğunu söylemektedir. O, Allah Resulü’nü (a.s.m.) adım adım takip ederek Allah celle alâ’nın emirlerini öğrenmeye çalıştığı gibi, zaman zaman da soru sorarak öğrenirdi.

Nitekim bir gün Allah Resulü’ne (a.s.m.), eteğinin boyunun ne kadar olması gerektiğini sorunca Allah Resulü (a.s.m.):

– Eteğinin boyu bir zira’[139] olsun, buyurdu.[140]

Hadis Rivayeti

Allah Resulü’nün (a.s.m.) kızları arasında yalnızca Fatıma annemiz hadis rivayet etmiştir.[141] Zehebî’ye göre Allah Resulü’nden (a.s.m.) 18 hadis rivayet etmiştir. İmam Suyûti ise Cem’ü’l-Cevâmî’ isimli hadis külliyyatında “Müsnedü Seyyideti Fatımatî’z-Zehrâ” bölümünde annemizden 284 hadis nakletmektedir.[142]

İbn Kesrevî onun 18 hadis rivayet ettiğini, bu rivayetlerin elli yoldan nakledildiğini söyler ve bu tarikleri tek tek aktarır.[143]

Ondan hadis rivayet edenler: Eşi Hz. Ali, Enes b. Mâlik, Hz. Âişe ve Ümmü Seleme annelerimiz, Hasan ve Hüseyin efendilerimiz, Ümmü Râfî, torunu Fatıma binti Hüseyin ve daha başkaları.[144]

Rivayet Ettiği Hadislerden

“Allah Resulü (a.s.m.) mescide girdiğinde şöyle derdi:

– Bismillah ve selâmu alâ Resulillâh. Allahım! Günahlarımı affet! Bana rahmet kapılarını aç!

Mescidden çıktığında ise şöyle derdi:

– Allahım! Günahlarımı affet. Bana lütuf kapılarını aç! [145]

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bana gelmişti. Ona et yemeği ikram ettim, oturup yedi. Yemek esnasında Bilâl gelerek, ezan okunduğunu söyledi. Allah Resulü (a.s.m.) namaz için kalkınca, elbiselerinden tutarak:

– Ey babacığım abdest almadın, dedim. Allah Resulü (a.s.m.):

– Abdestliyim, buyurdu. Ben:

– Ateşte pişen yemek yedin, deyince,
– Ateşte pişen yemek temiz değil midir? buyurarak (böyle bir yemekten sonra) abdest almanın gerekmediğini işaret etti.”[146]

“Allah Resulü (a.s.m.) bana, ailesinden kendisine ilk olarak benim kavuşacağımı bildirdi.”[147]

“Ümmetimin en şerlileri, nimetlere dalanlardır. Onlar çeşit çeşit yemek yer, renk renk elbiseler giyer, bastıra bastıra konuşurlar.”[148]

“Kişi gece yatarken, ellerinde vücudundan sinen kokuların kalmış olmasından dolayı, (ellerini yıkamadığı için) yalnızca kendini kınasın.”[149]

Fıkhî Yönü

Çok bilinmese de çocukluğundan beri sürekli Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanında olan Fatma annemiz fıkhî meselelerde de geniş bir bilgi sahibiydi. Ancak genç yaşta vefat ettiği için bu bilgisini aktarma imkânına sahip olmadı. Buna rağmen Markizî ve İmam Ebû Muhammed Ali b. Hazm onu fetva veren sahabeler arasında sayarlar.[150]

Edebi yönü de güçlü olan annemiz zaman zaman özellikle Hz. Hamza, Hz. Câ’fer ve Efendimizin ardından mersiyeler söylemiştir.

[138]. Müsned, 6/240.

[139]. Zira’: Kolun dirsek ile parmak ucuna kadar olan kısmının uzunluğu; 58-68cm.

[140]. İbn Mâce, Libas, 1185.

[141]. İbn Cevzî, Sıfatü’s-Safve, 286.

[142]. Ahmed Sâiyih el-Hüseyni, el-Edvâ fî Menâkibi ez-Zehrâ, 101.

[143]. İbn Kesrevî, Terâcim, 2/127.

[144]. Zehebî, Siyerü Alâmü’n-Nübelâ, 4467. şahıs.

[145]. Tirmizî, Salât, 117; Müsned, 6/282.

[146]. Müsned, 6/283.

[147]. Müsned, 6/283.

[148]. İbn Manzûr, Muhtasaru Tarihi Dimaşk, 12/109.

[149]. İbn Mâce, Et’ime, 22.

[150]. Makrîzî, İmtâu’l-Esmâ’, 9/140; A. H. Cuma, Nisau Ehli Beyt,

“Ümmetimin en şerlileri, nimetlere dalanlardır. Onlar çeşit çeşit yemek yer, renk renk elbiseler giyer, bastıra bastıra konuşurlar.”

“Kişi gece yatarken, ellerinde vücudundan sinen kokuların kalmış olmasından dolayı, (ellerini yıkamadığı için) yalnızca kendini kınasın.”

“Allah Resulü (a.s.m.) bana, ailesinden kendisine ilk olarak benim kavuşacağımı bildirdi.”

Ondan hadis rivayet edenler: Eşi Hz. Ali, Enes b. Mâlik, Hz. Âişe ve Ümmü Seleme annelerimiz, Hasan ve Hüseyin efendilerimiz, Ümmü Râfî, torunu Fatıma binti Hüseyin ve daha başkaları.

– Ateşte pişen yemek temiz değil midir? buyurarak (böyle bir yemekten sonra) abdest almanın gerekmediğini işaret etti.”

. Müsned, 6/240.

. Zira’: Kolun dirsek ile parmak ucuna kadar olan kısmının uzunluğu; 58-68cm.

. İbn Mâce, Libas, 1185.

. İbn Cevzî, Sıfatü’s-Safve, 286.

. Ahmed Sâiyih el-Hüseyini, el-Edvâ fî Menâkibi ez-Zehrâ, 101.

. İbn Kesrevî, Terâcim, 2/127.

. Zehebî, Siyerü Alâmü’n-Nübelâ, 4467. şahıs.

. Tirmizî, Salât, 117; Müsned, 6/282.

. Müsned, 6/283.

. Müsned, 6/283.

Allah Resulü’nün (a.s.m.) kızları arasında yalnızca Fatıma annemiz hadis rivayet etmiştir. Zehebî’ye göre Allah Resulü’nden (a.s.m.) 18 hadis rivayet etmiştir. İmam Suyûti ise Cem’ü’l-Cevâmî’ isimli hadis külliyyatında “Müsnedü Seyyideti Fatımatî’z-Zehrâ” bölümünde annemizden 284 hadis nakletmektedir.

– Eteğinin boyu bir zira’ olsun, buyurdu.

– Allahım! Günahlarımı affet. Bana lütuf kapılarını aç!

İbn Kesrevî onun 18 hadis rivayet ettiğini, bu rivayetlerin elli yoldan nakledildiğini söyler ve bu tarikleri tek tek aktarır.

. İbn Manzûr, Muhtasarü Tarihi Dımaşk, 12/109.

. İbn Mâce, Et’ime, 22.

– Zilhicce ayından diğer Zilhicce ayına kadar yiyebilirsin, buyurdu.”

Çok bilinmese de çocukluğundan beri sürekli Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanında olan Fatma annemiz fikhî meselelerde de geniş bir bilgi sahibiydi. Ancak genç yaşta vefat ettiği için bu bilgisini aktarma

imkânına sahip olmadı. Buna rağmen Markizî ve İmam Ebû Muhammed Ali b. Hazm onu fetva veren sahabeler arasında sayarlar.

. Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 9/140; A. H. Cuma, Nisau Ehli Beyt, 223

Hayatından Bazı Kesitler

Mübâhale (Lanetleşme)

Necran; Yemen ile Mekke arasında 73 yerleşim biriminden oluşan bir bölgedir. Halkın Hristiyanlığı kabul etmesi çok erken dönemlerde olmuştur.^[151]

Hudeybiye Anlaşmasından sonra, Mekkelilerle mücadeleyi fiili olarak durduran Allah Resulü (a.s.m.), birçok mektup yazdırarak, bunları Krallara, din adamlarına, büyük kabile reislerine gönderdi. Bu yolla diğer topluluklarla çok ciddi bir ilişki içine girildi. Gönderdiği bu mektuplarla Allah Resulü (a.s.m.) kralları, liderleri ve din adamlarını İslâm'a davet etti. Allah Resulü'nün (a.s.m.) İslâm'a davet ettiği toplumlardan biri de Necran halkıdır. Allah Resulü (a.s.m.), hicretin 7. yılında Necranlıların dini lideri, Ebû Hâris b. Alkame'ye bir mektup göndererek onun şahsında halkı İslâm'a davet etti.^[152]

Mektubu alan Ebû Hâris, Necranlıların ileri gelenlerini çağırıp onlarla görüşerek durumu anlattı. İleri gelenler:

– Biz peygamberlik hakkında senin kadar çok fazla bir bilgiye sahip değiliz. Eğer bu zat, Hz. İsmail'in soyundan geleceği vaat edilen peygamberse ona uyacak mıyız? diye sordular.

Ancak Ebû Hâris, kendince tedbirli davranarak onların bu sorularına hemen cevap vermeyip fikirlerini öğrenmeye çalıştı. Uzun uzadıya görüştüler. Görüşmenin sonunda Allah Resulü'ne (a.s.m.) bir heyet gönderip onunla konuşmaya karar verdiler. Uygun bir zamanda hazırlıklarını yaparak, aralarında liderlerinin, yöneticilerinin ve din adamlarının da bulunduğu 60 kişilik bir heyet ile yola çıktılar. Uzun bir yolculuktan sonra heyet Medine'ye vardı. Allah Resulü (a.s.m.) ile görüşüp yanlarında getirdikleri hediyeleri sundular.

Allah Resulü (a.s.m.), gelenlere İslâm'ı anlatıp onları İslâm'a davet etti. Necranlıların dini liderleri; biz zaten Müslüman'ız, diyerek Allah Resulü (a.s.m.) ile tartışmaya girdiler. Hristiyanlığı ve Hz. İsa konusundaki görüşlerini kendilerince delillendirerek savundular. Konuşmalar bitince Ebû Hâris, Allah Resulü'ne (a.s.m.):

– Ey Muhammed! Mesih hakkındaki görüşün nedir, diye sordu. Allah Resulü (a.s.m.):

– O, Allah'ın kulu ve Resulüdür, buyurdu.

Ebû Hâris itiraz ederek

– Allah, onun kendi oğlu ve üçün üçüncüsü olduğunu söylüyor, dedi. Devamla:

– *O Allah'tır.* Çünkü ölüyü diriltti, hastaları iyileştirdi ve gaipten haber verdi.

Allah'ın oğludur. Çünkü onun bilinen bir babası yoktur. Ondan önce hiç kimse bu şekilde dünyaya gelmemiştir.

Üçün üçüncüsüdür. Zira Allah hitap ederken hep “yaptık, yarattık, hükmettik” diyor. Bunun sebebi onun Allah, İsa ve Meryem'den ibaret olmasıdır, dedi.

Necranlılar, Hz. Peygamber'in Hz. İsa'ya kul demesine de kızdılar ve:

– Sen ona niçin “kul” diyerek hakaret ediyorsun. Biz senin dediğini asla kabul etmiyoruz. O kesinlikle kul değil, ilahtır, diyerek itiraz ettiler. Devamla:

– Eğer iddianda samimiysen, haydi sen de bizim için ölüyü dirilt, çamurdan kuş yapıp onu canlandıran birini göster, babasının kim olduğunu söyle, diyerek kendilerince Allah Resulü'nü (a.s.m.) sıkıştırdılar.

Her adımını Rabbinin emri doğrultusunda atan Allah Resulü (a.s.m.), yine onun emri ile Necranlılara cevap vermeyip beklemelerini söyledi. Onlar da beklemek üzere konak yerlerine gittiler. Ertesi gün vahiy inince Allah Resulü (a.s.m.) Necranlıları yanına çağırarak, Âl-i İmrân suresinin onlar hakkında inen ilk 63 ayetini okudu. Ayetlerle Allah, onların çarpıttıkları tarihi olayları ve gerçekleri ortaya koyarak sorularına cevap verdi.

Ebû Hâris ve diğer Hristiyan âlimleri, Hz. İsa'da görülen harikulade hallerin, tıpkı Hz. Musa'nın asasının yılan olması, Hz. Peygamber'in gökteki ayı ikiye bölmesi gibi birer mucize olarak Hz. İsa'ya verildiğini bildikleri halde onu çarpıtarak, tanrılık alametiymiş gibi sunmalarını açık bir dille ortaya koyan Allah-u Tealâ, bu konuda şöyle buyurdu:

“O, İsrail oğullarına bir elçi olacak (ve onlara şöyle diyecek:) Size Rabbinizden bir mucize getirdim. Çamurdan bir kuş sureti yapar ona üflerim ve Allah'ın izni ile o kuş oluverir. Yine Allah'ın izni ile körü ve alaca hastalığına yakalanan kişiyi iyileştiririm, ölüleri diriltirim. Ayrıca evlerinizde ne yiyip ne biriktirdiğinizi size haber veririm. Eğer inanan kimseler iseniz, bunda sizin için ibret vardır.”^[153] Ayette, Hristiyan

âlimlerinin gerçeği gizlemek için saptırdıkları konulara tek tek işaret eden Allah, yapılanların Allah'ın izni doğrultusunda, O'nun yaratması ile olduğunu açıklayarak bunların ilahlık alameti değil, peygamberlik işareti olarak ortaya konduğunu net bir şekilde ifade buyuruyor. Hz. İsa'nın babasız dünyaya teşrif etmesini de saptıran Hristiyanlara Allah, Hz. Âdem'i hatırlatarak, onun hem annesiz hem babasız olarak topraktan yaratıldığına işaret buyuruyor:

“Allah katında İsa'nın durumu, Âdem'in durumu gibidir. Allah onu topraktan yarattı. Sonra ona “Ol!” dedi. O da oluverdi.”^[154]

Üçün üçüncüsü sorusuna delil olarak sundukları, biz ifadesinden kastın teslis olmadığını ifade eden Allah celle alâ şöyle buyurdu:

“Allah, adaleti ayakta tutarak (delilleriyle) şu hususu açıklamıştır ki, kendisinden başka ilâh yoktur. Melekler ve ilim sahipleri de adalet ve hakkaniyetle şahâdet eder ki, ondan başka ilâh yoktur. O Azîzdır, Hakîmdir.”^[155]

Bütün bu gerçekleri inkâr etme sebebi de şöyle açıklanır:

“Doğrusu Allah katında din İslâm'dır. Kitap verilenler, kendilerine ilim geldikten sonra, yalnızca aralarındaki kıskançlık yüzünden ihtilafa düştüler. Allah'ın âyetlerini inkâr edenler bilmelidirler ki Allah'ın hesabı çok çabuktur.”^[156]

Elbette Allah celle alâ, bu ihtiras yüzünden hakikat apaçık bir şekilde ortaya çıksa da, Hristiyanların onları kabul etmemekte yine ısrar edeceklerini bilmekteydi. Bunun için Resulü'ne (a.s.m.), Necranlılar hakikati kabulde inat ederlerse çocuk ve kadınları da yanlarına çağırarak dua edip onları Allah'tan yalancılar üzerine lânet dilemeye davet etmesini emretti.^[157]

Allah Resulü (a.s.m.), kendisine inen ayetleri okuduktan sonra Necranlılar buna rağmen yüz çevirince onları lanetleştirmeye davet etti. Necranlılar, bu konuyu aramızda konuşalım, diyerek Allah Resulü'nden (a.s.m.) zaman istediler. Allah Resulü (a.s.m.) onlara bu konuda müsaade buyurdu.

Vakit dolunca Allah Resulü (a.s.m.), kızı Hz. Fatıma ile torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in elinden tutarak Necranlılar ile lanetleşmek için hazırlandı.

Necranlılar yalnız kalınca birbirlerine:

– Peygamberler ile lanetleşen hiçbir kavim iflah olmamıştır. Eğer onunla lanetleşmeye kalkışırsak ne biz kurtuluruz ne de arkada

bıraktığımız kavmimiz kurtulur. Herkes yok olur, dediler. Onlardan biri:

– Eğer, İslâm'ı kabul etmemekte kararlıysanız onunla anlaşama yapıp memleketimize geri dönelim, dedi.

Heyet bu sözleri yerinde bularak Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gitti. Ona lanetleşmek istemediklerini, kendisi ile anlaşma yapıp yurtlarına dönmeye karar verdiklerini söylediler ve:

– Halkımız hakkında neye hükmedersen ona razıyız. Hakkımızda bir hüküm ver, onu yerine getirip seninle bir anlaşma yapalım, dediler.

Bu teklif üzerine Allah Resulü (a.s.m.) Necranlılar için bir yazı yazdırarak, Necranlılar Müslümanların himayesi altına girmeyi kabul eden bir antlaşma imzaladılar.^[158]

Miras

Allah Resulü (a.s.m.) vefat edince onun mirası gündeme geldi. Bu konuda sahabeler farklı düşünüyordu. Hz. Ebû Bekir Peygamberlerin mirasının olmayacağını, Hz. Abbas, Hz. Ali ve Hz. Fatıma ise, Allah Resulü'nün (a.s.m.) mirasının kendilerine verilmesi gerektiğini düşünüyordu.

Âişe annemizden rivayet edilir:

“Allah Resulü (a.s.m.) vefat ettikten bir süre sonra Hz. Fatıma, Hz. Ebû Bekir'e birini göndererek miras hakkındaki düşüncelerini öğrenmek istediğini bildirdi. Ayrıca Allah Resulü'nün (a.s.m.) Medine, Fedek ve Hayber Savaşında payına düşen malları talep etti. Hz. Ebû Bekir:

Allah Resulü'nün (a.s.m.) “Bizim, bıraktıklarımıza varis olunamaz. Onlar sadakadır. Ondan öncelikle Muhammed'in ailesi faydalanır. Ancak yiyeceklerinden fazlasını alamazlar” hadisini hatırlatarak:

– Vallahi! Allah Resulü'nün (a.s.m.) mallarından onun zamanında ailesine ne veriliyorduyorsa ondan başkasını veremem. Allah Resulü (a.s.m.) ne yaptı ise ben de öyle yaparım, dedi.

Hz. Fatıma onun bu sözlerini duyunca, Hz. Ebû Bekir'e kırıldı. Hz. Fatıma'nın kırılmasına üzülen Hz. Ebû Bekir:

– Nefsim yedi kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, Allah Resulü'nün (a.s.m.) yakınları benim için kendi yakınlarımdan önce gelir. Benimle sizin arasında şu mallar yüzünden olan çekişmeyi

yapmaktaki kastım vallahi iyiliği terk etmek değildir. Ben sadece Allah Resulü'nün yaptığı (a.s.m.) bir şeyi ondan gördüğüm şekilde yapmak istiyorum, dedi.^[159]

Hız. Ebû Bekir'in konu ile ilgili düşüncelerini öğrenen Hız. Fatıma, Ebû Bekir efendimizin yanına giderek onunla konuştu.

Ümmü Hâni anlatıyor:

"Hız. Fatıma, Hız. Ebû Bekir'in yanına giderek:

– Sen öldüğünde sana kim mirasçı olacak, diye sordu. O:

– Çocuklarım ve ailem, dedi. Hız. Fatıma:

– Peki ben niçin varis olamıyorum? Allah Resulü'nün mirası niçin bizden başkasına veriliyor, diye sordu. Hız. Ebû Bekir:

– Ey Allah Resulü'nün (a.s.m.) mübarek kızı! Vallahi bende senin babandan miras kalan ne arazi, ne altın ve gümüş, ne köle, ne de mal var, dedi. Hız. Fatıma:

– Savaşlarda onun payına düşenleri Allah bize verdi. Onlar sende değil mi, diye sordu. Hız. Ebû Bekir:

– Allah Resulü (a.s.m.) onlar hakkında; 'Onlar bizim yiyeceğimizdir. Allah, onlarla bizi doyuruyor, öldüğümde ise onlar Müslümanlara kalır' buyurdu, dedi."^[160]

Hız. Ebû Bekir'in vefatından sonra, Hız. Abbas ve Hız. Ali konuyu tekrar gündeme getirerek Hız. Ömer'le görüştüler. Hız. Ömer onlara yalnızca Medine'deki malları verdi. Fedek arazisini ve Hayber'den Allah Resulü'nün (a.s.m.) payına düşenleri vermedi.^[161]

Barış

Âlemlerin Efendisinden ayrı kalmaya daha fazla tahammül edemeyen Hız. Fatıma hastalandı. Allah Resulü'nün (a.s.m.) hatırasına sonsuz saygısı olan Hız. Ebû Bekir Ehl-i Beytin annesi, Resulullah'ın ciğerparesini ziyarete gitti. İçeri girmek için izin istedi. O sırada evde bulunan Hız. Ali:

– Ey Fatıma! Ebû Bekir içeri girmek için senden izin istiyor, içeri gelmesini ister misin, diye sordu. Hız. Fatıma:

– Evet, dedi.

Ebû Bekir efendimiz, içeri girip annemizin gönlünü almaya çalıştı. Bir ara şöyle dedi:

– Vallahi! Ben evimi, malımı, ailemi ve kabilemi, sadece Allah'ın, Resulü'nün ve siz Ehl-i Beytin rızasını kazanmak için terk edip hicret

ettim! deyince Hz. Fatıma;

– Yâ Ebâ Bekir! Senden razıyım, hakkım sana helal olsun! diye cevap verdi.

Ebû Bekir efendimiz ziyaretin sonunda Hz. Fatıma'nın gönlünü almış olarak annemizin huzurundan ayrıldı.^[162] Böylece aralarındaki kırgınlık ve soğukluk giderildi.

[151]. İbn Hişam, Sîretu'n-Nebeviyye, 1/32-34.

[152]. Ali b. Hüseyin Ali Ahmedî, Mekâtîbu'r-Rasûl, 1/176.

[153]. Âl-i İmrân, 3/49.

[154]. Âl-i İmrân, 3/59.

[155]. Âl-i İmrân, 3/18.

[156]. Âl-i İmrân, 3/19.

[157]. Bakınız, Âl-i İmrân, 3/61-63.

[158]. Belâzurî, Futûhu'l-Buldân, 1/71.

[159]. Buhârî, Ashâbu'n-Nebî, 12; Müslim, Cihâd, 52; Müsned, 1/9.

[160]. Tirmizî, Siyer, 44; İbn Sa'd, Tabakât, 2/314.

[161]. Müslim, Cihâd, 54.

[162]. Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. şahıs.

“O, İsrail oğullarına bir elçi olacak (ve onlara şöyle diyecek:) Size Rabbinizden bir mucize getirdim. Çamurdan bir kuş sureti yapar ona üflerim ve Allah'ın izni ile o kuş olur. Yine Allah'ın izni ile körü ve alaca hastalığına yakalanan kişiyi iyileştiririm, ölüleri diriltirim. Ayrıca evlerinizde ne yiyip ne biriktirdiğinizi size haber veririm. Eğer inanan kimseler iseniz, bunda sizin için ibret vardır.” Ayette, Hristiyan âlimlerinin gerçeği gizlemek için saptırdıkları konulara tek tek işaret eden Allah, yapılanların Allah'ın izni doğrultusunda, O'nun yaratması ile olduğunu açıklayarak bunların ilahlık alameti değil, peygamberlik işareti olarak ortaya konduğunu net bir şekilde ifade buyuruyor. Hz. İsa'nın babasız dünyaya teşrif etmesini de saptıran Hristiyanlara Allah, Hz. Âdem'i hatırlatarak, onun hem annesiz hem babasız olarak topraktan yaratıldığına işaret buyuruyor:

– Allah Resulü (a.s.m.) onlar hakkında; ‘Onlar bizim yiyeceğimizdir. Allah, onlarla bizi doyuruyor, öldüğümde ise onlar Müslümanlara kalır’ buyurdu, dedi.”

. Müslim, Cihâd, 54.

. Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. şahıs.

. Tirmizî, Siyer, 44; İbn Sa'd, Tabakât, 2/314.

- . Belâzurî, Futûhu'l-Buldân, 1/71.
- . Buhârî, Ashâbu'n-Nebî, 12; Müslim, Cihâd, 52; Müsned, 1/9.
- . İbn Hişâm, Sîretu'n-Nebeviyye, 1/32-34.
- . Ali b. Hüseyin Ali Ahmedî, Mekâtîbu'r-Rasûl, 1/176.
- . Âl-i İmrân, 3/49.
- . Âl-i İmrân, 3/59.
- . Âl-i İmrân, 3/18.
- . Âl-i İmrân, 3/19.
- . Bakınız, Âl-i İmrân, 3/61-63.

Elbette Allah celle alâ, bu ihtiras yüzünden hakikat apaçık bir şekilde ortaya çıksa da, Hristiyanların onları kabul etmemekte yine ısrar edeceklerini bilmekteydi. Bunun için Resulü'ne (a.s.m.), Necranlılar hakikati kabulde inat ederlerse çocuk ve kadınları da yanlarına çağırarak dua edip onları Allah'tan yalancılar üzerine lânet dilemeye davet etmesini emretti.

“Allah katında İsa'nın durumu, Âdem'in durumu gibidir. Allah onu topraktan yarattı. Sonra ona “Ol!” dedi. O da oluverdi.”

“Doğrusu Allah katında din İslâm'dır. Kitap verilenler, kendilerine ilim geldikten sonra, yalnızca aralarındaki kıskançlık yüzünden ihtilafa düştüler. Allah'ın âyetlerini inkâr edenler bilmelidirler ki Allah'ın hesabı çok çabuktur.”

Necran; Yemen ile Mekke arasında 73 yerleşim biriminden oluşan bir bölgedir. Halkın Hristiyanlığı kabul etmesi çok erken dönemlerde olmuştur.

Hiz. Ebû Bekir'in vefatından sonra, Hiz. Abbas ve Hiz. Ali konuyu tekrar gündeme getirerek Hiz. Ömer'le görüştüler. Hiz. Ömer onlara yalnızca Medine'deki malları verdi. Fedek arazisini ve Hayber'den Allah Resulü'nün (a.s.m.) payına düşenleri vermedi.

– Nefsim yedi kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, Allah Resulü'nün (a.s.m.) yakınları benim için kendi yakınlarımdan önce gelir. Benimle sizin arasında şu mallar yüzünden olan çekişmeyi yapmaktaki kastım vallahi iyiliği terk etmek değildir. Ben sadece Allah Resulü'nün yaptığı (a.s.m.) bir şeyi ondan gördüğüm şekilde yapmak istiyorum, dedi.

“Allah, adaleti ayakta tutarak (delilleriyle) şu hususu açıklamıştır ki, kendisinden başka ilâh yoktur. Melekler ve ilim sahipleri de adalet ve

hakkaniyetle şahâdet eder ki, ondan başka ilâh yoktur. O Azîzdir, Hakîmdir.”

Ebû Bekir efendimiz ziyaretin sonunda Hz. Fatıma’nın gönlünü almış olarak annemizin huzurundan ayrıldı. Böylece aralarındaki kırgınlık ve soğukluk giderildi.

Hudeybiye Anlaşmasından sonra, Mekkelilerle mücadeleyi fiili olarak durduran Allah Resulü (a.s.m.), birçok mektup yazdırarak, bunları Krallara, din adamlarına, büyük kabile reislerine gönderdi. Bu yolla diğer topluluklarla çok ciddi bir ilişki içine girildi. Gönderdiği bu mektuplarla Allah Resulü (a.s.m.) kralları, liderleri ve din adamlarını İslâm’a davet etti. Allah Resulü’nün (a.s.m.) İslâm’a davet ettiği toplumlardan biri de Necran halkıdır. Allah Resulü (a.s.m.), hicretin 7. yılında Necranlıların dini lideri, Ebû Hâris b. Alkame’ye bir mektup göndererek onun şahsında halkı İslâm’a davet etti.

Bu teklif üzerine Allah Resulü (a.s.m.) Necranlılar için bir yazı yazdırarak, Necranlılar Müslümanların himayesi altına girmeyi kabul eden bir antlaşma imzaladılar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kişiliği

Faziletleri

Allah Resulü'nün (a.s.m.) kızı ve Ali efendimizin eşi olması; belki de en önemlisi Allah Resulü'nün soyunun kendisiyle devam etmesi, bir başka deyişle peygamber soyunun annesi olması gibi sebepler Hz. Fatıma'yı çok önemli biri kılmıştı.

Elbette bize gelen bilgiler onun faziletini anlatmaya, kişiliğini tam olarak anlamamıza yetmeyecektir. Ancak bu bilgiler, günümüz insanına zirve bir model sunup problemleri çözmede zengin bir hazine, karanlık dünyamızda yolumuzu aydınlatacak bir ışık olacaktır.

Cennetle Müjdelenmesi

Hız. Fatıma, Allah Resulü'nün (a.s.m.) isim vererek bizzat cennetle müjdelediğı nadir insanlardan biridir.

Huzeyfe efendimizden rivayet edilir:

Allah Resulü (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Melek bana gelerek Fatıma'nın cennet hanımlarının seyyidesi olduğunu müjdeledi.”[\[163\]](#)

İkrime, Abdullah b.Abbas'tan nakleder:

Allah Resulü (a.s.m.) dört çizgi çizerek şöyle buyurdu:

“Cennet ehlinin hanımlarının en faziletlisi Hatice, Fatıma, Meryem ve Asiye'dir.”

Ebû Hüreyre ise şu hadisi rivayet eder:

“Hanımların en hayırlıları şu dört kişidir: Meryem, Asiye, Hatice ve Fatıma.”[\[164\]](#)

Hız. Ali'den rivayet edilir:

“Allah Resulü (a.s.m.) Fatıma hakkında şöyle buyurdu:

Allah, senin razı olduğundan razı olur, senin kızdığına kızar.”[\[165\]](#)

Hız. Âişe annemiz ise onun hakkında:

“Babasının dışında Fatıma'dan daha faziletli birini görmedim” derdi.
[\[166\]](#)

Tarih boyunca herkes, onu dili döndüğünce övgü ile andı. Bu övgüleri yazmak için kalemler tükenir, kâğıtlar yetersiz kalır. İmam Şâfii bir şiirinde o ve ailesi için şöyle der:

“Ey Allah Resulü'nün ev halkı!

Allah, indirdiğı Kur'ân'ında sizi sevmeyi farz kıldı.

Size salât etmeyen kişinin namazının kabul edilmeyecek olması, Övünmeniz için, size yeterli bir nedendir.”

Allah Sevgisi

Hız. Fatıma ve Hız. Ali'nin Allah sevgisi, haklarında indirilen “Onun sevgisi için miskine, yetime ve esire yemek yedirirler.” ayeti ile bizzat Allah tarafından övgü ile anlatılmaktadır. Ayetin iniş sebebini Abdullah b. Abbas şöyle anlatmaktadır:

“Hız. Hasan ile Hız. Hüseyin hastalanmışlardı. Torunlarının hastalandığını haber alan Allah Resûlü (a.s.m) aralarında Hız. Ebû Bekir ve Hız. Ömer'inde bulunduğı bir gurup sahabe ile birlikte ziyarete gitti. Ziyaret sırasında sahabelerden biri Hız. Ali'ye:

-Ey Hasan'ın babası! Çocuklarının iyileşmesi için bir şey adasan olmaz mı? diye söylediler. Hız. Ali, Hız. Fatıma ve cariyeleri Fıdde:

-Çocuklar iyileşirse, Rabbimize şükretmek için üç gün oruç tutacağız, diye nezrettiler. Çocukların ikisi de kısa zamanda iyileşti. Hız. Fatıma, eşi ve hizmetlisi oruç tutmaya niyet ettiler ama evde iftar için yiyecek hiç bir şey yoktu. Hız. Ali bir miktar yiyecek satın almak için Hayber Yahudilerinden Şemun'un yanına gitti. Ondan ücretini daha sonra ödemek üzere üç sa' arpa satın aldı. Hız. Fatıma bir sa' arpa ile evde bulunan herkese birer çörek pişirdi. Hız. Ali Allah Resûlü (a.s.m) ile akşam namazını kıldıktan sonra iftar etmek için evine geldi. Eşinin geldiğini gören Hız. Fatıma hemen sofrayı kurdu. Sofrada ekmek, biraz hububat ve biraz da tuz vardı. Tam yemeğe başlayacaklardı ki kapıya bir fakir geldi ve seslendi,

-Selamun aleyküm ey Ehl-i Beyt! Ben ümmeti Muhammed'in miskinlerinden biriyim. Gerçekten çok açım. Karnımı doyuracak bir şeyler verir misiniz? Beni burada doyururunki Allah'ta sizi vaad ettiğı cennette doyursun!

Hız. Ali adamın sesini duyunca eşine:

Fazilet ve yakîn sahibi Fatıma!

Ey bütün insanlığın hayırlısının kızı!

Şu ihtiyaç sahibi miskini gördün mü?

Kapımıza gelmiş, açlıktan kıvranıyor.

Halini Allah'a arz ederek, miskinlikten kurtulmak istiyor.

Bize açlıktan kıvrandıklarını söyleyerek, kıvranıyorlar...

Hız. Fatma eşine cevap verdi:

Emrin başım üzerine ey amcaoğlu!

Bunun için seni ne kınar, nede kayıp sayarım.

Yaptığım çörekleri ona veririm...

diyerek eşi ve kendi payını gelen miskine verdi. O gün iftarlarını su ile açtılar. Ertesi gün yine oruç tuttular. Akşam olunca Hz. Ali namaz için Mescid-i Nebevî'ye gitti. Namazdan sonra eve geldi. Hz. Fatıma yine bir sa' arpadan çörek yapmıştı. Hz. Ali gelince, iftar sofrasını hazırladı. Yemeğe başlayacakları sırada kapıya bir yetim geldi. İçerdekilere seslenerek:

-Ey Muhammed'in ev halkı! Ben muhacirler çocuğuyum. Babam şehit oldu. Beni doyurun ki Allah'ta vaad ettiği cennette sizi doyursun.

Yetimin sesini duyan Hz. Ali eşine dönerek:

Kerim efendinin kızı Fatıma!

Kötülüğü olmayan Nebinin kızı!

Allah bize yetim birini gönderdi.

Yetime merhamet eden, merhamet görür.

Ve selametle cennete gider.

Ayıplanan ebedî saadetten mahrum kalır...

Hz. Fatıma bir başka şiiirle eşine destek verdi. Kendi ve eşinin çöreklerini gelen yetime verince o gün yine su ile iftar ettiler. Üçüncü gün yine oruç tuttular. Hz. Ali akşam namazından gelince sofraya kuruldu. Bu kez kapıya Medine'de bulunan esirlerden biri geldi. Aç olduğunu söyleyerek yiyecek istedi. Sofradan çörekleri alan Hz. Ali kendi ve Hz. Fatma'nın çöreklerini esire verdi. Üç gündür hiçbir şey yemeyip yalnızca su ile iftarını açan Hz. Ali, adağının zamanı dolunca dördüncü gün, sağ eli ile oğlu Hz. Hasan'ın sol eli ile Hüseyin'in elinden tutarak Allah Resûlü'nün (a.s.m) yanına gitti. Açlıktan rengi solmuş, bitkin düşmüştü. Allah Resûlü (a.s.m) onu bu halde görünce buyurdu:

- Ey Hasan'ın babası, bu ne hal! Haydi, kızım Fatıma'nın yanına gidelim!

Eve gittiklerinde Hz. Fatıma'nın da açlıktan bitkin düştüğünü, karnının sırtına yapıştığını gördü. Açlığın şiddetinden gözleri kararıyordu. Allah Resûlü (a.s.m) onların açlıktan bu hale geldiğini öğrenince göz yaşlarını tutamadı. Ellerini açarak Rabbinden yardım istedi:

- Rabbim Muhammed'in Ehl-i Beyti açlıktan ölüyor! diyerek yalvardı. O sırada Cebrâil (a.s) gelerek:

- Salamün aleyküm! Allah size selam gönderdi ey Muhammed! Ehl-i beytini kutla!

- Ne ile?

- Onlara şu ayeti oku:

"... O kullar, şiddeti her yere yayılmış olan bir günden korkarak verdikleri sözü yerine getirirler.

Onlar, kendi canları çekmesine rağmen yemeği yoksula, yetime ve esire yedirdiler.

"Biz sizi Allah rızası için doyuruyoruz; sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür bekliyoruz." (derler).^[167]

Edebi

Süveyd b. Gafle anlatır:

"Bir gün, Hz. Ali çok acıkmıştı. Hz. Fatıma'ya:

– Allah Resulü'ne (a.s.m.) gidip bizim için biraz yiyecek istesen olur mu, diye sordu. Fatıma annemiz:

– Olur, dedi. Allah Resulü'nün (a.s.m.) evine giderek kapıyı çaldı. O sırada Ümmü Eymen annemiz, Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanında bulunuyordu. Kapı çalınca Efendimiz:

– Bu Fatıma'nın kapıyı çalış şeklidir. Her zaman geldiği vakitten farklı zamanda geldi, buyurdu. Ümmü Eymen kapıyı açınca Hz. Fatıma içeri girdi. Hal hatır sorduktan sonra, Ali efendimizin isteğini dolaylı olarak Allah Resulü'ne (a.s.m.) ileterek:

– Yâ Resulallah! Meleklerin gıdası tekbir, tahlil, tahmid ve tesbihtir. Bizim ki nedir, diye sordu.

Allah Resulü (a.s.m.) kızının ne dediğini anlamıştı. Kızına, insanların manevî gıdaya da en az maddi gıda kadar ihtiyacı olduğunu ifade etmek üzere, şöyle buyurdu:

– Beni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, Muhammed'in evinde otuz günden beri ocak yanmadı. Şu ara bize biraz keçi getirildi. İstersen sana, onlardan beş tanesinin verilmesini emredeyim, istersen size Cebrâil'in (a.s.) bana öğrettiği beş kelimeyi öğreteyim, buyurdu. Mesajı alan annemiz, manevî gıdayı tercih ederek:

– Bana Cebrâil’in (a.s.) öğrettiği beş kelimeyi öğret, dedi. Allah Resulü (a.s.m.):

– Ey Fatıma şöyle dua et:

‘Ey ilklerin ilki!

Ey sonuncuların sonuncusu!

Ey kuvvet sahibi!

Ey düşkünlere acıyan!

Ey merhametlilerin en merhametlisi!’ buyurdu.

Hz. Fatıma Hz. Ali’nin yanına geri dönünce, Ali efendimiz ona:

– Ne yaptın, diye sordu. Hz. Fatıma:

– Dünya için gittim, ahiret için döndüm, buyurarak durumu anlattı. Ali efendimiz onu tebrik ederek:

– Bugün senin için çok hayırlı bir gün oldu, dedi.”^[168]

Büyük âlim Zehebî ise annemizin kişiliği hakkında şöyle der:

“Allah Resulü (a.s.m.) onu çok sever, ona ikramda bulunur, sırlarını onunla paylaşırdı. O çok sabırlı, dindar, hayırlı, kanaatkâr, gûnahtan sakınan ve Rabbine şükreden, bir hanımdı.”^[169]

Fatıma annemizi ziyaret eden Hz. Ömer, onun yanına gidince:

– Ey Fatıma! Vallahi Allah Resulü’nün (a.s.m.) senden daha çok sevdiği birini görmedim. Yemin ederim ki, benim de babandan sonra en çok sana muhabbet ve hürmetim var, dedi.

Babasının Hatırasına Değer Vermesi

Abdullah b. Mes’ud anlatıyor:

Bir gün bir adam Allah Resulü’nün (a.s.m.) kızı Hz. Fatıma’nın yanına geldi. Ona:

– Ey Allah Resulü’nün (a.s.m.) kızı! Resulullah sana hoşuna giden bir şey bıraktı mı, diye sordu. Hz. Fatıma, cariyesine seslenerek:

– Şu hurma dalını bana getir! dedi.

Cariye aradığı halde onu bulamadı. Allah Resulü’nü (a.s.m.) çok seven Hz. Fatıma onun anısına da son derece önem verirdi. Cariye hurma dalını bulamayınca heyecanlanan Hz. Fatıma:

– Yazık sana! İyice arayıp onu mutlaka bul! O benim için Hasan ve Hüseyin kadar değerlidir, dedi.

Cariye biraz daha arayınca onu buldu.^[170]

Zühdü Tercih Etmesi

İslâm; hedef, gaye ve niyet Allah rızası olduğu sürece, kişiyi meşru daire içinde serbest bırakmış, ona dünya nimetlerini ve zevklerini yasaklamamıştır. Ancak, kişiden her şartta sorumluluğunu yerine getirmesini, bundan sonra takdire rıza göstermesini istemiştir.

Allah Resulü (a.s.m.) kendisine dünya nimetleri arz olduğu halde, pek çok hikmete binaen kendi adına dünyadan yüz çevirerek zühdü tercih etmiştir. Zaman zaman sahabelerini zühdde teşvik etse de, Fatıma annemiz için zühdü özellikle istemiştir. Annemiz de Allah Resulü'nün (a.s.m.) işaretini kavrayarak zühdü kendine hayat düsturu etmiştir.

Allah Resulü'nün (a.s.m.), kızını zühdde teşvik ettiği pek çok örneği vardır. Bunlardan bir kısmını başka vesilelerle zikrettik. Diğer bir kısmı ise şöyledir:

Büreyde'den rivayet edilir:

Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bana, "Ey Büreyde! Kalk Fatıma'yı ziyarete gidelim" buyurdu. Birlikte Fatıma'nın evine gittik. İçeri girdiğimizde babasını gören Fatıma ağlamaya başladı. Allah Resulü (a.s.m.) "Niçin ağlıyorsun ey kızım?" diye sordu. Fatıma annemiz birkaç kelime ile durumunu çok veciz bir şekilde şöyle özetleyerek "Yiyeceğin azlığından, üzüntünün çokluğundan ve hastalığın şiddetinden ağlıyorum" dedi. Allah Resulü (a.s.m.) "Vallahi, Allah katında olan şeyler, senin istediklerinden daha hayırlıdır ey Fatıma! Seni ahlakın öncüsü, herkesten daha âlim ve güzel huylu biri ile evlendirmemden razı değil misin? Vallahi, iki oğlun da cennet ehli gençlerinin efendisi olacaklar" buyurdu.^[171] Enes b. Mâlik'ten rivayet edilir:

"Hz. Fatıma, evliliğinin ilk günlerinde Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına giderek:

– Yâ Resulallah! Sadece gece üzerinde yatıp uyuduğumuz, gündüzleri ise üzerine su serpip temizleyerek oturduğumuz bir koyun postumuz var, diyerek yokluktan şikayet etti. Allah Resulü (a.s.m.) ona:

– Sabret ey kızım! Hz. Musa (a.s.) da eşi ile on yıl boyunca cübbesinin üzerinde yattı, buyurarak kızını zühd hayatına teşvik etti."^[172]

Allah Resulü (a.s.m.) kendi gibi, kızının ve onun ailesinin de dünyaya en küçük şekilde meyletmesini istemiyor, bunun işareti

sayılacak, haram olmayan meşru şeylerden bile uzak durmasını istiyordu. Hz. Ömer'den rivayet edilir:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) Fatıma'nın evine gitti. Ancak içeri girmeden kapıdan döndü. Hz. Fatıma babasının içeri girmeyip de kapıdan döndüğünü fark edince çok üzüldü. Bir süre sonra Hz. Ali eve geldiğinde Hz. Fatıma'nın çok üzüntülü olduğunu gördü ve ona:

– Neyin var, diye sordu. Hz. Fatıma:

– Biraz önce Resulullah eve geldi. Ama içeri girmedi, dedi ve eşinden, hemen Allah Resulü'ne (a.s.m.) gidip niçin içeri girmediğini öğrenmesini istedi. Hz. Ali, Allah Resulü'ne (a.s.m.) giderek:

– Yâ Resulallah! Eve gelip de içeri girmediğiniz için Fatıma çok üzölmüş. Niçin içeri girmediniz, diye sorunca, Allah Resulü (a.s.m.):

– Kapıda işlemeli, süslü bir örtü gördüm. Onun için geri döndüm. Benim dünya ile ne işim olur? buyurdu.

Hz. Ali geri dönüp Allah Resulü'nün sözlerini eşine anlattı. Hz. Fatıma, Hz. Ali'yi tekrar gönderdi ve:

– Sor bakalım, Allah Resulü (a.s.m.) örtüyü ne yapmamı ister, dedi.

Hz. Ali soruyu Resulullah'a yöneltince, Allah Resulü (a.s.m.):

– Örtüyü falan kişinin ailesine göndersin! Onların örtüye ihtiyaçları var, buyurdu.”^[173]

Büyük muhaddis, Buhâri şârihi Aynî, konu ile ilgili olarak:

“Ya örtü ipek olduğu ve Allah Resulü (a.s.m.), ailesinden birinin dünyaya meyledip, ipek bir örtüyü kullanmasını hoş görmediği için ya da o örtüyü lüks görüp ailesini ondan uzak tutmak istediği için bu şekilde davrandı” demektedir.^[174]

Allah Resulü (a.s.m.), içinde Hz. Ali'nin de bulunduğu bir ordu ile sefere çıkmıştı. Fatıma annemiz, her zaman olduğu gibi yine onların esenlik içinde dönmeleri için dua ediyordu. Allah celle alâ duasını kabul etmiş ve onların sağlık ve afiyet haberini almıştı. Eşini ve babasını en güzel şekilde karşılamak için hazırlık yapan Hz. Fatıma, bileziklerini, küpelerini taktı, gümüş işlemeli örtüsünü kapının üzerine astı. Çocuklarını da hazırlayarak heyecanla beklemeye başladı.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) hizmetlilerinden Sevban anlatıyor:

“Allah Resulü (a.s.m.) bir sefere çıkarken en son Fatıma ile görüşür. Seferden döndüğünde de ilk olarak onun yanına uğrardı. Yine bir seferden dönen Allah Resulü (a.s.m.) adeti olduğu üzere Hz. Fatıma'yı görmek için evine yöneldi. Kapıda bir örtü, Hasan ile

Hüseyin'in kollarında ise gümüş bilezikler vardı. Allah Resulü (a.s.m.) kapıya kadar geldiği halde içeri girmeyip kapıdan geri döndü. Fatıma Allah Resulü'nün (a.s.m.) kapıdaki örtü ve çocukların kollarındaki gümüş bileziklerden dolayı içeri girmediğini düşünerek çok üzüldü. Hemen kapıdaki örtüyü çıkardı. Sonra çocuklarının kollarındaki bilezikleri alarak onları ikiye böldü ve parçalarını çocuklara verdi. Hasan ile Hüseyin ağlayarak dedelerinin yanına geldiler. Allah Resulü (a.s.m.) durumu anladı. Çocukların ellerindeki bilezik parçalarını alarak Sevban'a verdi. Ona:

– Bunları Medine'deki falan aileye götür. Onlara benim şöyle dediğimi söyle: “Bu bilezik parçaları benim aile halkımdır. Onların bu dünya hayatında, dünyaya ait bu tür takılar takmalarından hoşlanmıyorum” buyurdu. Daha sonra bana:

– Ey Sevban! Fatıma'ya bir örtü, çocuklara da fildişinden yapılmış bilezik al! buyurdu.”^[175]

Sevban efendimiz anlatıyor:

“Bir gün genç bir hanım Allah Resulü'nün (a.s.m.) huzuru saadetlerine girdi. Elinde göz alıcı büyüklükte altından bir yüzük vardı. Allah Resulü (a.s.m.) yüzüğü görünce çok rahatsız oldu. Asası ile hafifçe eline vurarak:

– Allah'ın elindekini ateşe çevirmesinden hoşlanır mısın? buyurdu. Hanım, Hz. Fatıma'nın yanına giderek Allah Resulü'nün (a.s.m.) kendisine yaptığını ona anlattı. Daha sonra bir ara Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte Fatıma'nın ziyaretine gittik. Allah Resulü (a.s.m.) içeri girmek için izin istedi. Kapının yanına gelince, genç hanımın kendisine anlattıkları aklına gelen Fatıma annemiz, boynuna taktığı kolyesinin mahsurlu olup olmadığını öğrenmek istedi. Biz içeri girmeden boynundan altın kolyeyi çıkardı. Onu eline alarak Allah Resulü'ne (a.s.m.) gösterdi. Biraz da sitemle:

– Şu altın kolyeye bak! Bunu bana Hasan'ın babası hediye etti, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) Fatıma'ya:

– Ey Fatıma, İnsaf et! İnsanların sana “Fatıma b. Muhammed'e bakın, elinde ateşten bir gerdanlık var.” demelerinden hoşlanır mısın? buyurdu.

Hz. Fatıma anlaması gerekeni anlamış, dersini almıştı. Babası onun dünyadan yüz çevirmesini istiyordu. Kolyeden kurtulmaya karar verdi. Allah Resulü (a.s.m.) çıkınca, Fatıma annemiz hemen gidip

gerdanlığını sattı. Parası ile bir köle satın aldı ve köleyi azad etti. Hz. Fatıma'nın yaptıkları Allah Resulü'ne (a.s.m.) anlatıldığında, kızının yaptıklarına çok sevinen Efendimiz:

– Fatıma'yı ateşten koruyan Allah'a hamd ederim, diye dua etti.”^[176]

Hanımların Hanımefendisi

İmran b. Husayn anlatıyor:

“Fatıma hastalandığı zaman Allah Resulü (a.s.m.) onu ziyarete gitmişti. Ona:

– Nasılsın? Kendini nasıl hissediyorsun, diye sorunca, Fatıma:

– Rahatsızım, yiyecek bir şeyim olmadığı için aç olmam rahatsızlığımı daha da artırıyor, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) onu teselli ederek:

– Ey kızım! Dünyadaki hanımların hanımefendisi olmak istemez misin? buyurdu. Fatıma:

– Peki Meryem, diye sordu. Allah Resulü (a.s.m.):

– O kendi zamanındaki kadınların hanımefendisi, sen de kendi zamanındaki kadınların hanımefendisi olacaksın, buyurdu. Fakirlikten dolayı eşine kızmaması için de şöyle buyurdu:

– İyi bil ki! Ben seni dünya ve ahiret efendisi ile evlendirdim.”^[177]

Kerâmeti

Fatıma annemiz akıllı, âlim, âbid ve zâhid biri olduğu gibi, aynı zamanda kerâmet sahibiydi de. Sahabe efendilerimiz, kerâmetlerini titizlikle gizleseler de, bazen bir hikmete mebni olarak göstermek durumunda kalabilirlerdi. İşte bu anlardan biri:

Câbir b. Abdullah'tan rivayet edilir:

“Allah Resulü (a.s.m.) günlerdir aç duruyor, ancak sabredip durumunu kimseye bildirmiyordu. Açlığı dayanılmaz hale gelince, hanımlarının yanına gitti. Ancak onlarda da yiyecek bir şey yoktu. Onların yanından ayrılarak Hz. Fatıma'nın yanına geldi. Ona:

– Kızım yiyecek bir şey var mı, karnım çok aç? buyurdu. Hz. Fatıma:

– Hayır, ya Resulallah! Yiyecek hiçbir şey yok, dedi.

Ancak babasının durumu onu çok üzdü. Allah Resulü (a.s.m.) ayrıldıktan bir süre sonra komşularından biri annemize iki çörek ve

biraz da et gönderdi. Yiyecekleri alan annemiz gelen yiyecekten dolayı çok sevindi. Ancak gelen yiyecek bir iki kişiye yetecek kadardı. Annemiz yiyeceği bir kabın içine koyarak:

– Vallahi Resulullah'ı kendime ve aileme tercih ederim, diyerek babasını çağırması için Hasan efendimizi ona gönderdi. Allah Resulü (a.s.m.) gelince:

– Komşulardan biri biraz yiyecek göndermişti. Onu senin için sakladım, dedi. Kabı Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına götürmek için kapağını açınca, tamamen dolu olduğunu gördü. Hayretler içinde kaldı ve yemeğin Allah celle alâ tarafından bereketlendirildiğini anladı. Hiçbir şey söylemeden yemeği Allah Resulü'ne (a.s.m.) uzattı. Resulullah yemeği görünce, tıpkı Zekeriya Peygamberin Hz. Meryem'e dediği gibi:

– Bu sana nereden geldi Ey Fatıma, diye sordu. Annemiz de:

– Allah tarafından gönderildi, “Muhakkak ki Allah dilediğini hesapsız olarak rızıklandırır.”^[178] dedi. Allah Resulü (a.s.m.) kızına ihsan ettiği lütuftan dolayı Allah'a hamd etti. Onu Meryem annemize benzeterek:

– Seni İsrail oğulları kadınlarının hanımefendisinin durumuna getiren Allah'a hamdolsun. O da kendisine rızık verildiğinde “Bu Allah'tandır” derdi, buyurdu.

Annemiz yemeğe başlamadan önce birini Hz. Ali'yi çağırarak için gönderdi.

Hz. Ali gelince, oturup hep beraber yemek yediler. Artan yemekten daha sonra Allah Resulü'nün (a.s.m.) bütün eşlerine gönderildi. Ancak yemekten hiçbir şey eksilmemiş gibiydi. O, hala aynı şekilde duruyordu. Kalan yemek bütün komşulara dağıtıldı. Allah celle alâ yemeği inanılmaz derecede bereketlendirmişti.”^[179]

Selmân-ı Fârisi anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bana:

– Fatıma'nın yanına git onun sana ihtiyacı var, buyurdu. Hemen Fatıma'nın yanına gittim. İzin alarak içeri girdim. Fatıma o sırada evin ortasında oturuyordu. Beni görünce tebessüm etti ve:

– Müjdeler olsun ey Selmân! dedi. Ben:

– Allah celle alâ seni de hayırla müjdelesin ey hanımım! dedim. O:

– Dün gece, her zaman kılmayı adet edindiğim namazı kıldıktan sonra yatağıma uzandım. Henüz uykuya geçmeden uyku ile

uyanıklık arasında gökyüzünün kapılarının açıldığını gördüm. O sırada gökten şimdiye kadar kendilerinden daha güzelini görmediğim üç huri indi. Onlardan birine:

- Sen kimsin, diye sordum. O:
- Ben Mikdâde'yim. Mikdâd b. Esved için yaratıldım, dedi. İkinciye:
- Sen kimsin, diye sordum. O:
- Ben Zerre'yim. Ebû Zer el-Gıfâri için yaratıldım, dedi. Üçüncüye:
- Sen kimsin, diye sordum. O:
- Ben Selmâ'yım? Selmân-ı Fârisî için yaratıldım, dedi. Devamla:
- Güzellikleri beni hayran bıraktı, dedi.^[180]

Sabri

Hiz. Fatıma, Efendimizin işareti ile zühdü tercih edince, onun gereğı olan sabra sarıldı. Hayatı zorluklarla geçen annemiz, hep sabretti. Bunun için ne eşine ne de başkasına sitem etti.

Başlangıçta, fakir biri olan Hiz. Ali ile evlendiğı için ağlamış, evin zor işlerinin altından kalkmak için carıye istemiş ve evliliğinin ilk günlerinde eşiyile tartışmıştı. Ama Allah Resulü (a.s.m.) ona, kendisi gibi zühd yolunu tercih etmesini işaret buyurunca, bütün olumsuzlukları bir kenara bırakarak sabrın zirvesine çıktı. Takatinin kesildiğı yerde ise Allah'ın rahmet kapıları açıldı.

İmran b. Husayn anlatıyor:

“Hicab ayeti inmeden önce bir gün Resulullah ile bulunduğum sırada Fatıma annemiz gelip Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanında durdu. Allah Resulü (a.s.m.) başını kaldırıp kızına baktı. Fatıma annemizin yüzündeki kan çekilmiş, şiddetli açlıktan dolayı yüzü sapsarı kesilmişti. Onu bu halde görünce çok üzülen Resulullah, tekrar kızının yüzüne bakarak:

- Yaklaş ey Fatıma! buyurdu. Hiz. Fatıma yaklaşınca:
- Daha da yaklaş! buyurdu. Fatıma annemiz yaklaşp tam önüne gelince, Allah Resulü (a.s.m.) ellerini kaldırdı kızının karnı üzerine koydu. Parmaklarını açarak:
- Ey açları doyuran, zorlukları ve sıkıntıları kaldıran Allahım! Kızımın sıkıntısını kaldır! diye dua buyurdu.

O anda Fatıma annemizin yüzünün sarartısı gitti, yüzüne kan geldi. Daha sonra Fatıma annemize rastladığımda ona, halini sordum. Bana:

– Ey İmran! O günden sonra bir daha acıkmadım, dedi.”^[181]

Hayâsı

Hız. Fatıma son derece hayâ sahibiydi. Hatta onun bu hayâsı vefatına çok açık bir şekilde yansıdı.

Ali efendimizden nakledilir:

“Allah Resulü (a.s.m.) şöyle buyurdu:

– Kıyamet günü olunca biri perde arkasından şöyle seslenecek:

– Ey İnsanlar! Muhammed b. Fatıma geçiyor. O geçinceye kadar başınızı eğin, gözlerinizi kapayın!”^[182]

Cennet Yemeği

Ca’fer b. Muhammed’den rivayet edilir:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) Hız. Fatıma’nın evine gitti ve yemek istedi. Ancak Fatıma annemizin evinde yiyecek bir şey yoktu. Allah Resulü (a.s.m.) Fatıma’ya:

– Belki de yiyecek bir şeyler vardır? buyurdu. Hız. Fatıma:

– Resulullah, bizim evde olanı bizden daha iyi bilir, dedi.

O sırada Hasan ile Hüseyin efendimiz içeri girerek annelerinden yiyecek istediler. Allah Resulü (a.s.m.) yerinden kalkıp iki rekât namaz kıldı. Sonra iç odaya giderek iki rekât daha namaz kıldı. O sırada gökten içinde Hicaz hurması, Taif üzümü, Şam çöreği bulunan bir tabak indi. Allah Resulü (a.s.m.) yiyeceği ev halkının önüne koydu. Ev halkı tabağın içindekileri yedikçe yerine yenisi geliyordu.

Onlar yemek yerken kapıya bir dilenci geldi. Allah Resulü (a.s.m.) onu geri çevirdi. Hız. Fatıma:

– Yâ Resulallah! Sen isteyeniyi geri çevirmezdin, dedi.

Allah Resulü (a.s.m.) susup cevap vermedi. Biraz sonra dilenci yeniden geldi. Yine dilenciyi geri çevirdi. Hız. Fatıma tekrar bunun sebebini sordu. Allah Resulü (a.s.m.):

– O dilencinin kim olduğunu biliyor musun, diye sordu. Fatıma annemiz:

– Hayır, bilmiyorum, dedi. Allah Resulü (a.s.m.):

– O şeytandır. Kendini gizleyerek bu şekilde geldi. Maksudı Allah’ın ona yedirmediği cennet meyvelerini yemek. Yediğimiz bu yemeği, Cebrâil (a.s.) cennetten bizim için getirdi, buyurdu. Ev halkı yiyip doyunca tabak tekrar göğe çekildi.”^[183]

- [163]. Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. şahıs.
- [164]. İbn Hacer, İsâbe, 11579. sahabe.
- [165]. İbn Hacer, İsâbe, 11579. sahabe.
- [166]. İbn Hacer, İsâbe, 11579. sahabe.
- [167]. İnsân, 76/1-9; Kurtubî, Ahkâmü'l-Kur'ân, 10/110; Âlûsî, Ruhu'l-Meânî, 16/270; Razî, Tefsiru'l-Kebîr, 30/244.
- [168]. el-Hindî, Kenzü'l-Ummâl, 1/302.
- [169]. Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. şahıs.
- [170]. Taberânî, el-Mu'cemü'l-Kebîr, 22/413.
- [171]. İbn Manzûr, Muhtasarü Tarihi Dımaşk, 17/341.
- [172]. Zerkânî, Şerhu'l-Mevâhibü'n-Ledüniyye, 2/367.
- [173]. Buhârî, Hibe, 27; Ebû Dâvud, Libas, 43.
- [174]. 'Aynî, Umdetü'l-Kârî, 2/435.
- [175]. Ebû Dâvud, Tereccül, 21.
- [176]. Nesâî, Zînet, 39; Müsned, 5/278.
- [177]. Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. şahıs.
- [178]. Âl-i İmrân, 3/37.
- [179]. İbn Kesîr, Tefsiru'l-Kur'âni'l-Azîm, 2/29; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/47.
- [180]. İbn Manzûr, Muhtasarü Tarihi Dımaşk, 25/220.
- [181]. Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 6/108.
- [182]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe.
- [183]. Nisâbü'rî, Şerefü'l-Mustafâ, 647. madde.
- O şeytandır. Kendini gizleyerek bu şekilde geldi. Maksudı Allah'ın ona yedirmedığı cennet meyvelerini yemek. Yediğimiz bu yemeği, Cebrâil (a.s.) cennetten bizim için getirdi, buyurdu. Ev halkı yiyip doyunca tabak tekrar göğe çekildi.”
- “Melek bana gelerek Fatıma'nın cennet hanımlarının seyyidesi olduğunu müjdeledi.”
- Bugün senin için çok hayırlı bir gün oldu, dedi.”
- “Biz sizi Allah rızası için doyuruyoruz; sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür bekliyoruz.” (derler).”
- Fatıma'yı ateşten koruyan Allah'a hamd ederim, diye dua etti.”
- Cariye biraz daha arayınca onu buldu.
- Ey İnsanlar! Muhammed b. Fatıma geçiyor. O geçinceye kadar başınızı eğin, gözlerinizi kapayın!”

– Sabret ey kızım! Hz. Musa (a.s.) da eşi ile on yıl boyunca cübbesinin üzerinde yattı, buyurarak kızını zühd hayatına teşvik etti.”

– Güzellikleri beni hayran bıraktı, dedi.

– Ey Sevban! Fatıma’ya bir örtü, çocuklara da fildişinden yapılmış bilezik al! buyurdu.”

– Allah tarafından gönderildi, “Muhakkak ki Allah dilediğini hesapsız olarak rızıklandırır.” dedi. Allah Resulü (a.s.m.) kızına ihsan ettiği lütuftan dolayı Allah’a hamd etti. Onu Meryem annemize benzeterek:

– Örtüyü falan kişinin ailesine göndersin! Onların örtüye ihtiyaçları var, buyurdu.”

Allah, senin razı olduğundan razı olur, senin kızdığını kızar.”

– İyi bil ki! Ben seni dünya ve ahiret efendisi ile evlendirdim.”

. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 17/341.

. Taberânî, el-Mu`cemü’l-Kebîr, 22/413.

. Buhârî, Hibe, 27; Ebû Dâvud, Libas, 43.

. Zerkânî, Şerhu’l-Mevâhibü’n-Ledüniyye, 2/367.

. Ebû Dâvud, Tereccül, 21.

. ‘Aynî, Umdetü’l-Kârî, 2/435.

. Zehebî, Siyerü Alâmü’n-Nübelâ, 4467. şahıs.

. Nesâî, Zînet, 39; Müsned, 5/278.

Hız. Ali gelince, oturup hep beraber yemek yediler. Artan yemekten daha sonra Allah Resulü’nün (a.s.m.) bütün eşlerine gönderildi. Ancak yemekten hiçbir şey eksilmemiş gibiydi. O, hala aynı şekilde duruyordu. Kalan yemek bütün komşulara dağıtıldı. Allah celle alâ yemeği inanılmaz derecede bereketlendirmişti.”

. el-Hindî, Kenzü’l-Ummâl, 1/302.

. İnsân, 76/1-9; Kurtubî, Ahkâmü’l-Kur’ân, 10/110; Âlûsî, Ruhu’l-Meânî, 16/270; Razî, Tefsiru’l-Kebîr, 30/244.

. Zehebî, Siyerü Alâmü’n-Nübelâ, 4467. şahıs.

“Hanımların en hayırlıları şu dört kişidir: Meryem, Asiye, Hatice ve Fatıma.”

. İbnü’l-Esîr, Üsdü’l-Gâbe, 7175. sahabe.

. Ebû Nu’aym, Hilyetü’l-Evliyâ, 6/108.

. Nisâbü’rî, Şerefü’l-Mustafâ, 647. madde.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 25/220.

. İbn Kesîr, Tefsiru'l-Kur'âni'l-Azîm, 2/29; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/47.

. Âl-i İmrân, 3/37.

“Ya örtü ipek olduğu ve Allah Resulü (a.s.m.), ailesinden birinin dünyaya meyledip, ipek bir örtüyü kullanmasını hoş görmediği için ya da o örtüyü lüks görüp ailesini ondan uzak tutmak istediği için bu şekilde davrandı” demektedir.

. İbn Hacer, İsâbe, 11579. sahabe.

. Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. şahıs.

. İbn Hacer, İsâbe, 11579. sahabe.

. İbn Hacer, İsâbe, 11579. sahabe.

Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bana, “Ey Büreyde! Kalk Fatıma'yı ziyarette gidelim” buyurdu. Birlikte Fatıma'nın evine gittik. İçeri girdiğimizde babasını gören Fatıma ağlamaya başladı. Allah Resulü (a.s.m.) “Niçin ağlıyorsun ey kızım?” diye sordu. Fatıma annemiz birkaç kelime ile durumunu çok veciz bir şekilde şöyle özetleyerek “Yiyeceğin azlığından, üzüntünün çokluğundan ve hastalığın şiddetinden ağlıyorum” dedi. Allah Resulü (a.s.m.) “Vallahi, Allah katında olan şeyler, senin istediklerinden daha hayırlıdır ey Fatıma! Seni ahlakın öncüsü, herkesten daha âlim ve güzel huylu biri ile evlendirmemden razı değil misin? Vallahi, iki oğlun da cennet ehli gençlerinin efendisi olacaklar” buyurdu. Enes b. Mâlik'ten rivayet edilir:

“Babasının dışında Fatıma'dan daha faziletli birini görmedim” derdi.

– Ey İmran! O günden sonra bir daha acıkmadım, dedi.”

“Allah Resulü (a.s.m.) onu çok sever, ona ikramda bulunur, sırlarını onunla paylaşırdı. O çok sabırlı, dindar, hayırlı, kanaatkâr, gûnahtan sakınan ve Rabbine şükreden, bir hanımdı.”

Ona Özel Olanlar

Ehl-i Beyt

Hız. Fatıma'yı önemli kılan vasıflarından biri, Ehl-i Beytten olmasıdır.

Allah celle alâ Ehl-i Beyt'e özel bir önem vermiş ve onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

“Evlerinizde oturun, eski cahiliye âdetlerinde olduğu gibi açılıp saçılmayın. Namazı kılın, zekâtı verin, Allah ve Resulüne itaat edin. Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.”^[184]

Âişe annemizden rivayet edilir:

“Allah Resulü (a.s.m.), bir kuşluk vakti evden dışarı çıktı. Üzerinde siyah ve desenli bir aba vardı. Hasan yanına gidince onu abasının içine aldı. Sonra Hüseyin geldi. Onu da abasının içine aldı. Peşinden Fatıma geldi onu da abasının içine aldı. Ardından Ali geldi onu da alarak ‘Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, yalnızca günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor’ ayetini okudu.”^[185]

Hız. Fatıma ile Hız. Ali evlendiğinde Allah Resulü (a.s.m.) Hız. Ali'ye tebessüm ederek:

– Allah bana seni Fatıma ile evlendirmemi emretti, buyurdu. Hız. Ali:

– Rızı oldum Yâ Resulallah! diyerek, Allah Resulü'ne (a.s.m.) damat olduğu için yere kapanarak şükür secdesi yaptı. Secdeden başını kaldırdığında Allah Resulü (a.s.m.);

– Allah evliliğinizi sizin için ve sizin hakkınızda mübarek kılsın! Atalarınızı aziz etsin! Sizden gelecek nesilleri çok ve tertemiz kılsın! buyurdu.

Hadisi rivayet eden Enes b. Mâlik “Allah, Peygamberinin duasını kabul etti ve sözünü yeminle pekiştirerek Allah sizden çok ve tertemiz bir nesil yarattı, buyurdu” der.

Olayı nakleden büyük âlim Zerkânî der ki, Elhamdülillah, Resulün duası ve Allah'ın teyidi ile onların soyundan pek çok seyyid, ulemâ ve evliyâ gelmiştir. Bu nesil Nübüvvet Neslidir.^[186]

Bir başka gün Vâsile b. Eskâ (r.a.) şahit olduğu olayı ve bunu neticesinde kavuştuğu büyük nimeti şöyle anlatıyor:

“Bir gün Ali’yi aramak için evine gittim. Kapıya vurdum. Allah Resulü’nün (a.s.m.) kızı Fatıma:

- Kim o, diye seslendi. Ben:
- Vâsile, dedim. O:
- Ne istiyorsun, diye sordu. Ben:
- Hasan’ın babası ile görüşmek istiyordum, deyince;
- Ali, kendisini çağıran Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına gitti. Biraz bekle, şimdi gelir, dedi.

Biraz sonra Allah Resulü (a.s.m.), Ali’ye dayanarak yanımıza geldi. Ali’yi yanına oturttu. Onlardan sonra Fatıma geldi. Allah Resulü (a.s.m.) Hasan ve Hüseyin’i de çağırarak, her birini bir dizine oturttu. Fatıma ve eşine de:

- Yaklaşın, buyurdu. Onlar yaklaştınca, Allah Resulü (a.s.m.) hepsini elbisesinin altına alarak:
- “Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, yalnızca günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor” ayetini okudu. O sırada ben kenarda durmuş olanları seyrediyordum. Allah Resulü (a.s.m.) sürekli:
- Allahım! Bunlar benim ailemdir. Allahım! Bunlar hak ehlidir, buyuruyordu. Ben:
- Yâ Resulallah! Ben de senin ailenden miyim, dedim. Allah Resulü (a.s.m.):
- Evet. Sen de benim ailemdensin, buyurdu. Ben:
- Vallahi, bundan daha fazla bir şey ummuyorum, dedim.”^[187]

Seyyidlerin Annesi

Hız. Fatıma’yı önemli kılan vasıflarından bir diğeri ise *Allah Resulü’nün (a.s.m.) neslini devam ettiren neslin annesi olmasıdır*. Gerek Allah Resulü’nün (a.s.m.) gerekse diğerkızlarının erkek çocukları vefat etmiş, Efendiler Efendisi’nin soyunu Hız. Hasan ve Hız. Hüseyin devam ettirmiştir.

Nitekim Allah Resulü (a.s.m.), bu gerçeği şu hadis-i şerifleri ile dile getirmişlerdir: *“Her insanın soyu, erkek çocuğı vasıtası ile devam eder. Benimki müstesna. Benim soyum Fatıma ile devam edecektir. Ben onların babasıyım.”*^[188]

Fatıma annemizin soyunun çok temiz olduğunu beyan eden Allah Resulü (a.s.m.): “Fatıma, namusu konusunda kötölüklerden

korunduğu gibi, onun soyundan gelenler de cehennem ateşinden korunmuştur."^[189]

Ehl-i Beytten olanlara Allah Resulü (a.s.m.) döneminde muhabbet beslediği gibi Allah Resulü'nün (a.s.m.) vefatından sonra İslamiyet'in her döneminde de muhabbet beslenmiş ve tazimde bulunulmuştur. Hz. Peygamber'in torunlarından Hz. Hasan'ın soyundan gelenlere Şerif, Hz. Hüseyin'in soyundan gelenlere ise Seyyid denilmiştir.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) "Nimetleriyle sizi beslediği için Allah'ı sevin, beni de Allah için sevin. Ehl-i Beytimi benim sevgim için sevin" buyurması ve "Allahım! Ben onları seviyorum. Sen de onları sev. Onları sevenleri de sev"^[190] duası sebebiyle Ehl-i Beyt sevgisinin, Peygamber sevgisini ve dolayısıyla Allah'ın sevgisini kazanmaya vesile olacağı anlayışıyla mü'minler, Ehl-i Beyt sevgisine götürecek ve bu sevgiye yaklaşmaya vesile olacak her şeye ihtimam göstermişlerdir.

Bu çaba onları, Evlâd-ı Resulün adlarını, ailelerini, evlatlarını, işlerini ve yaşadıkları yerleri, doğum ve vefat tarihlerini kayıt altına alan bir kurum ihdas etmeye yöneltmiştir.

Osmanlı Devletinde Hz. Peygamber'in torunlarına gösterilen hürmetin yanında, onlara ait işleri görmek üzere memurlar tayin edilmiştir. Nakîbu'l-Eşrâflık Müessesesi kurularak Nakîbu'l-Eşrâf defterleri tutulmuştur. İstanbul Müftülüğü Meşihat Arşivi'nde muhafaza edilen bu defterler 39 adet olup dijital ortamda araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.^[191] İslâm coğrafyasında özellikle Osmanlıda seyyid ve şerifler bulundukları bölgelerde manevî bir otorite olarak kabul edilir, huzur vesilesi sayılırlardı. Halka örnek teşkil etmeleri hasebiyle, meslek seçiminden evlenmelerine kadar her hususta Evlâd-ı Resule dikkat edilirdi.^[192]

Mehdi

Hz. Fatıma'nın önemli vasıflarından başka biri de, onun neslinden gelen seyyidlerin, tarihin her döneminde Müslümanlara rehber olması, onları aydınlatarak onlar için hidayet önderleri olmalarıdır. Bunların en önemlisi ise özellikle hadis kitaplarında geniş yer verilen Mehdi'dir. Hz. Ali'den rivayet edilen bir hadiste Allah Resulü (a.s.m.) bir gün Fatıma annemize:

– Seni müjdelirim! Mehdi senin neslinden gelecek, buyurmuştur.

[193]

[184]. Ahzâb, 33/33.

[185]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 61.

[186]. Zerkânî, Şerhu'l-Mevâhibü'n-Ledüniyye, 2/365.

[187]. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dimaşk, 26/241, 29/48; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 10/173.

[188]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/56.

[189]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/56.

[190]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 57; Nevevî, Minhâc, 15/188.

[191]. İstanbul Müftülüğü Meşihat Arşivi, Nakîbu'l-Eşrâf Defterleri.

[192]. Bkz. Sarıcık, Osmanlı İmparatorluğu'nda Nakîbu'l-Eşrâflık Müessesesi.

[193]. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dimaşk, 9/158.

“Evlerinizde oturun, eski cahiliye âdetlerinde olduğu gibi açılıp saçılmayın. Namazı kılın, zekâtı verin, Allah ve Resulüne itaat edin. Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.”

Fatıma annemizin soyunun çok temiz olduğunu beyan eden Allah Resulü (a.s.m.): “Fatıma, namusu konusunda kötülüklerden korunduğu gibi, onun soyundan gelenler de cehennem ateşinden korunmuştur.”

“Allah Resulü (a.s.m.), bir kuşluk vakti evden dışarı çıktı. Üzerinde siyah ve desenli bir aba vardı. Hasan yanına gidince onu abasının içine aldı. Sonra Hüseyin geldi. Onu da abasının içine aldı. Peşinden Fatıma geldi onu da abasının içine aldı. Ardından Ali geldi onu da alarak ‘Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, yalnızca günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor’ ayetini okudu.”

Nitekim Allah Resulü (a.s.m.), bu gerçeği şu hadis-i şerifleri ile dile getirmişlerdir: *“Her insanın soyu, erkek çocuğu vasıtası ile devam eder. Benimki müstesna. Benim soyum Fatıma ile devam edecektir. Ben onların babasıyım.”*

. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/56.

. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/56.

. Bkz. Sarıcık, Osmanlı İmparatorluğu'nda Nakîbu'l-Eşrâflık Müessesesi.

. İstanbul Müftülüğü Meşîhat Arşivi, Nakîbu'l-Eşrâf Defterleri.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 9/158.

. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 57; Nevevî, Minhâc, 15/188.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) “Nimetleriyle sizi beslediği için Allah'ı sevin, beni de Allah için sevin. Ehl-i Beytimi benim sevgim için sevin” buyurması ve “Allahım! Ben onları seviyorum. Sen de onları sev. Onları sevenleri de sev” duası sebebiyle Ehl-i Beyt sevgisinin, Peygamber sevgisini ve dolayısıyla Allah'ın sevgisini kazanmaya vesile olacağı anlayışıyla mü'minler, Ehl-i Beyt sevgisine götürecek ve bu sevgiye yaklaşmaya vesile olacak her şeye ihtimam göstermişlerdir.

– Vallahi, bundan daha fazla bir şey ummuyorum, dedim.”

. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 61.

. Ahzâb, 33/33.

. İbn Manzûr, Muhtasarı Tarihi Dımaşk, 26/241, 29/48; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 10/173.

. Zerkânî, Şerhu'l-Mevâhibü'n-Ledüniyye, 2/365.

Osmanlı Devletinde Hz. Peygamber'in torunlarına gösterilen hürmetin yanında, onlara ait işleri görmek üzere memurlar tayin edilmiştir. Nakîbu'l-Eşrâflık Müessesesi kurularak Nakîbu'l-Eşrâf defterleri tutulmuştur. İstanbul Müftülüğü Meşîhat Arşivi'nde muhafaza edilen bu defterler 39 adet olup dijital ortamda araştırmacıların hizmetine sunulmuştur. İslâm coğrafyasında özellikle Osmanlıda seyyid ve şerifler bulundukları bölgelerde manevî bir otorite olarak kabul edilir, huzur vesilesi sayılırlardı. Halka örnek teşkil etmeleri hasebiyle, meslek seçiminden evlenmelerine kadar her hususta Evlâd-ı Resule dikkat edilirdi.

– Seni müjdelerim! Mehdi senin neslinden gelecek, buyurmuştur.

Olayı nakleden büyük âlim Zerkânî der ki, Elhamdülillah, Resulün duası ve Allah'ın teyidi ile onların soyundan pek çok seyyid, ulemâ ve evliyâ gelmiştir. Bu nesil Nübüvvet Neslidir.

Vefatı

Ölüm Döşğinde Bile Hayâ

Allah Resulü'nün (a.s.m.) vefatına çok üzülen Hz. Fatıma, onun vefatından sonra hiç gülmedi. Onun hasretine dayanamıyor, bir an önce babasına kavuşmak istiyordu. Kalbi hep Allah Resulü'nün (a.s.m.) müjdesine asılı kalmıştı. Rabbi onun özlemini daha fazla uzatmadı. Aradan altı ay geçmişti ki, annemiz hastalandı. Gittikçe ağırlaşıyordu.

Belli ki, öbür âleme giden kutlu yolculuk başlamıştı. Durumun farkında olan Hz. Fatıma, kendisini hiç yalnız bırakmayan Hz. Ebû Bekir'in hanımı Esmâ binti Ümeys'e:

– Ben kadınlara yapılan cenaze merasiminden hoşlanmıyorum. Kadınlar kefene sarılıp götürülüyorlar. Vücutlarının hatları belli oluyor, insanlar onları görüyor. Yarın erkeklerin, vücudumun yanı başında olacak olmasından hayâ ederim, dedi. Esmâ (r.a.):

– Ey Allah Resulü'nün (a.s.m.) kızı! Sana Habeşistan'da gördüğüm bir şeyi göstereyim mi, dedi. Fatıma annemiz:

– Olur, buyurdu.

Esmâ hemen yaş hurma yaprakları getirtti. Onları sanduka haline getirip elbiseleri içine koyarak, annemize Habeşlilerin ölülerini koydukları tabutu tarif etti.

Hz. Fatıma bunu çok beğendi. Hatta Efendimizin vefatından sonra ilk kez tebessüm etti ve:

– Bu ne kadar güzel bir şey! Bu şekilde yapıldığında kadınlar, erkeklerin bakışından kurtulur. Sen beni örttüğün gibi Allah celle alâ da senin günahlarını örtsün. Ben ölürsem beni sen ve Ali yıkayın! Kimseyi içeri sokmayın, diye vasiyet etti. [\[194\]](#)

Hz. Fatıma'nın yıkanması ilgili bir başka haber de Ümmü Seleme annemizden rivayet edilir:

“Allah Resulü'nün (a.s.m.) kızı Fatıma'nın vefat ile sonuçlanan hastalığı sırasında sık sık yanına gidiyor, ona bakıyordum. Bir sabah yanına gittiğimde her zamankinden daha farklıydı. Ağrıları çok artmıştı. O sırada Ali bir iş için dışarı çıkmıştı. Fatıma bana:

– Ey anneciğim! Bana su dök gusül abdesti alayım, dedi. Ben:

– Olur, dedim. Su hazır olunca ben döktüm, o yıkandı. Gördüğüm en güzel gusül abdestini aldı. Sonra:

– Ey anneciğim! Bana yeni elbiselerimi ver! dedi. Verdiğim elbiseleri giyince bana:

– Ey anneciğim! Beni yatağıma götür, dedi. Kolundan tutarak yatağına götürdüm. Yatağa yatırınca, yüzünü kibleye çevirdi. Ellerini yanaklarının altına koydu. Sonra bana:

– Ey anneciğim! Ben şimdi ölüyorum. Temizlendim, artık kimse beni açmasın, dedi ve vefat etti. O sırada Ali geldi. Olanları ona anlattım.”^[195]

Veda ve Vuslat

Her doğan ölür, her açan gül solar, seven sevdiğine elbette kavuşur. İşte vakit gelmiş, süre tamamlanmıştı. Allah Resulü’nün ciğerparesi, göz bebeği, Hicretin 11. yılında Ramazan ayına üç gün kala Pazartesi günü 28-29 yaşlarında ruhunu Rahmân’a teslim ederek sevgili babasına kavuştu. Artık O, dünya ve dünyadakilere veda ederek ebedî âlemde kalıcı bir vuslata koşuyordu.

Onun vefat haberi, Medine’yi Allah Resulü’nün (a.s.m.) vefat ettiği güne çevirdi. Annemiz vefat ettiğinde en büyüğü sekiz yaşında olan dört çocuğu, eşi ve bütün Müslümanlar ağlıyordu. Hz. Ali, Esmâ binti Ümeys ve Selmâ’yı (Ümmü Rafî) yanına alarak gözyaşları içinde Fatıma annemizi yıkadılar. Annemiz hayâsından dolayı Ali efendimize:

– Beni gece defnet! diye vasiyet etmişti.

Allah Resulü’nün (a.s.m.) amcası Hz. Abbas cenaze namazını kıldırdı. Gece olunca, Ali efendimiz, fazla kişiye haber vermeden, eşini sessiz bir şekilde Cennetü’l-Bâkî’ye defnetti.^[196]

Hz. Abbas, Hz. Ali ve amcasının oğlu Fadl, annemizin kabrine inerek onu incitmeden kabre yerleştirdiler.^[197]

Kabri

Fatıma annemizin gece Hz. Ali tarafından fazla kişiye haber verilmeden defnedilmesi ve ailenin iki evinin olması, daha sonra annemizin kabrinin yeri konusunda bazı tereddütlerin oluşmasına neden olmuştur. Ailenin iki evinden biri Hz. Ali’ye aitti. Bu ev Bâkî

kabristanının yanındaydı. Diğer i se Hârise b. Numan'ın Hz. Fatıma'ya hediye etiği evdi.

Daha sonra Mescid-i Nebevî'ye dâhil edilen bu ev, Mescid'in doğu tarafında Hz. Osman'ın evi ile Esmâ binti Ali'nin evinin bulunduğu kapısının arasında, Hz. Âişe'nin odasına bitişikti. Bu ev Velid döneminde Mescid-i Nebevî'ye katıldı.^[198]

İbn Neccar diye meşhur olan İbn Mahmud el-Bağdâdî, annemizin kabrinin Ömer b. Abdulaziz'in Mescid-i Nebevî'ye kattığı evde olduğunu bildirmektedir. Bugün orası, parmaklıklarla çevrili yerdedir. Allah Resulü'nün (a.s.m.) odasının arkasında olan bu yerin içinde mihrap vardır.^[199]

En eski kaynaklardan biri olan Ahbâru'l-Medîne'nin yazarı İbn Şebbe'ye göre Fatma annemizin kabri, Bâkî caddesinde Âkil'in evinin sağ hizasındadır. Burası Âkil'in evi ile Ebû Nübeyh'in evinin arasındaki sokağın sonundadır.^[200]

Farklı görüşlerin temel nedeni, ailenin iki evi olmasıdır. Âlimlerden bir kısmı annemizin Hz. Ali'nin yaptırdığı eve defnedildiği görüşünden hareketle bu evin yerini tarif etmişler, diğerleri ise annemize hediye edilen sonradan Mescid-i Nebevî'ye katılan evi tarif etmişlerdir.^[201]

Hz. Hasan vefat edeceği zaman:

– Beni annemin kabrinin yanına defnedin, diye vasiyet etti. Vasiyeti yerine getirilerek annemizin yanına defnedildi.^[202]

* * *

“İnnâ lillahî ve innâ ileyhi râci'ûn”...

Ey Cennet Hanımlarının Seyyidesi! Binlerce dua ve selam sana...

Allah Resulü'nün (a.s.m.), “Allahım! Ben onları seviyorum. Sen de onları sev. Onları sevenleri de sev”^[203] buyurduğu gibi biz de onları seviyoruz.

Rabbim! Onları sevdiğin gibi bizleri de sev!...

Binlerce salât ve selam, Seyyidimiz, Nebîmiz, Muhammed Mustafâ'nın ve Ehl-i Beytinin üzerine olsun!

Amin!..

^[194]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe; Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. şahıs; İbn Sa'd, Tabakât, 8/82.

[195]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/49.

[196]. Makrîzî, İmtâu'-Esmâ', 5/353; A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 625-627.

[197]. İbn Kesrevî, Terâcim, 2/127

[198]. Semhûdî, Vefâu'l-Vefâ, 1-2/470

[199]. İbn Mahmud el-Bağdâdî, Dürretü's-Semîne, 180.

[200]. İbn Şebbeh, Ahbâru'l-Medîne, 1/105-108.

[201]. İbn Hacer, İsâbe, 11579. sahabe.

[202]. İbn Şebbeh, Ahbâru'l-Medîne, 1/105-108.

[203]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 57; Nevevî, Minhâc, 15/188.

. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. sahabe; Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. şahıs; İbn Sa'd, Tabakât, 8/82.

. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/49.

. Makrîzî, İmtâu'-Esmâ', 5/353; A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 625-627.

. İbn Kesrevî, Terâcim, 2/127

. Semhûdî, Vefâu'l-Vefâ, 1-2/470

. İbn Mahmud el-Bağdâdî, Dürretü's-Semîne, 180.

İbn Neccar diye meşhur olan İbn Mahmud el-Bağdâdî, annemizin kabrinin Ömer b. Abdulaziz'in Mescid-i Nebevî'ye kattığı evde olduğunu bildirmektedir. Bugün orası, parmaklıklarla çevrili yerdedir. Allah Resulü'nün (a.s.m.) odasının arkasında olan bu yerin içinde mihrap vardır.

Allah Resulü'nün (a.s.m.), "Allahım! Ben onları seviyorum. Sen de onları sev. Onları sevenleri de sev" buyurduğu gibi biz de onları seviyoruz.

– Ey anneciğim! Ben şimdi ölüyorum. Temizlendim, artık kimse beni açmasın, dedi ve vefat etti. O sırada Ali geldi. Olanları ona anlattım."

– Beni annemin kabrinin yanına defnedin, diye vasiyet etti. Vasiyeti yerine getirilerek annemizin yanına defnedildi.

Daha sonra Mescid-i Nebevî'ye dâhil edilen bu ev, Mescid'in doğu tarafında Hz. Osman'ın evi ile Esmâ binti Ali'nin evinin bulunduğu kapısının arasında, Hz. Âişe'nin odasına bitişikti. Bu ev Velid döneminde Mescid-i Nebevî'ye katıldı.

. İbn Şebbeh, Ahbâru'l-Medîne, 1/105-108.

. İbn Hacer, İsbâbe, 11579. sahabe.

. İbn Şebbeh, Ahbâru'l-Medîne, 1/105-108.

. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 57; Nevevî, Minhâc, 15/188.

Hiz. Abbas, Hiz. Ali ve amcasının oğlu Fadl, annemizin kabrine inerek onu incitmeden kabre yerleştirdiler.

Farklı görüşlerin temel nedeni, ailenin iki evi olmasıdır. Âlimlerden bir kısmı annemizin Hiz. Ali'nin yaptırdığı eve defnedildiğı görüşünden hareketle bu evin yerini tarif etmişler, diğerkleri ise annemize hediye edilen sonradan Mescid-i Nebevî'ye katılan evi tarif etmişlerdir.

En eski kaynaklardan biri olan Ahbâru'l-Medîne'nin yazarı İbn Şebbe'ye göre Fatma annemizin kabri, Bâkî caddesinde Âkil'in evinin sağ hizasındadır. Burası Âkil'in evi ile Ebû Nübeyh'in evinin arasındaki sokağın sonundadır.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) amcası Hiz. Abbas cenaze namazını kıldırdı. Gece olunca, Ali efendimiz, fazla kişiye haber vermeden, eşini sessiz bir şekilde Cennetü'l-Bâkî'ye defnetti.

– Bu ne kadar güzel bir şey! Bu şekilde yapıldığında kadınlar, erkeklerin bakışından kurtulur. Sen beni örttüğün gibi Allah celle alâ da senin günahlarını örtsün. Ben ölürsem beni sen ve Ali yıkayın! Kimseyi içeri sokmayın, diye vasiyet etti.

Kaynaklar

Abdu'l-Mün'im, Muhammed Ömer, Hatice *Ümmü'l-Müminîn*, Mısır, 1994.

Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, I-VI, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

Ahmed Halîl Cuma, *Nisâu Ehli'l-Beyt*, Beyrut, 2005.

Ahmed Sâiyih el-Hüseyinî, *el-Edvâ fî Menâkibi ez-Zehrâ*, Kahire.

Akk, Hâlid Abdurrahman, *Uzama Havle'r-Resûl*, I-III, Beyrut, 1991.

Ali b. Hüseyin Ali Ahmedî, *Mekâtibu'r-Rasûl*, I-III, Dâru Sa'b, Beyrut.

'Aynî, *Umdetü'l-Kârî*, I-XVI, Beyrut, 1998.

Belâzurî, *Ensâbu'l Eşrâf*, I-XXV, Dîmişk, 1997.

_____, *Fütûhu'l-Büldân*, Beyrut.

Beyhakî, Ahmed b. Hüseyin, *Delâilu'n-Nübüvve*, I-VII, Beyrut, 1985.

Buhârî, *Sahih*, I-VIII, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

Diyâr-ı Bekrî, *Hamîs*, I-II, Beyrut.

Ebû Davud, *es-Sünen*, I-V, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

Ebû Nu'aym, *el-İsbahânî*, *Hilyetü'l-Evliyâ*, I-X, Beyrut.

_____, *Delâilu'n-Nübüvve*, Haydarabad, 1950.

Hâkim, *el-Müstedrek*, I-IV, Riyad.

Heysemî, *Mecma'u'z-Zevâid ve Menba'u'l-Fevâid*, I-X, Beyrut, 1967.

el-Hindî, Aliyyü'l-Müttekî, *Kenzü'l-Ummâl*, I-XVIII, Beyrut, 1993.

İbn Abdilberr, Muhammed, *el-İstîab fî Mağrifeti'l-Ashâb*, I-VI, Kahire.

İbn Cevzî, Ebu'l-Ferec, *Sıfatü's-Safve*, Beyrut, 2005.

İbn Hacer el-Askalânî, *İsâbe fi Temyizi's-Sahabe*, I-IV, Beyrut, 2004.

İbn Hişam, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, I-IV, Mısır.

İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, I-II, Beytül-Efkar.

_____, *Tefsiru'l-Kur'ânî'l-Azîm*, I-VIII, İstanbul, Kahraman Yayınları, 1985.

İbn Kesrevî, Hasan, *Câmi' Terâcim ve Mesânîdi's-Sahâbiyyati'l-Mübâi'ât*, I-III, Beyrut, 2002

İbn Mâce, *Sünen*, I-II, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

İbn Manzûr, *Muhtasar Tarihi Dîmişk li İbn Asâkir*, I-XXIX, Suriye, 1984.

İbn Muhammed et-Taberî, *Riyâdu'n-Nadre*, I-II, Dâru'l-Garbi'l-İsâmî, 1996.

İbn Mahmud el-Bağdâdî, İbn Neccâr, *Dürretü's-Semîne*, Medînetü'l-Münevvere, 2003.

İbn Sa'd, *et-Tabakâtü'l-Kübrâ*, I-VIII, Beyrut.

İbn Seyyidü'n-Nâs, *'Uyûnu'l-Eser*, I-II, Beyrut, 1993.

İbn Şebbeh, *Ahbâru'l-Medîne*, I-IV, Beyrut, 1990.

İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe fi Ma'rifeti's-Sahabe*, I-VII, Kahire, 1970.

Kur'ân-Kerim Açıklamalı Meâli, TDV, Ankara, 1999.

Kurtubî, *el-Câmi' li Ahkâmü'l-Kur'ân*, I-XII, Kahire, 2005.

Makrîzî, *İmtâu'l-Esmâ'*, I-XV, Beyrut, 1999.

Muhammed Fuâd Abdu'l-Bâkî, *Menâkıbı Ali ve Hasaneyn*, Kahire, 2003.

el-Münâvî, Şeyh Abdurra'uf, *Feyzu'l-Kadîr Şerhu'l-Camiu's-Sağîr*, I-VI, Beyrut, 1988.

Müslim, *Sahih*, I-III, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

en-Nesâî, *Sünen*, I-VIII, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

Nevevî, *el-Minhâc Şerhu Sahîhi Müslim*, I-XVIII, Beyrut, 1998.

Nisâbü'rî, *Şerefü'l-Mustafâ*, I-VI, Mekketü'l-Mükerrame, 2003.

er-Razî, Fahrettin, *et-Tefsiru'l-Kebîr*, I-XXXII, Tahran.

Sarıcık, Murat, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Nakîbu'l-Eşrâfîlik Müessesesi*, Ankara, 2003, Türk Tarih Kurumu.

es-Sellâbî, Ali Muhammed, *Hasan b. Ali*, Dâru'l-İmân, İskenderiye.

es-Semhûdî, *Vefâu'l-Vefâ*, I-II, Mısır, 1326.

es-Suyûtî, Celâleddin, *Dürrü'l-Mansur fi't-Tefsîri bi'l-Mesûr*, I-VIII, Beyrut, 2001.

Süheylî, *Ravdü'l-Ünf fi Tefsîr's-Sîreti İbn Hişâm*, I-VI, Beyrut.

Şâfîi, *el-Ümm*, I-VII, Bulak, 1321.

Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, I-XIV, Beyrut, 1993.

Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kebîr*, I-XXV.

Tirmizî, *Sünen*, I-VI, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

Vâkıdî, *Megâzi*, I-III, Beyrut, 1984.

Zehebî, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, I-III, Beyrut, 2004.

Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhibü'n-Ledüniyye*, I-XII, Beyrut, 1996.